Ctitoria lui Neagoe Basarab, reprodusă în miniatură pe o pajiște înverzită din originalul „Minimondus"

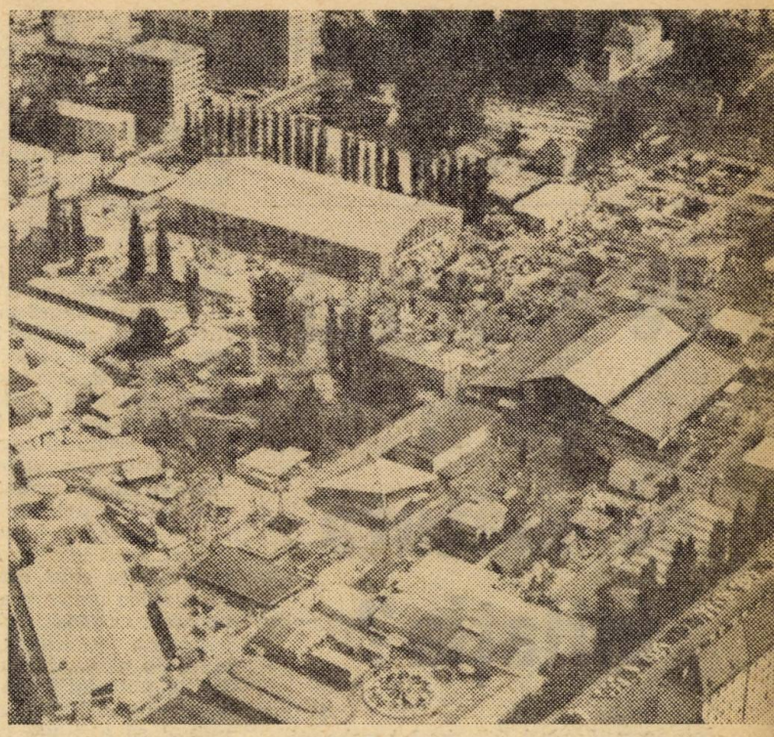

Tîrgul internațional al lemnului; anual, 1 200 de expozanți și 300 000 de vizitatori

Comparativ cu alte orașe austriece, Klagenfurtul, care avea foarte mult de recuperat ca nivel de dezvoltare, a cunoscut un ritm evolutiv particular. „Ne-am preocupat, înainte de orice, de sporirea forței economice a orașului nostru, convinși că prin aceasta vom progresa rapid și în celelalte privințe – spune domnul Ausserwinkler. Dacă, în trecut, Klagenfurtul era doar un tîrg de provincie nu prea mare, cu întreprinderi și locuri de muncă puține, acum avem o poziție economică de care sîntem mulțumiți – la o localitate cu o populație de 85 000 de locuitori dispunem de 50 000 de locuri de muncă".

Orașul a fost în întregime reconstruit de pe urma bombardamentelor, rețeaua rutieră s-a extins și modernizat, au apărut cartiere noi (primul bloc-turn de locuințe din Austria – mi se spune – la Klagenfurt a fost ridicat), s-au construit o suită de baze sportive de clasă internațională, o universitate și un modern studiou de radioteleviziune.

Orașul provincial de altădată a devenit unul din centrele urbane de primă mărime ale Austriei; rolul atribuit Klagenfurtului în viața politică, economică și social-culturală a țării a crescut continuu. Anul trecut, orașul a găzduit ședința inaugurală a Congresului Partidului Socialist.

De cîțiva ani, Klagenfurtul și-a redescoperit și s-a preocupat atent de ceea ce localnicii numesc „vocația sa europeană și internațională". Cei din Klagenfurt amintesc, în acest sens, că așezarea lor se află într-o zonă de interferență a civilizațiilor romanică, slavă și germanică, prospectele turistice informînd de altfel scrupulos cît de aproape e Iugoslavia, cît de lesnicios și de pitoresc este drumul spre nordul Italiei, cît de bogat este fascicolul de itinerarii europene care intersectează Klagenfurtul și Carintia.

La Klagenfurt au loc, anual, aproximativ 300 de diverse manifestări cu participare internațională, între care un apreciat festival folcloric și un tîrg al lemnului (unic în Europa, însumînd participanți din peste 30 de țări).

Din dorința unei mai bune cunoașteri și a statornicirii unor punți ale înțelegerii și prieteniei s-au născut și două din obiectivele turistice ale Klagenfurtului, pe care localnicii ți le recomandă călduros – „Europapark", pe malul lacului Wörthersee, cu o originală expoziție de sculptură în aer liber, cuprinzînd opere ale unor artiști din diferite țări europene, și cu un sui-generis „Muzeu ideal" al arhitecturii mondiale, „Minimondus", care oferă un spectacol unic, redînd în miniatură (la scara 1/25) vestite edificii ridicate de-a lungul timpului, în diverse părți ale lumii. Aici, distanțele între turnul Eiffel și Statuia Libertății, fortăreața din Osaka și moscheea sultanului Suleiman, catedrala din Strasbourg și Moulin Rouge, Domul din Pisa și reședința premierului britanic din Downing Street 10, palatul Belvedere din Viena și Casa Albă, Vechea Primărie praghează și Vechea Bursă olandeză etc., se măsoară în pașii străbătuți pe dalele de piatră ale aleilor străjuite de peluze de flori. Anul acesta, în „Minimondus" se vor înălța noi mini-edificii – între ele, Poarta Brandenburg, Palatul de Vară din Teheran, Bastionul Pescarilor din Budapesta.

Am vizitat Klagenfurtul în plină desfășurare a „Zilelor românești". Mărturisesc că, scriind despre Klagenfurt, mi-a fost greu să nu mă refer pînă acum la multiplele prezențe românești în viața orașului, cu deosebire în viața sa cultural-artistică. Pășind prin Alter Platz, unul dintre cele mai frecventate puncte ale orașului, descoperi cu bucurie vitrine expunînd covoare oltenești și ceramică de Horezu, cărți de artă românească și pliante turistice despre litoralul Mării Negre sau mînăstirile din nordul Moldovei. Un alt punct al „Zilelor românești" este localizat în Theater Platz. Aici, Casa artei și culturii găzduiește o expoziție de pictură contemporană din România, ilustrată de pînzele lui Ion Sălișteanu, și o alta de cărți editate în țara noastră, cu titluri în română și în limbile naționalităților conlocuitoare. În ce-l privește, Teatrul Municipal din Klagenfurt a trăit, timp de cîteva săptămîni, momente de mari satisfacții artistice, prilejuite de spectacolele unei trupe românești de balet. În seara unui spectacol, animatorul teatrului din Klagenfurt, Herbert Wöchintz, distins om de cultură și talentat regizor, avea să-mi declare: „Toți acești artiști români sînt excelenți; sînt foarte fericit că putem lucra cu ei și că publicul nostru are posibilitatea de a le admira măiestria".

La Volkskino, o afluență mare de public – în cea mai mare parte tineret – a făcut ca manifestările inaugurale ale Săptămînii filmului românesc să se desfășoare cu toate locurile din sală ocupate. Într-o liniște deplină a fost urmărit, cu atenție și interes, filmul „Răscoala", dublat în limba germană.

Agenda manifestărilor prilejuite de „Zilele românești" la Klagenfurt mai înscrie: competiții sportive bilaterale, spectacole folclorice, o prelegere despre poezia românească contemporană, expoziții de produse românești, un concurs cu tema „Cunoașteți România?" adresat elevilor din oraș. Toate acestea – relevau cu prilejul deschiderii „Zilelor românești" primarul Ausserwinkler și ambasadorul țării noastre la Viena, Dumitru Aninoiu – exemplificînd relațiile bune dintre cele două popoare și convingerea lor că schimbul de valori spirituale este menit să contribuie la mai buna cunoaștere reciprocă și la adîncirea prieteniei.

L-am întrebat pe domnul primar cum s-a născut ideea „Zilelor românești" la Klagenfurt. „S-a născut în modul cel mai firesc – spune domnia-sa. Legăturile noastre cu România datează de multă vreme; țara dumneavoastră s-a impus deja ca o prezență marcantă la diferitele ediții ale Tîrgului internațional al lemnului din orașul nostru. În ultimii ani, am primit adesea vizite ale unor oaspeți din România, sosiți aici în vederea multiplicării contactelor noastre. Solii României, ai unei țări însetată de cooperare și care, în acest scop, își deschide larg porțile spre lume, au găsit la Klagenfurt, de asemenea, un teren fertil. Bunele noastre relații cu România, cu ambasada dumneavoastră de la Viena stau, așadar, la originea «Zilelor românești», inițiate în oraș, iar concetățenii mei au făcut o bună primire tuturor manifestărilor desfășurate cu acest prilej".

Ascultîndu-l pe edilul numărul unu al Klagenfurtului, gîndeam că în „Minimondus" – mărturie originală a dorinței de cunoaștere și apropiere a cetățenilor acestei urbe de națiunile lumii – se conturează, în mijlocul unei pajiști înverzite, silueta atît de familiară nouă a mînăstirii de la Curtea de Argeș. „Una dintre cele mai încîntătoare creații arhitecturale românești și una dintre cele mai frumoase exponate aflate în Minimondus" – consemnează albumul-ghid al muzeului, iar cele cîteva pliante despre „Minimondus" pe care mi le-am procurat conțin, printre fotografiile reproduse, imaginea ctitoriei lui Neagoe Basarab.

Prezența în orașul de pe malurile lacului Wörthersee a creației meșterului Manole dobîndește prin reușita „Zilelor românești" noi semnificații, legate de mai buna cunoaștere și prețuire a două popoare animate de prietenie și de dorința de colaborare.

Mihai Matei

Pe banii cui va fi combătută inflaţia?

Joia trecută, cînd cele două bombe, plasate de cei mai extremişti dintre extremiştii nord-irlandezi, au explodat, rănind 243 de persoane, personalul nemedical al spitalelor londoneze, aflat în grevă, s-a prezentat la lucru pentru a contribui la îngrijirea cazurilor urgente. Aflaţi şi ei în grevă, muncitorii din industria gazului (devenit, în ultimul deceniu, în Anglia, cel mai important combustibil pentru consumul industrial şi menajer) au solicitat ca afluxul, diminuat, de gaze să fie dirijat spre locuinţele particulare, întrucît greva lor este îndreptată împotriva patronilor.

În centrul controversei se află politica guvernamentală de combatere a inflaţiei. Acţiunile greviste, extinse şi afectînd sectoare-cheie (transporturi, aprovizionare cu energie) a căror inactivitate contaminează şi alte ramuri industriale, contestă limitele impuse creşterii salariilor, considerîndu-le necorespunzătoare în raport cu creşterea vertiginoasă a preţurilor. Guvernul apreciază că poziţia sindicatelor echivalează, pur şi simplu, cu contestarea dreptului majorităţii parlamentare de a guverna. O serie de contra-argumente arată că această dramatizare a problemelor denaturează realitatea : sindicatele contestă soluţiile de combatere a inflaţiei prezentate de guvern şi, mai cu seamă, faptul că strategia guvernamentală, precum şi felul în care este ea aplicată fac ca dificultăţile situaţiei să fie suportate îndeosebi de oamenii muncii. În plus, este combătută tendinţa guvernului de a trece la soluţii „forte" : s-a anunţat că, de la 1 aprilie, orice grevă în sprijinul unei revendicări depăşind procentele stabilite va fi declarată „ilegală".

Felul în care „Financial Times" comenta anumite măsuri — după cum se va vedea moderate, chiar modeste — propuse de guvern pentru preîntîmpinarea creşterii preţurilor reflectă atitudinea cîtuşi de puţin conciliantă a patronilor faţă de orice încercare de limitare a preţurilor care s-ar efectua pe seama beneficiilor. Patronatul — scria cotidianul amintit — este îngrijorat de două prevederi ale programului propus : una arată că orice creştere a cheltuielilor de producţie, datorată creşterii salariilor, ar trebui să fie acoperită în proporţie de maximum 50 la sută pe seama preţului la produsul respectiv ; potrivit celei de a doua, eventualele ieftiniri ale materiilor prime ar trebui să fie reflectate prin ieftiniri ale produselor. Evident, patronatul se consideră handicapat de aceste prevederi, care merită o analiză mai atentă. Formularea celei dintîi dezvăluie că, de fapt, orice creştere a salariilor este compensată, automat, prin ridicarea corespunzătoare a preţurilor ; cu alte cuvinte, refuzînd, de plano, ideea de a-şi reduce beneficiile, patronii joacă un rol activ în „cursa dintre preţuri şi salarii", pentru care obişnuiesc să atribuie răspunderea sindicatelor. Cea de a doua prevedere dezvăluie şi ea o realitate : aceea că reducerile de preţuri posibile nu sînt efectuate de patronat, acesta preferînd să-şi sporească profiturile.

Prezentînd bugetul, săptămîna trecută, ministrul de finanţe Barber a căutat, evident, să nu adauge nemulţumiri noi la cele existente. Introducerea TVA — taxă aplicată produselor direct proporţional cu gradul de prelucrare — a fost însoţită de anumite reaşezări, astfel încît alinierea la sistemul de taxe al CEE (TVA este un sistem de impunere specific Pieţei comune) să nu determine creşteri masive ale preţurilor. Guvernul şi-a anunţat speranţa că, în acest an, va putea fi înregistrat un spor de 5 la sută pe ansamblul economiei. Nu a fost revizuit sistemul de impunere al companiilor, conservatorii renunţînd să introducă impozitele proporţionale cu cifra de afaceri preconizate pînă nu de mult. Singurele companii eventual nemulţumite sînt, probabil, acelea care deţineau, sau doreau să contracteze, sectoare de prospectare şi exploatare în Marea Nordului ; dar o sporire a taxelor în acest sector era inevitabilă, după ce ancheta unui comitet parlamentar demonstrase că guvernul britanic a fost, prin pretenţiile financiare minime faţă de societăţi, mai generos decît toate celelalte guverne care au concesionat perimetre în acea zonă.

În general, un buget „de expectativă". Guvernul britanic nu ştie, încă, dacă va putea rezista valului revendicativ. Nu se ştie, de asemenea, care va fi evoluţia conjuncturii monetare. Sînt posibile reajustări, în forma unui ansamblu de măsuri fiscale — un „minibuget", conform unei expresii pe cale să devină tradiţională — care ar putea fi prezentat la vară, în ultimele săptămîni de activitate parlamentară.

Pînă la acest termen relativ îndepărtat, rămîne de urmărit evoluţia mişcării revendicative. Deşi a condamnat în principiu limitarea salariilor şi a aprobat, la reuniunea de urgenţă de săptămîna trecută, organizarea unei zile de acţiuni revendicative coordonate, conducerea centralei sindicatelor britanice (TUC) încearcă să exercite o influenţă moderatoare asupra sindicatelor celor mai militante, iar partidul laburist este încă şi mai rezervat, atitudine explicabilă, dacă ne amintim că laburiştii au introdus ei înşişi, în perioada în care guvernau, o politică de control asupra preţurilor şi veniturilor. Această nuanţare a poziţiilor creează un anumit avantaj tactic guvernului, şi cei mai optimişti dintre conservatori apreciază că momentul ar putea fi favorabil organizării unor alegeri anticipate, pentru ca guvernul, îmbunătăţindu-şi reprezentarea parlamentară, să-şi poată impune, cu autoritate sporită, soluţiile. Alţii, însă, îşi amintesc că, în alegerile parţiale organizate cu două săptămîni în urmă, în trei circumscripţii electorale, nici unul dintre candidaţii guvernamentali nu a reuşit nici măcar să ocupe locul al doilea...

Două scrutinuri, două Irlande

În timp ce, în Irlanda de nord, exploziile şi violenţele de tot felul se repetă cu o sumbră regularitate, evoluţia politică din Republica Irlanda (Eire) pare să promită că această parte a insulei nu riscă să fie contaminată de violenţă şi nici nu ar putea contribui la escaladarea conflictului din nord. Aceasta este una dintre primele constatări care se impun după alegerile parlamentare desfăşurate cu două săptămîni în urmă.

Alegerile au fost convocate înainte de termen, pentru că premierul Jack Lynch apreciase momentul ca fiind favorabil unei îmbunătăţiri a reprezentării parlamentare a partidului său — Fianna Fail. Tema campaniei electorale a lui Lynch a fost, cel puţin la început, aceea a atitudinii faţă de Irlanda de nord — capitol al politicii guvernamentale care părea să se bucure de o destul de largă adeziune a electoratului. Arestarea liderului aripii provizorii a I.R.A., Sean McStiofain, şi, în general, adoptarea unor măsuri legislative severe împotriva organizaţiilor teroriste (după ce acestea provocaseră explozii la Dublin) întruniseră, în decembrie, asentimentul opiniei publice ; de asemenea, referendumul asupra eliminării din constituţie a prevederilor atribuind o poziţie privilegiată bisericii catolice se soldase cu o majoritate satisfăcătoare pentru guvern. Aşadar, se putea considera că orientarea spre o politică de unificare „pe termen lung" — propunîndu-şi, ca obiectiv imediat, contribuţii la limitarea violenţelor (măsurile anti-I.R.A.) şi, în perspectivă, acumularea de elemente care să facă

Congresul TUC votează în favoarea grevei naţionale de 24 ore

acceptabilă, pentru protestanții din nord, unificarea într-un stat cu majoritate catolică — ar fi fost favorabil primită de electorat.

Contrar așteptărilor lui Lynch, rezultatul alegerilor nu indică, totuși, că spiritele irlandezilor din republică ar fi mai înfierbîntate decît se credea. În primul rînd, pentru că Liam Cosgrave, lider al partidului Fine Gael și premier al guvernului de coaliție alcătuit împreună cu partidul laburist, este cel puțin la fel de hotărît ca și predecesorul său să combată violențele I.R.A. În al doilea rînd, pentru că Fine Gael și laburiștii au obținut majoritatea în Dail (parlament) axîndu-și campania pe necesitatea unor măsuri economico-sociale, subiect de care alegătorii s-au arătat mai interesați decît de perspectivele unificării — și aceasta într-o asemenea măsură, încît Lynch și ceilalți candidați ai Fianna Fail au fost nevoiți să adopte tema propusă de adversari, supralicitîndu-i de o manieră care a inspirat scepticism alegătorilor.

Lăsat pe planul al doilea în scrutinul din Eire, viitorul insulei a fost obiectul nemijlocit al referendumului organizat de autoritățile britanice, joia trecută, în Irlanda de nord. Alegătorii erau întrebați dacă doresc „ca Irlanda de nord să rămînă o parte a Regatului Unit" sau „ca Irlanda de nord să fie unită cu Republica Irlanda, în afara Regatului Unit". Pentru cea dintîi alternativă au votat 591 000 de alegători. Pentru a doua — ceva mai mult de 6 000. În aparență, un rezultat clar ; în realitate...

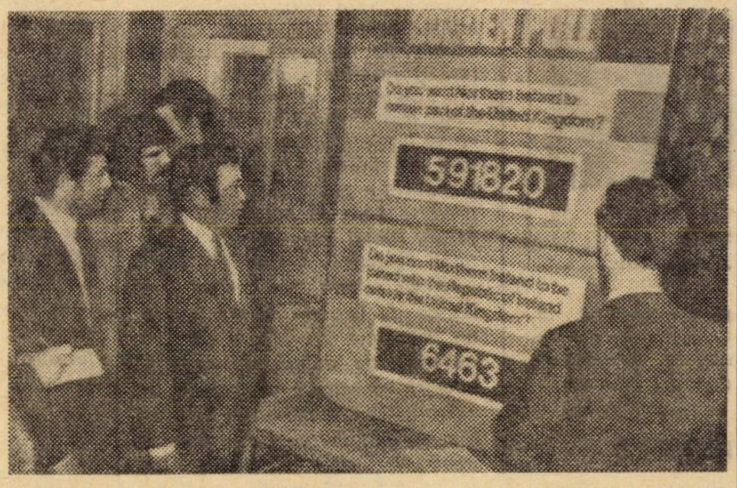

591 820 la 6 463 în favoarea menținerii Ulsterului în Regatul Unit. Și totuși...

În realitate, cei 591 000 nu reprezintă decît 59 la sută din corpul electoral ; adică, nici măcar întregul electorat protestant — în alegerile din 1970, unioniștii de diverse tendințe obținuseră un total de 643 000 de voturi — și asta cu toate că liderii politici ai formațiilor protestante solicitaseră o participare cît mai masivă, cît mai convingătoare, la referendum. De partea lor, formațiunile catolice — legale, ca partidul social-democrat și laburist, sau ilegale, cele două I.R.A. — chemaseră la un boicot general al consultării, apreciind-o ca nesemnificativă și dăunătoare, întrucît alternativele extreme nu puteau decît să polarizeze voturile, opunînd cele două treimi protestante treimii catolice a electoratului.

Desfășurat sub paza unor unități de ordine cu efective totalizînd peste 30 000 de oameni, scrutinul a fost marcat de incidente serioase, între care provocarea a două explozii la Londra a reprezentat o tragică „premieră". De reținut, totuși, că I.R.A. „provizorie" a dezavuat atentatele din capitala britanică și să adăugăm că, exceptînd acest element inedit, ziua scrutinului (150 000 de alegători au preferat să voteze prin corespondență) nu a depășit, ca intensitate a violențelor, alte date mai puțin semnificative — o explicație fiind aceea că principalul obiectiv al celor care dezaprobau referendumul era demonstrația (reușită) că populația catolică nu se va prezenta la vot.

Utilitatea politică a scrutinului este limitată : neavînd să se pronunțe asupra unor soluții practice de adoptat, electoratul nord-irlandez a avut posibilitatea să exprime, îndeosebi, ce nu dorește. Catolicii nu doreau nici măcar referendumul ; protestanții au spus clar că nu doresc unirea cu republica Eire.

Pentru autoritățile britanice, utilitatea consultării de săptămîna trecută consta, tocmai, în a demonstra protestanților că opțiunile lor fundamentale vor fi luate în considerare, pentru ca eventualele ajustări favorabile catolicilor să fie mai ușor de acceptat de către majoritate. Care vor fi, însă, următoarele manevre, între Scylla și Charybda tendințelor extremiste ? Va admite guvernul britanic, în „Cartea Albă" anunțată pentru sfîrșitul lunii, posibilitatea unificării insulei, chiar și după un interval îndelungat, rezervat instaurării și consolidării ordinii? După referendumul în care protestanții s-au exprimat destul de clar, o asemenea orientare ar putea provoca o sporire a tensiunii — dar aceeași evoluție, declanșată de extremiștii catolici, s-ar produce și în cazul cînd „Cartea Albă" ar ignora perspectiva unificării.

Și, mai departe, vor fi, în sfîrșit, organizate alegerile locale, primele în care catolicii ar avea aceleași drepturi ca și majoritatea ?

Un anumit spațiu de manevră este creat de faptul că polarizarea alegătorilor nord-irlandezi este de ordin predominant emoțional ; pentru dispersarea opțiunilor politice este semnificativ un sondaj recent, în cadrul căruia (spre deosebire de referendum) alegătorii s-au pronunțat asupra alternativelor practice : 28 la sută (protestanți) au dorit reinstaurarea parlamentului local (dominat de unioniști) cu puteri extinse ; 16 la sută (protestanți, dar și catolici văzînd în această alternativă abolirea discriminărilor) unirea deplină cu Marea Britanie ; 13 la sută (de ambele confesiuni, dînd prioritate asigurării ordinii) — continuarea actualei guvernări de către Londra ; 13 la sută (catolici) — unirea cu Eire ; 11 la sută (moderați aparținînd ambelor confesiuni) — o restabilire a parlamentului local, cu o anumită reprezentare a catolicilor în guvern ; un procent redus (ambele confesiuni) s-a pronunțat pentru independența Ulsterului.

În Republica Irlanda, un sondaj similar a confirmat faptul că unitatea insulei inspiră mai puține pasiuni decît cu ani în urmă : numai 37 la sută dintre cei consultați (doar 33 la sută dintre tineri și numai 27 la sută dintre locuitorii capitalei) au apreciat că este o soluție viabilă; 22 la sută preconizau un condominium anglo-irlandez asupra Ulsterului, iar 17 la sută — un Ulster independent.

BEIRUT

Funcționează tronsonul libanez al pipe-line-ului

La Tripoli, al doilea oraș ca mărime din Liban, flacăra înaltă a fostei rafinării I.P.C. s-a reaprins de curînd, după ce nouă luni încetase să mai lumineze cerul. Prin lunga conductă dintre zona petrolieră irakiană de la Kirkuk și portul mediteranean „aurul negru" curge din nou. După naționalizarea bunurilor lui „Irak Petroleum Co" de către guvernul de la Bagdad, act survenit în iunie anul trecut, conducta a devenit proprietatea statelor pe al căror teritoriu trece : Irak, Siria, Liban.

Semnarea acordului petrolier libano-irakian a fost urmată de hotărîrea guvernului de la Beirut de a trece în proprietatea statului toate instalațiile lui I.P.C. de pe teritoriul țării, prin aceasta înțelegîndu-se atît tronsonul de 32 km al pipe-line-ului Kirkuk-Tripoli, cît și rafinăria lui „Irak Petroleum Co" de la Tripoli. După naționalizarea bunurilor lui I.P.C. de pe teritoriul irakian și a tronsonului sirian al pipe-line-ului, guvernul de la Beirut a avansat trei propuneri pentru continuarea transportului pe conductă al petrolului de la Kirkuk spre Mediterana : închirierea tronsonului libanez, cumpărarea sau rechiziționarea lui excluzînd astfel naționalizarea ca neîncadrîndu-se în principiile generale ale politicii Libanului. Discuțiile pe marginea acestei probleme au trenat trei sferturi de an, negăsindu-se mult timp o soluție acceptabilă.

Acordul încheiat la 28 februarie a.c. între guvernul irakian și I.P.C., prin care societatea petrolieră cu sediul la Londra renunță la bunurile sale din Irak în schimbul unor compensații, a schimbat datele problemei pentru Beirut. Bazîndu-se pe clauza convenției inițiale din 1931 dintre I.P.C. și Liban, guvernul de la Beirut a hotărît să treacă neîntîrziat în patrimoniul Libanului toate instalațiile I.P.C. de la Tripoli, inclusiv tronsonul de conductă. Săptămîna trecută, petrolierul liberian „Northern Conqueror" a încărcat primele 30 000 de tone de petrol venite de la Kirkuk prin conductă. Alte două petroliere, unul olandez și altul norvegian, au sosit la Tripoli pentru a încărca 115 000 și, respectiv, 32 000 tone.

Este de prevăzut ca guvernul libanez să fie supus la presiuni exterioare pentru a reveni asupra hotărîrii sale privind instalațiile I.P.C. O primă reacție a și survenit din partea guvernului britanic, care declara că „regretă decizia unilaterală a guvernului libanez" și „ia notă cu neliniște de faptul că nici o dispoziție n-a fost luată în ceea ce privește îndemnizațiile".

Opinia publică libaneză a primit cu satisfacție hotărîrea guvernului său, exprimîndu-și întregul sprijin pentru asemenea măsuri, elaborate în spiritul suveranității țării și în interesul întăririi economiei sale naționale.

Crăciun Ionescu

1000 +1

Intr-un „bistrot" parizian — fostul premier și ministru de externe, Maurice Couve de Murville

Navigație

Comisia mixtă chino-sovietică pentru navigația pe fluviile de frontieră a ținut cea de-a 18-a întîlnire ordinară în orașul Heiho, din provincia chineză Heilunțian, între 5 ianuarie și 5 martie 1973, anunță agenția China Nouă. Fiecare parte a prezentat un raport privind navigația și activitatea legată de canalele de navigație. S-a hotărît ca cea de-a 19-a ședință ordinară să fie convocată în Uniunea Sovietică, la o dată care va fi stabilită ulterior. A fost semnat un proces-verbal al întîlnirii. Nu s-a ajuns la un acord în ce privește problemele discutate la această întîlnire.

Finanțare

În Italia se discută problema finanțării partidelor politice din țară, în mod proporțional cu procentajul alegătorilor. Partidele italiene se finanțează autonom, dar nu dau publicității bilanțul lor financiar, neliind persoane juridice. Propunerea cu privire la finanțare a fost primită favorabil de unele partide, în timp ce altele și-au exprimat rezerve. Potrivit lui Armando Cossutta, membru al Biroului Politic și al Secretariatului Partidului Comunist Italian, deși partidul său ar fi în favoarea ideii finanțării, comuniștii rămîn la părerea că partidele politice „au datoria de a obține partea esențială a fondurilor de care au nevoie de la membrii și alegătorii lor". Firește, adaugă Cossutta, finanțările de către stat nu trebuie în nici un caz să fie însoțite de control asupra activității interne a partidelor. Finanțările ar putea consta în gratuitate la unele servicii, cum ar fi poșta și telefoanele, și contribuții pentru susținerea cheltuielilor campaniilor electorale și a cheltuielilor grupurilor parlamentare și ale ziarelor de partid.

Comerț

Adjunctul ministrului comerțului exterior al U.R.S.S., Vladimir Alkimov, aflat într-o vizită în Statele Unite, a declarat că „cele două părți se află pe un drum favorabil spre îmbunătățirea relațiilor comerciale. Unul dintre obiectivele majore este finalizarea acordurilor comerciale pentru obținerea clauzei națiunii celei mai favorizate. Pe măsură ce se îmbunătățesc relațiile, vom găsi noi produse pentru a le desface pe piața Statelor Unite, produse care să nu creeze probleme pieței americane". Uniunea Sovietică, a spus V. Alkimov, va semna un acord cu Banca de Export-Import pentru un împrumut în valoare de 250 milioane de dolari. De asemenea, se va semna un contract în valoare de 40 milioane de dolari, privind livrarea de pompe pentru industria petrolieră, iar în jurul lui 15 martie va fi anunțată semnarea unui alt contract privind livrarea de echipament necesar combinatului de pe fluviul Kama. Ministrul adjunct al comerțului exterior a declarat că U.R.S.S. poate livra S.U.A., între altele, metale neferoase, țiței, gaze naturale și diamante.

După ciocnirea, deasupra teritoriului Franței, a două avioane de pasageri, Antonio José Arenas, pilotul care a reușit să aterizeze în ciuda avariilor (celălalt avion a explodat), dă explicații ziariștilor

Negocieri

Negocierile oficiale între cele două părți sud-vietnameze prevăzute de acordurile de la Paris pentru crearea unui consiliu de reconciliere și înțelegere națională vor începe la 19 martie la ora 9,30 G.M.T., la Castelul Calle Saint-Cloud, în apropiere de Paris. Cele două părți au făcut schimb de liste privind delegațiile la negocierile oficiale dintre Saigon și Guvernul Revoluționar Provizoriu. Problemele de procedură pentru negocierile oficiale au fost deja reglementate.

F.A.O.

Începînd de la 1 aprilie, China își va relua locul în cadrul F.A.O., loc pe care l-a ocupat în 1945 ca membru fondator al acestei organizații, a anunțat directorul general al F.A.O., Addeke Boerma, în cursul unei conferințe de presă în legătură cu rezultatele recentei vizite efectuate în China.

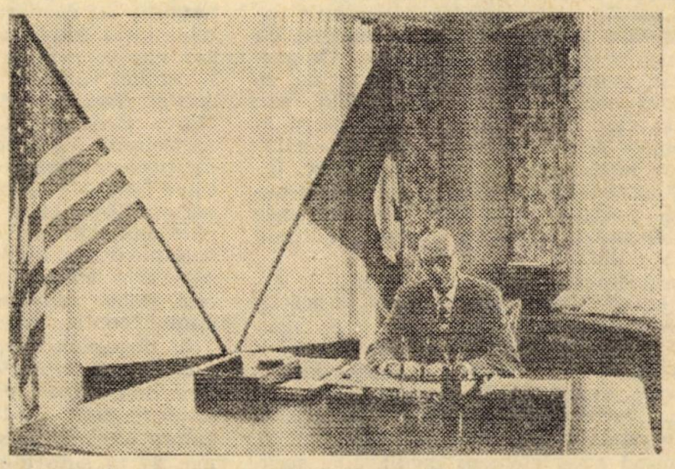

Zona Canalului Panama: „Interzisă trecerea din ordinul guvernatorului" (Davis S. Parker, general în armata americană — în fotografie). Statutul zonei va intra în discuția sesiunii de la Ciudad de Panama (15—21 martie) a Consiliului de Securitate

Fotografie de arhivă a lui Klaus Barbie, fostul şef al Gestapoului din Lyon. Altmann, alias Barbie, aflat acum în închisoarea din La Paz, a recunoscut că a acţionat în timpul celui de-al doilea război mondial sub această dublă personalitate

Diplomatice

● *Ambasadorii R. D. Germane şi Japoniei acreditaţi la Moscova au început tratative privind stabilirea de relaţii diplomatice între cele două ţări.*

● *Knud Andersen, ministrul de externe al Danemarcei, a declarat că la viitoarea consfătuire a miniştrilor de externe ai ţărilor nordice, programată pentru 20–30 martie, Danemarca va avansa propunerea de a se recunoaşte R. P. D. Coreeană de către ţările nordice.*

● *Guvernele R. P. Albania şi Maltei au căzut de acord să stabilească relaţii diplomatice.*

● *A fost semnat acordul privind stabilirea de relaţii diplomatice între R. P. Chineză şi Spania.*

Intercoreene

Purtătorul de cuvînt al delegaţiei Societăţii de Cruce Roşie a R.P.D. Coreene a declarat că cea de-a 5-a sesiune a convorbirilor între cele două organizaţii de Cruce Roşie din Nord şi Sud va avea loc la Phenian, la 21 martie. Purtătorul de cuvînt a arătat că s-a ajuns la acest acord în cadrul legăturii dintre cele două părţi de la Panmunjon. Începînd de miercuri 14 martie, au fost, de asemenea, reluate la Phenian convorbirile politice la nivel înalt, care vor dura timp de trei zile, în cadrul celei de-a doua etape a discuţiilor Comitetului de coordonare intercoreean, creat în iulie 1972. Întîlnirea de miercuri intervine după o întrerupere de trei luni şi jumătate.

Concurs fotografic organizat de revista „Paris Match": „Autoportret"...

Cooperare

La Helsinki s-a anunţat oficial că au început convorbirile, proiectate în urmă cu o lună, între Finlanda şi C.A.E.R. Convorbirile vor fi consacrate formelor şi metodelor de colaborare precum şi pregătirii unui acord corespunzător.

Prizonieri americani întorcîndu-se acasă după încheierea păcii în Vietnam

Vigilenţă

Serviciile vămii americane au descoperit, într-un an, cu ajutorul ciinilor dresaţi, o cantitate de droguri în valoare de aproape 30 de milioane de dolari. Direcţia vămilor a arătat că în 1972, datorită vigilenţei patrupedelor (55 la număr) angajate pe lîngă funcţionarii săi, au fost depistate 13 000 kg de marijuana, 7 kg de heroină şi 1 400 kg de haşiş.

Cetăţeni

China a fost de acord să elibereze trei cetăţeni americani, printre care John Downey, membru al C.I.A., a anunţat Casa Albă. Downey este deţinut în China din 1952. China va elibera, de asemenea, săptămîna viitoare, doi aviatori americani, Philip Smith şi Robert Flynn. S-a stabilit ca cele trei persoane să fie predate la graniţa dintre China şi Hong Kong.

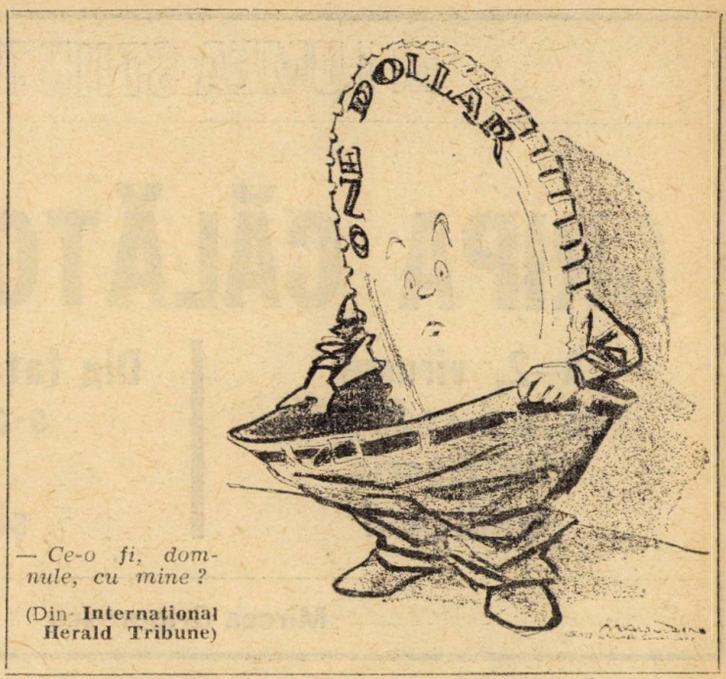

— Ce-o fi, domnule, cu mine?

(Din **International Herald Tribune**)

Succese

Un comunicat al Comitetului de luptă al Partidului African al Independenţei din Guineea-Bissau şi Insulele Capului Verde anunţă un mare număr de succese militare înregistrate de forţele P.A.I.G.C. Comunicatul este semnat, pentru prima dată, de Aristides Pereira, desemnat drept prim responsabil al partidului după asasinarea lui Amilcar Cabral.

S-a găsit actorul ideal pentru „Micul prinţ"

Normalizare

Într-un interviu acordat ziarului „Neue Ruhr Zeitung", cancelarul Willy Brandt îşi exprimă speranţa că normalizarea relaţiilor dintre Republica Federală Germania şi Cehoslovacia este realizabilă în cursul anului curent, în ciuda controversei referitoare la acordurile de la München din 1938. Ţinînd seama de recentele declaraţii atît de la Bonn cît şi de la Praga, negocierile „vor putea fi încheiate în 1973. Republica Federală Germania îşi va putea reglementa apoi relaţiile cu Ungaria şi Bulgaria", a adăugat cancelarul. Cu acelaşi prilej, Willy Brandt a apreciat că ratificarea în Bundestag a „Tratatului fundamental dintre Republica Federală Germania şi Republica Democrată Germană s-ar putea realiza spre sfîrşitul primăverii".

Turneu

Luis Echeverria, preşedintele Mexicului, a expus în faţa Parlamentului scopurile călătoriilor pe care le va face, timp de o lună, în Canada, Marea Britanie, Belgia, Franţa, U.R.S.S. şi R.P. Chineză. Mexicul, a spus el, doreşte să stringă relaţiile cu alte ţări pentru a lua măsuri concrete de cooperare, care-i vor permite să-şi diversifice economia, să aleagă mijloacele tehnologice potrivite şi să găsească noi debuşeuri pentru o producţie care se lărgeşte.

GRIPA CĂLĂTOARE...

A–2, virusul cel mai redutabil din istoria medicinei

Din fața „influenței" s-au retras ciuma și holera...

Mircea Grigorescu

Prof. Jacques Monod, deținător al Premiului Nobel pentru biologie

Din trei în trei ani, gripa face înconjurul Pămîntului. Cum călătorește, nu știe nimeni. Unele persoane, care, probabil, detestă zborurile, pretind că ar veni cu avionul, în special pe linia foarte frecventată Hong-Kong – Londra. Altele afirmă că sosește plutind pe curenții de apă călduță, din Pacific în Oceanul Indian, de acolo pe la Capul Bunei Speranțe în Atlantic, pînă se pierd în Oceanul Polar de Nord, unde virusul gripei își termină trista lui existență, murind, el însuși, de frig.

Indiferent, însă, de vehiculul pe care-l utilizează pentru a străbate lumea, gripa a reușit, în secolul nostru, să se așeze pe primul loc în clasamentul epidemiilor care au flagelat omenirea. Savanții nici nu o mai numesc epidemie, ci apelează la superlativele endemie și pandemie, pentru a sublinia caracterul cronic și întinderea planetară a maladiei gripale. Se știe, de vreo 25–30 de ani, că agentul patogen al gripei este un virus. În ce privește virusul – în general – oamenii de știință consacrați ultra-micro-biologiei abia au început să aibă noțiuni exacte, metode și instrumente de laborator suficient de fine pentru a-l cunoaște, a-l înțelege și a-l combate, atunci cînd este cazul, cu arme specifice de luptă. N-a fost deloc ușor să se ajungă la stadiul acesta. Cu virusul intrăm în anteçamera infinitului mic, trecem de pragul celulei vii, ne apropiem de molecule și, pe un fel de culoar lateral, ne îndreptăm spre frontiera încă misterioasă care desparte materia vie de materia fără viață sesizabilă. Dacă nu se inventau filtrele ultrafine, prin care microbii nu puteau trece, în schimb virusurile le traversau fără dificultăți, existența lor nici n-ar fi fost bănuită. Și dacă nu intra în laboratoarele de biologie miraculosul microscop electronic – o capodoperă nu îndeajuns de cunoscută și de admirată a tehnicii moderne – virusul ar fi continuat să rămînă invizibil, atît este de mic și de netrebnic. De fapt, nici un virus nu are viață proprie. Cu el apare în ultra-micro-biologie o formă specifică de parazitism, din care cauză i se și refuză dreptul de a fi numit ființă, adică o structură capabilă să traiască.

Totuși, în sferula lui stă ghemuită o panglică aproape magică, programul genetic, scris în limbajul acidului nucleic, program care se activează îndată ce virusul inert găsește condiții elementare de viață, de hrană și de multiplicare. Aceste condiții nu sînt ușor de găsit, dar din incomensurabila cantitate de virusuri suspendate în felurite medii naturale (aer, apă, păsări, animale acvatice, animale de pe sol) cantități imense ajung și în organismul omenesc, îmbolnăvindu-l. Între virusurile acestea agresive, două familii atrag, astăzi, atenția tuturor laboratoarelor de biologie din lume : virusurile bănuite că provoacă apariția maladiilor canceroase și virusul (cu cel puțin trei tulpini principale) care, în mod cert, provoacă gripa.

Să ne oprim asupra acestuia din urmă. Are un diametru de 110 miimi de milimetru – iar ghemul de substanță nucleică dinăuntrul lui măsoară 70 de miimi de milimetru, adică de microni. Este greu de spus dacă mini-picătura aceasta de vagă substanță coloidală are sau nu membrană. Posedă însă un fel de trompă sau, mai bine zis, un fel de gît ultra-minuscul. De îndată ce pătrunde în organismul omenesc, de regulă prin respirație, virusul gripal se instalează pe hematii, grație puterii de orientare și de aderență a gîtului său. Subtile fenomene biochimice – un fel de beție sau de drogaj la scara microbică – fac hematiile (globulele roșii din sînge) să se lase perforate de virus, ca și cum membranele lor, în mod normal rezistente, și-ar pierde, subit, puterea defensivă. Prin spărtura făcută în globula roșie, virusul se scurge în interiorul ei, sau, pur și simplu, lasă să se strecoare numai panglica genetică de acid nucleic. Acest „program" va începe să funcționeze instantaneu, ca o uzină chimică în miniatură. Își va lua materii prime, substanțe nutritive din rezervele globulei roșii și, odată sătulă, va trece la automultiplicare. Nu se va potoli decît în clipa cînd globula de sînge va fi epuizată. Ceva mai mult, virusul gripal are capacitatea (încă enigmatică) de a adera la două hematii deodată, provocînd procesul fizico-chimic de hemaglutinare : lipește două globule roșii, pentru a-și asigura mai multă rezervă de hrană, mai mult spațiu de reproducere și accelerează viteza de distrugere a țesutului sanguin în care s-a incubat.

Virusul gripal lucrează ca oricare antigen (corp străin intrat prin efracție în organism și respins cu ajutorul anticorpilor) dar infiltrarea lui este insidioasă, lentă, omul îmbolnăvit își pierde puterile pe nesimțite și, dacă nu reacționează prompt, viguros, pericolul crește repede, maladia devine ireversibilă, apare spectrul morții. Îngrijorător, oarecum inexplicabil este faptul că împotriva invaziei practicate de virusul gripal nu există în uriașa farmacopee a lumii contemporane nici un medicament specific. Din fericire pentru noi, virusul acesta agresiv nu este deloc robust. Nu suportă nici frigul, nici căldura. Este distrus de o temperatură mai mare de 26 de grade sau mai mică de 4 grade Celsius pozitive. Poate fi păstrat – de către cine vrea să-l păstreze – numai dacă este uscat sub vid în stare de congelare, adică liofilizat. Evident, laboratoarele practică acest mod de conservare pentru a prepara vaccinuri. Gripa are, din cîte se știe despre ea, multiple feluri de a se menține și de a reveni la atac după un anumit timp. Virusul gripal se infiltrează – în sîngele unor animale, în special dihorul alb, anumite specii de maimuțe, hamsterul, șobolanul, cobaiul, unde nu provoacă stări patologice grave – animalul ales de virus fiind, mai curînd, o etapă intermediară, o verigă de incubație, în care se pregătesc viitoarele epidemii.

Se mai spune despre gripă, din cauza acestei emigrații prin sîngele anumitor animale, că ar fi o „zoonoză", maladie comună întregului regn animal și care poate trece, deci, de la animal la om și invers. Se și admite, de numeroși cercetători, că principalul răspunzător de infecția gripală a omului ar fi porcul ! Într-adevăr, în sîngele porcilor au fost găsite exact acele tulpini virale care îmbolnăvesc pe om, cunoscute în medicină sub inițialele A și B, mai rar C. Și caii suferă de gripă, dar tipul specific de gripă equină nu-l atacă pe om. Problematică, nelămurită pînă acum este gripa zburătoarelor. Raportul între virusul gripal care afectează foarte multe specii de păsări și virusul... antropofag sau antropoclast nu este încă stabilit.

O mare parte din observațiile făcute în privința epidemiilor de gripă sînt vechi, datează de trei sute de ani, așadar cu mult înainte de a se identifica agentul patogen. Oamenii nu știau nimic despre microbi și nici nu-și închipuiau o faună atît de măruntă și de ucigașă ca virusurile, pe cînd înfruntau cu mijloace de apărare tot atît de simple, putem spune de rudimentare, ca și noi, valurile de gripă. Singura deosebire serioasă între gripa actuală și vechea gripă este că la începuturile ei se numea „influență". Nu știm de unde-i venea numele acesta (astăzi ni se pare ridicol) dar nici numele de „gripă" nu știm de unde vine. Se încearcă o vagă etimologie franțuzească – o sinonimie cu vorba „grille", (gratie, grătar etc.), dar mai mult n-am aflat. Se știe, în schimb, din istoria epidemiilor, („Santé du Monde", mai 1968) că între anii 1675 și 1900 s-au înregistrat 22 de epidemii și pandemii de gripă, între care cea mai ucigătoare a fost în 1889. Dar cel mai violent asalt din istoria tuturor bolilor, un adevărat cataclism, s-a produs în anul 1918, cînd a iz-

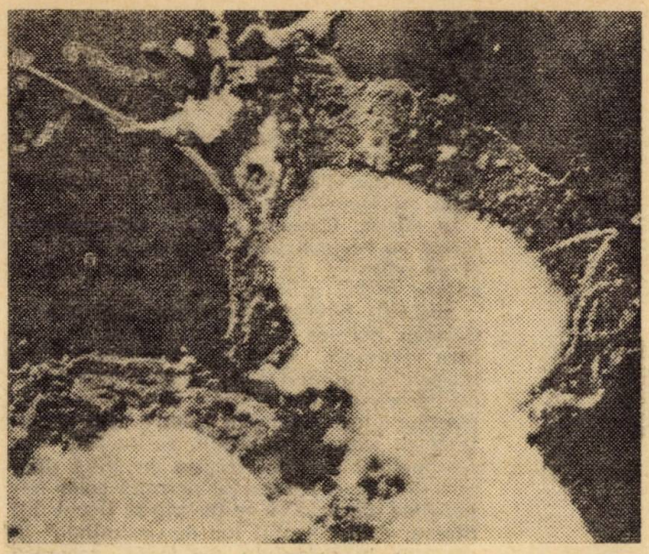

Virusul gripei și unul din cercetătorii lui :

prof. Claude Hannoun

bucnit gripa – pe nedrept numită – „spaniolă". După unele statistici au fost numărați în acel an 20 de milioane de morți din cauza gripei, după altele 30 de milioane și cel puțin 400 de milioane de bolnavi, dintre care multe milioane au suferit tot restul vieții lor de astenii, de felurite alte sechele ireparabile.

Constatarea că epidemiile de gripă apar ciclic, la trei ani o dată, începe să prindă temei, după observațiile precise făcute de Organizația Mondială a Sănătății, în ultimul sfert de secol. Se profilează, de asemenea, ideea că există și alt ciclu, major, cu intervale de 12, 15 sau 20 de ani, cînd, din motive necunoscute, gripa capătă caracter pandemic, acoperă mare parte din glob și este mai omorîtoare decît în ciclul trienal. O gripă pandemică s-a înregistrat în 1957 – dar, cu toate că s-au îmbolnăvit sute de milioane de oameni, din Hong-Kong pînă la Sevilla, de la Londra pînă la San Francisco și pînă în Alaska, numărul cazurilor mortale a fost, relativ, redus.

Atunci, s-a făcut descoperirea, emoționantă, că virusul gripei suferise ceea ce se numește în biologie o mutație. Între timp, virusologia devenise o știință. Periculoasa sferulă microscopică fusese identificată, clasificată. Se știa, de pildă, că virusul „spaniol" din 1918 trăia, încă, în sîngele porcilor. Îndată ce s-a dezlănțuit pandemia din 1957, vina a căzut pe aceste biete animale domestice, atît de utile rezervelor de nutriție ale omenirii. Sub microscop și la toate tipurile de analize de laborator s-a văzut, însă, spre stupefacția medicilor, că oamenii erau infectați de alt tip de virus, care trecea intact prin barajul de protecție imunologică stabilit după epidemiile anterioare, din 1918 și mai ales 1931. Pe atunci, se încercase în laboratoare prepararea unui vaccin antigripal, extras din culturile de virusuri obținute în ouă fecundate. Dar, persoanele vaccinate s-au îmbolnăvit de gripă tot atît de repede și tot atît de grav ca nevaccinații. Perplexitatea imunologilor a fost totală. Incidentul acesta a însemnătate vitală, a existenței mai multor tulpini virale.

La începutul iernii 1972, cînd valul de gripă a pornit, din nou, dinspre Pacificul de sud, s-a știut, imediat, că virusul care ataca, făcea parte din tulpina Hong-Kong A–2, și anume varianta England A–2. Informația aceasta era extrem de prețioasă din punct de vedere științific, dar, practic, omenirea era din nou surprinsă de epidemie fără vaccinul specific și, evident, fără o terapeutică adecvată, fără medicamentele realmente curative...

S-a produs, totuși, un semn bun, a apărut un motiv de optimism – poate nu pe deplin confirmat – dar purtînd girul unui savant dintre cei mai renumiți, profesorul Jacques Monod, laureat al Premiului Nobel, actualmente directorul Institutului de seruri și vaccinuri Louis Pasteur din Paris. Într-o conferință de presă ținută la începutul lunii februarie, anul acesta, Monod a declarat că echipa de medici din Institut, condusă de profesorul Claude Hannoun, specializată în cercetarea virusurilor gripale, a izbutit să producă un vaccin antigripal de un fel nou. Așa cum ne asigură Monod și Hannoun, acest vaccin este eficace împotriva tuturor tulpinilor și variantelor de gripă, deoarece se bazează pe descifrarea mecanismului de mutații ale virusurilor. În alți termeni, se poate spune că orice atac viral s-ar produce, fie al tulpinii A, sau B, sau C, Hong-Kong A–1 sau A–2, England A–2 sau chiar în cazul apariției unui virus inedit, necunoscut pînă acum, scala de eficacitate a noului vaccin este suficient de largă pentru a ne asigura imunitatea.

În alocuțiunea sa – pe drept cuvînt optimistă – Jacques Monod a ținut să sublinieze că acest preparat antiviral ar putea să fie „victoria finală" a microbiologiei actuale în lupta cu molimele. După eradicarea sau, în orice caz, frînarea decisivă a holerei, a ciumei, a variolei, a poliomielitei, vaccinul antigripal este destinat să devină o armă de înaltă eficacitate, mîntuitoare, în mîinile abile și harnice ale medicilor. Comunicat deja Organizației Mondiale a Sănătății, noul vaccin intră, astfel, în domeniul public.

Nu este mai puțin adevărat că s-au ridicat și glasuri contestatare față de optimismul savanților din Institutul Pasteur. Profesorul Walter Henessen, de la Institutul de imunologie din Marburger, Germania federală, crede, după un studiu sumar al noului vaccin general, că el este, în orice caz, o „poliță asupra viitorului", adică o anticipare interesantă, nu o cucerire definitivă. Tot sceptici sînt și cîțiva medici americani, dar neîncrederea acestora se întemeiază pe alte considerente... Vaccinul antigripal Monod–Hannoun a fost administrat, pare-se, în primele zile din februarie, lui Charles Stewart Mott, directorul general onorific al marilor uzine General Motors, din Cleveland. Efect – nul. Trebuie precizat, însă, că venerabilul inventator al vehiculelor „automottive", bunic al mărcilor de clasă Buick, Chevrolet și Oldsmobile, avea 97 de ani, iar vaccinarea s-a făcut tardiv, așa încît valul de gripă 1972–1973 a înscris pe ultima filă a registrului său de morți ilustrul nume al lui Charles Stewart Mott.

Medicii de la Paris au ținut să arate că eșecul de la Cleveland nu împietează cu nimic asupra convingerii lor ferme că vaccinul, administrat la timp, poate fi salvator. Ei pun o singură condiție prealabilă : laboratoarele și centrele sanitare să fie anunțate de îndată ce se simte – nu începutul unui val, ci doar prima undă, preliminară, a vreunei epidemii de gripă în locuințele de pe joncile aglomerate în portul metropolei Hong-Kong. Pentru ca vaccinările să înceapă, imediat. Pentru ca virusul, oricît de nou ar fi, să sucombe în fața cohortelor de anticorpi mobilizați, în timp util, în globulele albe și roșii, de alarma imunologică a „vaccinului general".

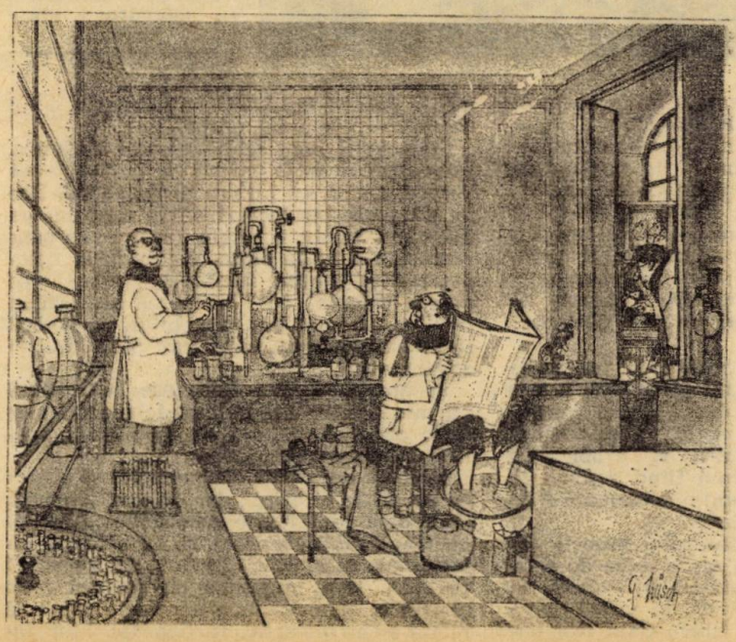

— „S-ar părea că ne-am cam grăbit cu anunțul ; poate n-ar fi trebuit să facem cunoscut că am descoperit un vaccin împotriva gripei !"
(Din **Die Zeit**)

ÎN MAQUIS-UL DIN GUINEEA-BISSAU (II)

Basil Davidson

Participarea este foarte vizibilă în domeniul învățămîntului și al sănătății publice P.A.I.G.C. a început să deschidă școli elementare în teritoriile din interior încă din 1964 ; azi, există 156 asemenea școli, în locuri în care nu s-au mai văzut niciodată pînă acum, avînd aproximativ 250 de învățători ; la acestea se adaugă o școală secundară și o grădiniță aflate în Republica Guineea.

Dintr-un total de 8 574 elevi, 2 155 erau de sex feminin ; această proporție nu este echitabilă, spunea Carmen Pereira, responsabilă cu educația publică pentru sud, dar ea reprezintă, totuși, un început de îmbunătățire a statutului social al femeilor.

La totalul de 8 574 elevi frecventînd școlile care funcționează normal și cu orar obișnuit, trebuie să adăugăm vreo 7 000 de bărbați și femei care urmează cursuri parțiale pentru adulți ; este vorba, în special, de cursuri de alfabetizare și de aritmetică elementară ; cadrul lor îl constituie unitățile combatante, spitalele, dispensarele și alte instituții dinăuntrul țării, unde „elevii" trăiesc și muncesc.

Aici, de asemenea, Cabral este acela care a dat tonul în lucrarea sa de 40 de pagini „Lozinci generale", apărută în 1965 ; este vorba de o călăuză de muncă și de comportare scrisă pentru militanții din P.A.I.G.C. Deși este succint, volumul nu lasă nimic în umbră. „Cereți membrilor cu răspunderi ai partidului să se consacre în mod serios studiului ; să se intereseze de faptele și de problemele vieții și luptei noastre de zi cu zi în ceea ce au ele fundamental și esențial, și nu numai în aspectele lor superficiale. Învățați de la viață, de la popor, din cărți, învățați din experiența celorlalți. Dar nu încetați niciodată să învățați".

Sănătatea publică este al treilea sector important. În insula Como, de pildă, unde pe vremea dominației portugheze comunitățile sătești nu aveau nici un fel de spital, funcționează un dispensar central și mai multe dispensare mobile. Dispensarul principal are 4 paturi și 13 infirmieri (din care opt femei). Munca lor constă, în primul rînd, în îngrijirea bolnavilor care vin din satele înconjurătoare, numai pentru consultație. Am examinat registrul în cursul vizitei mele și am aflat că, în total, 672 de persoane (din care numai cîteva rămîneseră sub observație) au fost îngrijite în cursul lunii octombrie și patru cincimi în luna noiembrie.

În octombrie 1972, P.A.I.G.C. administra 125 dispensare mici, 9 spitale mici și trei spitale mari, avînd în rîndul personalului lor medici diplomați — aceasta pentru regiunile din interior. Ansamblul reprezenta în total 488 paturi. Totalul infirmierilor pregătiți în Europa este în prezent de 90 ; alți 169 au fost formați la fața locului de P.A.I.G.C.

1972 : CETĂȚENII ȘI DEMOCRAȚIA

În 1972, P.A.I.G.C. a întreprins o reorganizare globală a structurilor sale politice și administrative, pentru a putea răspunde nevoilor unei mișcări în plină creștere.

„Am hotărît să dăm munci de răspundere unui mare număr de tineri și tinere — spunea Cabral — și acesta a fost un lucru excelent, deoarece aveam cam prea mult tendința de a deveni rutinieri".

La sfîrșitul anului 1972, existau numeroase exemple de munci de răspundere politică și militară ocupate de oameni tineri ca Arafané Mané, Pablo Cabral (nu e rudă cu Amilcar Cabral ; Cabral este un nume foarte răspîndit) și mulți alții ca ei, care erau copii la începutul luptei armate. Pe scurt, o a doua generație a început să preia ștafeta de la acei care au declanșat lupta.

P.A.I.G.C. a împărțit țara în trei zone principale (sudul, nordul și estul), fiecare fiind pusă sub răspunderea a trei conducători, însărcinați, respectiv, cu munca politică, securitatea militară și problemele sociale, acestea din urmă fiind desemnate aici în mod curent sub numele de „reconstrucție națională".

Astfel, în sud, responsabilul muncii politice era Chico Ba ; o mare rețea de activiști permanenți îi asigură o legătură la bază cu comitetele sătești. În vîrstă de aproximativ 30 de ani, Chico Ba a fost trimis apoi în nord, unde a rămas mai mulți ani, în baza unui alt principiu al P.A.I.G.C., care este de a „roti" pe activiștii săi permanenți dintr-o regiune în alta. Carlos Correa, un veteran al P.A.I.G.C., avînd ceva mai mult de 35 de ani, și care odinioară era contabil la o firmă comercială portugheză, este responsabil cu securitatea militară.

În sfîrșit, Carmen Pereira este responsabilă cu reconstrucția națională. Povestea ei ne permite să înțelegem în adîncime natura însăși a P.A.I.G.C.

Această poveste ne-a fost relatată de Carmen Pereira la sfîrșitul unei zile în care vizitasem obiectul celei mai mari bucurii și mîndrii a ei, școala principală (un internat) din regiunile de sud. Carmen provine dintr-o familie relativ prosperă ; tatăl ei, avocat la Bissau, se bucură sau s-a bucurat de considerația cuvenită unei notabilități. A refuzat să permită celor patru fiice ale sale să se înscrie la liceul din Bissau, deși statutul lor de „asimilate" le autoriza, în principiu, s-o facă, „deoarece el considera că ulterior am face carieră în administrație și aceasta ne-ar distruge reputația". Ele au trebuit, deci, să se mulțumească cu patru ani de școală elementară, apoi cu meserii pe care femeile le puteau practica pînă la căsătorie. Carmen a devenit croitoreasă și s-a ocupat de mama ei, care era bolnavă. Mai tîrziu, s-a căsătorit și a avut doi fii și o fiică.

Povestea a început cînd urma să nască al treilea copil. „Despre P.A.I.G.C. am auzit vorbindu-se, pentru prima oară, la radio. Desigur, îl cunoșteam pe Amilcar Cabral de multă vreme, ca toată lumea din oraș. Era în 1961. Apoi, într-o zi, am observat că soțul meu și doi prieteni ai săi au adus documente și le-au ascuns în casă. Am considerat că am dreptul să știu ce făcea soțul meu, am descoperit ascunzătoarea și am citit documentele. Erau documente despre P.A.I.G.C., o fotografie a lui Cabral, schița unui drapel.

„Eliberarea implică un adevărat marș forțat..

Cînd soțul meu mi-a reproșat acțiunea, i-am spus că ar fi trebuit să-mi vorbească despre partid, că nu era drept să mă lase în afara acestor lucruri. Cîtva timp nu s-a întîmplat nimic, apoi, în 1962, s-a produs represiunea de la orașe. Plecasem la Bolama pentru motive familiale și înapoierea mea a coincis cu începerea arestărilor. Soțul meu, care era amenințat, a hotărît să se exileze și să se alăture partidului în străinătate".

Pe atunci, Cabral înființase la Conakry un mic cartier general semiclandestin, de unde conducea munca de mobilizare politică în interiorul țării.

Carmen s-a văzut, deci, nevoită să zboare cu propriile ei aripi ; dar, în acel moment, avea deja idei foarte personale. „Am hotărît să plec în Senegal, și, cu ajutorul tatălui meu și al relațiilor lui, am reușit să părăsesc țara împreună cu cei doi copii ai mei și cu noul meu născut. Vroiam să lucrez pentru partid. În Senegal, l-am în-

...și pe drumul progresului cultural" (CABRAL)

tîlnit pe Amilcar, care m-a încurajat. Dar trebuia să întreţin trei copii şi pe mine însămi. Am plecat deci la Ziguinchor, unde am găsit o slujbă de croitoreasă. Cu salariul meu, puteam să asigur întreţinerea mea şi a copiilor mei. În plus, conduceam un «cămin» al partidului".

Era de 25 de ani şi avea nevoie, fără îndoială, de mult curaj.

„Aceasta a durat pînă la sfîrşitul anului 1963 ; în decembrie, partidul m-a trimis în U.R.S.S. pentru zece luni. Am lăsat copiii mei la căminul nostru".

Ca şi pentru alţi membri ai P.A.I.G.C., lunile petrecute în U.R.S.S. au reprezentat o luare de contact cu lumea din afară şi prilejul de a căpăta o pregătire. Carmen a învăţat rudimentele meseriei de infirmieră ; s-a înapoiat în U.R.S.S. în 1965, în fruntea primului grup mare de elevi-infirmieri, care au rămas şi ei acolo timp de un an. La acea dată, P.A.I.G.C. deschisese deja la Conakry o „şcoală-pilot", iar copiii lui Carmen, ca şi ai altor militanţi plecaţi de asemenea în străinătate la pregătire, au găsit acolo un cămin şi şi-au început şcoala.

La înapoierea ei din a doua şedere în străinătate, Carmen a plecat de la Conakry în interior, unde a făcut cunoştinţă cu pădurea tropicală, cu pericolele şi capcanele ei. A învăţat să se acomodeze. De atunci, a rămas în pădure.

Carmen este un exemplu viu ; ea a devenit o conducătoare dinamică, sigură de sine şi înzestrată cu o putere de convingere incontestabilă. S-ar putea ca, chiar şi în cadrul acestei mişcări extraordinare, Carmen să reprezinte un caz excepţional, aşa cum ar putea fi în cadrul oricărei societăţi în stare să scoată astfel la iveală talentele. Dar, ea este totuşi un exemplu caracteristic pentru acea categorie de tineri care au ajuns în funcţii de răspundere datorită participării lor la luptă.

Ar fi uşor să dăm nenumărate exemple asemănătoare. În multe cazuri, se pare că eliberarea poate însemna mult mai mult decît un simplu progres politic, că poate fi, de asemenea, un proces cultural în adîncime, atît în implicaţiile lui personale cît şi în cele colective.

Pentru Cabral, o mişcare autentic eliberatoare trebuie să fie şi acest lucru. Îi plăcea să spună că eliberarea implică „un adevărat marş forţat pe drumul progresului cultural". Căci, „dacă adăugăm la aceste fapte inerente, la o luptă armată de eliberare, practica democraţiei, critica şi autocritica, răspunderea crescîndă a populaţiilor în administrarea vieţii lor, alfabetizarea, înfiinţarea de şcoli şi asistenţa sanitară, pregătirea de cadre provenite din mediile ţărănesc şi muncitoresc, precum şi orice altă relaţie, vom vedea că lupta armată de eliberare este nu numai un fapt cultural, ci şi un factor de cultură". (Cabral insista asupra expresiei „factor de cultură".)

În special în acest sens considerau Cabral şi ceilalţi conducători ai P.A.I.G.C. că trebuiau analizate alegerile naţionale din 1972. Nu am asistat la alegerile propriuzise, care s-au desfăşurat vara trecută pe ansamblul teritoriilor eliberate. Dar am examinat mai multe volume de registre electorale : ele consemnează numele, vîrsta aproximativă, sexul şi satul de unde provine fiecare alegător. Vîrsta minimă necesară pentru a participa la alegeri este de 15 ani. În fiecare sat, alegerile s-au desfăşurat prin vot direct, cu buletin secret.

Aleşii formează noile consilii de regiune, în număr de 15. Aceste consilii au sarcina să desemneze aproximativ o treime din membrii lor, care vor face parte din Adunarea Naţională. Am asistat la două şedinţe de selecţionare a consiliilor regionale ; în ambele cazuri, alegerea definitivă nu poate avea loc decît după discuţii îndelungate. Acum, alegerile s-au încheiat; sudul trimite în Adunare 27 consilieri, nordul 24, estul 10, iar teritoriile ocupate Bissau, Bolama şi Insulele Bijagos trimit 11, după o selecţionare făcută în clandestinitate.

La aceşti 72 reprezentanţi ai naţiunii se adaugă 5 delegaţi ai sindicatelor şi 3 aleşi ai studenţilor (care, în majoritatea lor, locuiesc în Europa). Aceasta dă un total de 80.

Celor 80 delegaţi, P.A.I.G.C. urmează să le adauge 40 de cadre ale sale. Adunarea, rezultat al unui proces democratic infinit mai avansat şi mai riguros decît s-ar fi putut crede chiar şi recent, este aceea care urmează să proclame independenţa Guineei-Bissau.

Am cunoscut personal vreo 30 de membri ai noii Adunări ; cu toţii, bărbaţi sau femei, erau cultivatori, exceptînd cîţiva meşteşugari rurali, lucru valabil probabil pentru toţi ceilalţi. Într-un sens, este vorba de oameni foarte simpli. Într-un alt sens, şi acesta este lucrul important, sînt oameni care înţeleg bine realităţile imediate, indiferent dacă este vorba de realitatea vieţii lor săteşti sau de realitatea unei lupte pe care şi-au însuşit-o.

Acest lucru este greu de negat. Un proverb foarte răspîndit în Ghana spune : „Ca să urci într-un copac, trebuie să începi de jos". Atunci cînd Consiliul de Stat al Guineei-Bissau, investit în modul cuvenit de Adunarea Naţională populară, va cere restului lumii să fie recunoscut, el o va face de pe poziţia solidă pe care o ai atunci cînd, vrînd să urci în copac, începi de jos.

CONTRAPUNCT

Pasiune... funciară

Radu Budeanu

Un metru pătrat de teren la Bruxelles nu se compară cu un metru pătrat de teren la Londra. Acest crud adevăr nu a devenit mai limpede după ce britanicii s-au hotărît să renunţe la măsuratul în „picioare", ci cu puţine zile înainte de aşezarea lor statutară în Piaţa comună. Plecînd de la realitatea că preţul de cost al terenurilor imobiliare este de trei ori mai ieftin în capitala comunitară decît în cea a bătrînei Anglii, societăţile de construcţii britanice, cu un fler al perspectivei care nu poate fi contestat, au trecut, începînd din decembrie 1972, cu arme şi bagaje Canalul Mînecii, spre a construi în miezul administrativ al Pieţei comune mai avantajos. Afectaţi financiar şi, prin subtile implicaţii istorice, moral, agenţii imobiliari belgieni au lansat o frază amară care a făcut şi va continua să facă înconjurul goticei Grand Place : „La 29 de ani după ce au eliberat Bruxelles-ul, englezii revin ca invadatori". Din acest punct de vedere, fair-play-ul britanic se manifestă cît se poate de convingător. Ei cumpără la preţul convenabil pieţei spaţii din centrul capitalei belgiene spre a clădi, conştiincios şi cu gust, viitoare hoteluri, magazine, restaurante şi diverse întreprinderi britanice, care vor aduce acţionarilor insulari beneficii solide în numele efervescenţei comerciale comunitare.

Ofensiva imobiliară britanică începută, aşadar, cu aproape trei luni în urmă, s-a desfăşurat fără calm, fără mănuşi şi, în general, într-un ritm care i-a extras din blînda lor letargie pînă şi pe cei mai ambiţioşi anglofili belgieni.

Cînd, la Bruxelles, agenţii imobiliari autohtoni tocmai umblau după drăgălaşe nimicuri pentru Crăciun, „Abbey Property Fund" cumpăra, sec, turnul Madou — una din cele mai impozante clădiri din Bruxelles. Apoi, cînd bruxellezii îşi organizau revelionul, aceeaşi serioasă întreprindere britanică mai trăgea o rafală imobiliară, ocupînd reţeaua de magazine Bon Marché pentru suma rezonabilă de 1 miliard 285 de milioane de franci belgieni.

Intrate în noul an şi în Piaţa comună, societăţile britanice cu pricina şi-au continuat cu o energie sporită tactica, respectînd o strategie pe care omoloagele lor belgiene au sesizat-o cu perplexitate şi amărăciune. „Lade Broke Group" a cumpărat 4 000 de metri pătraţi de birouri, „Metropolitan Estate Property Corp." a obţinut majoritatea acţiunilor pentru proiectul „Manhattan" (care va cuprinde două mari hoteluri şi un centru comercial), în sfîrşit, pe eleganta Avenue Louise tot britanicii au cumpărat 36 000 de metri pătraţi de birouri.

Pînă acum, întreprinderile imobiliare britanice au investit 17 miliarde de franci belgieni exclusiv în Bruxelles. Dacă ritmul se menţine, afirmă cu o neagră luciditate agenţii belgieni, pînă în 1976 englezii vor controla două treimi din totalul imobilelor comerciale.

Cifra a percutat pînă şi inimile celor mai puţin suspicioşi parteneri comunitari. Nu există nici un dubiu : ataşamentul constructorilor britanici faţă de Piaţa comună a depăşit dragostea la prima vedere. Cu asemenea rădăcini imobiliare, pasiunea se anunţă lungă, largă şi profundă. Şi, ca orice pasiune, acaparatoare.

LE DRAPEAU ROUGE

BRUXELLES

CLASA MUNCITOARE ÎN FAȚA MONOPOLURILOR MULTINAȚIONALE

Creșterea prețurilor — motiv de neliniște. 10 000 de metalurgiști din R.F.G. în grevă („Westfalenhütte", sucursală a trustului Hoesch din Dortmund)

UNA dintre cele mai serioase probleme ale oamenilor muncii din Europa occidentală este adoptarea unei poziții comune în fața ofensivei monopolurilor capitaliste supranaționale în tot mai multe țări. Trusturile supranaționale sau multinaționale, cum sînt numite ele în presă, nu constituie un fenomen nou în economia capitalistă. Dar în ultimul deceniu, după crearea Pieței comune, ele au dobîndit în Europa occidentală o deosebită pondere și forță. În prezent, tocmai această regiune a globului, în primul rînd țările Pieței comune, au devenit principalul cîmp de acțiune al capitalurilor americane. Din 1963 pînă în 1970, numai investițiile directe de capital ale monopolurilor S.U.A. au sporit în Belgia de aproape 5 ori, în Republica Federală Germania — de 2,5 ori, în Franța — de 2 ori.

Evident, nu toate companiile supranaționale ale lumii capitaliste sînt americane. La nivelul marilor trusturi americane se află și un întreg șir de monopoluri vest-europene și japoneze care ocupă uneori primul loc în domeniile respective. Printre aceste monopoluri, amintim „Shell" — trustul petrolier anglo-olandez, „Unilever" — firma anglo-olandeză de grăsimi sintetice și detergenți, „Nestlé" — monopol alimentar elvețian, firmele japoneze constructoare de mașini etc.

Ce anume oferă activitatea trusturilor supranaționale economiei țărilor în care ele acționează, cum se reflectă aceasta în situația clasei muncitoare ? Să examinăm un exemplu — situația care s-a creat la cel mai mare combinat pentru construcția de mașini electrice din Belgia (A.S.E.C.), achiziționat în 1968 de trustul supranațional american „Westinghouse". Atmosfera socială nu a fost niciodată atît de încordată ca în ultimii patru ani, oamenii muncii de la combinat fiind neliniștiți în special de perspectiva creșterii șomajului. Conducerea trustului „Westinghouse", care se află la Pittsburg (S.U.A.), se străduiește să reducă la maximum cheltuielile pentru forța de muncă ocupată în filiala sa belgiană — A.S.E.C.

Trustul „Westinghouse" și-a început „raționalizarea" la combinatul A.S.E.C., prin descotorosirea rapidă de uzinele care făceau parte înainte din sistemul A.S.E.C. Astfel, uzinele de cabluri au fost vîndute firmei italiene S.E.A.T. ; cu firma olandeză „Philips" a fost încheiat un contract prin care aceasta a primit o serie de întreprinderi în schimbul uzinelor producătoare de turbine și cazane. Toate aceste vînzări au fost însoțite de concedieri masive în rîndul muncitorilor.

Să privim aceste probleme și din alt punct de vedere. A.S.E.C., pînă la trecerea ei sub autoritatea lui „Westinghouse", era cea mai mare întreprindere constructoare de mașini electrice din Belgia, capabilă să funcționeze cu un program de muncă complet — de la construirea pînă la producția, instalarea și deservirea generatoarelor, turbinelor, cazanelor cu abur și reactoarelor atomice pentru marile centrale electrice. A.S.E.C. producea, de asemenea, și numeroase aparate electrotehnice de uz casnic. Potrivit planurilor elaborate de „Westinghouse", uzinele A.S.E.C. se transformă acum în secții disparate, auxiliare, fără a avea posibilitatea de a îndeplini procese de producție independente. Aplicarea acestor planuri aduce prejudicii serioase economiei belgiene.

Numeroase greve și manifestații ale muncitorilor și funcționarilor de la A.S.E.C. din ultimii ani au fost însoțite de interpelări parlamentare, campanii în presă. A fost creat centrul sindical unic, în cadrul căruia au intrat reprezentanți ai tuturor uzinelor A.S.E.C., situate în diverse orașe ale Belgiei. Și oamenii de afaceri americani au fost nevoiți să revizuiască, în mare măsură, programul lor de „raționalizare". Ei au promis să țină seama de cerințele economiei naționale belgiene și comuniștii belgieni care lucrează la A.S.E.C. se mîndresc cu faptul că au fost primii care au arătat pericolul pe care îl antrenează proiectele firmei „Westinghouse", că au putut să elaboreze un program clar de acțiuni comune atît în domeniul economic, cît și în cel politic.

În acest caz, sindicatele și Partidul comunist nu au fost nevoite să iasă dincolo de granițele naționale : uzinele de bază ale combinatului A.S.E.C. sînt situate pe teritoriul Belgiei. Totuși, evenimentele din ultimele luni au arătat că sînt cazuri în care clasa muncitoare din Europa occidentală este nevoită să-și coordoneze acțiunile la nivelul cîtorva state în fața pericolului activității monopolurilor supranaționale.

În legătură cu aceasta, de o deosebită importanță a fost greva din toamna trecută a muncitorilor de la uzinele A.K.Z.O. — cea mai mare companie de țesături sintetice din Europa occidentală. Greva a început în același timp la uzinele A.K.Z.O., din orașul olandez Breda, și la cele din orașul vest-german Wuppertal. La momentul oportun a fost pregătit să declare grevă personalul întreprinderii acestei firme din orașul belgian Gent. Totuși, greva hotărîtoare, așa cum stabiliseră sindicatele, era cea din orașul Breda, din sudul Olandei, în regiunea unde tînăra clasă muncitoare nu avea încă o suficientă experiență a luptei sociale și nici o organizație corespunzătoare. Dar, datorită solidarității internaționale, crearea frontului comun al sindicatelor din cele trei țări și datorită elaborării unui program de acțiune comun, grevele de la A.K.Z.O. s-au încheiat cu victoria muncitorilor. Conducerea firmei a fost nevoită să renunțe la programul de concediere în masă și la închiderea unor uzine.

Această luptă de la uzinele A.K.Z.O. poate fi dată ca exemplu de luptă a clasei muncitoare. Totuși, aceste acțiuni nu sînt suficiente. Marile concerne au un centru unic de hotăriri, cuprind masiv continente întregi, își manevrează cu dibăcie capitalurile. Iar clasa muncitoare din acele țări unde se implantează aceste capitaluri răspunde adesea cu acțiuni disparate. Se știe, de exemplu, ce tensiune au provocat grevele de la uzinele de automobile „Ford" din Anglia. Muncitorii din cadrul uzinelor companiei „Ford" din R.F.G. și Belgia au susținut pe tovarășii lor din Anglia. Compania americană a hotărît să renunțe la modernizarea și extinderea filialei sale britanice. În același timp, a plănuit să investească capitalurile disponibile pe care le deținea în Europa occidentală în construirea unor mari uzine în Spania, în speranța că acolo climatul social ar fi „mai liniștit".

Pentru a se împotrivi unor asemenea planuri, clasa muncitoare din Europa occidentală trebuie să găsească noi forme de unitate și de organizare a acțiunilor comune.

Capitalul internațional a creat forma organizațiilor monopoliste supranaționale care acționează în diverse țări ale globului, dar care promovează aceeași politică de cupiditate dictată de interesele dobîndirii unui profit maxim. Clasa muncitoare — în primul rînd din acele întreprinderi care sînt incluse în sfera de acțiune a acestor monopoluri — trebuie să întrevadă amenințarea la adresa ei a noilor metode de administrare capitalistă. Partidele comuniste din Europa occidentală, printre care și cel belgian, consideră că proletariatul poate și trebuie să răspundă la aceste pericole prin perfecționarea tuturor formelor de luptă.

Robert Dussart
membru al Biroului Politic al P.C. din Belgia

LE SOIR
BRUXELLES

OPOZIȚIA VINE LA PUTERE ÎN EIRE

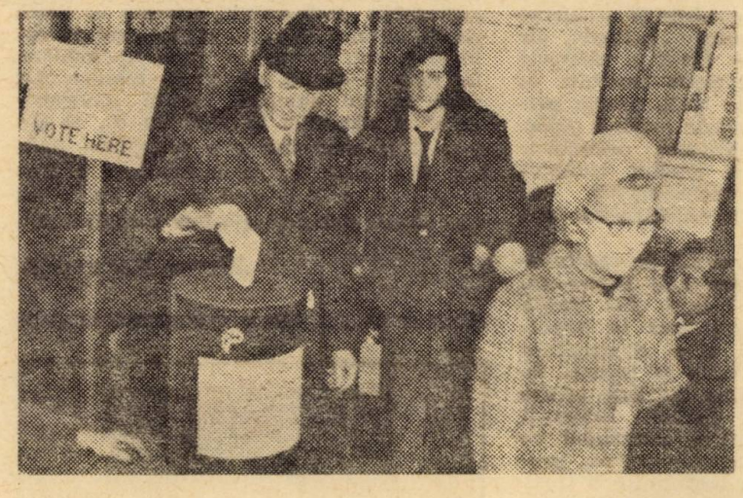

După 16 ani de guvernare, Jack Lynch e nevoit să se încline în fața rezultatelor electorale

TOTDEAUNA este riscant să faci pronosticuri prea sigure asupra rezultatelor unor alegeri irlandeze. Cetățenii Irlandei (Eire), ca și, de altfel, cei din Irlanda de nord (Ulster) se lasă de multe ori călăuziți de impulsuri imprevizibile. În 1969, de pildă, observatorii asigurau că șeful guvernului de la Dublin va ceda locul opoziției. Aceasta a fost în mod evident înfrîntă. Cînd, la 5 februarie a.c., premierul statului Eire a decretat alegeri generale cu un an înainte de data prevăzută, toată lumea a fost de acord să-i prezică o „mică" victorie. Evident, opoziția a cîștigat.

De 16 ani, Jack Lynch și partidul Fianna Fail guvernau Irlanda. Dar, în fața înrăutățirii situației economice și a perspectivei discuțiilor politice lărgite asupra viitorului Irlandei de nord, primul ministru a considerat că trebuia să ceară corpului electoral un mandat clar și fără echivoc pentru a vorbi și a acționa în numele poporului irlandez într-un moment în care există „probleme vitale de rezolvat și hotărîri de luat care ar putea schimba irevocabil cursul istoriei".

Această sarcină va reveni de acum înainte lui Liam Cosgrave, care conduce partidul Fine Gael, a cărui alianță cu Partidul laburist a permis înlăturarea de la putere a lui Jack Lynch. Acesta fusese determinat să grăbească consultarea electorală în special din cauza a două scadențe : succesiunea, în luna iunie, a președintelui republicii, De Valera (care are 90 de ani), și apropiata publicare de către guvernul britanic a unei Cărți Albe care, în principiu, urmează să conțină propuneri noi cu privire la viitorul Irlandei de nord.

De la Cartea Verde din 1972 care enunța doctrina „dimensiunii irlandeze" (deci participarea efectivă a statului Eire la elaborarea unui acord cu privire la „provincia" de nord), Edward Heath părea mai puțin înclinat să consulte guvernul de la Dublin în fața înăspririi protestanților din Ulster, care nu înțeleg să negocieze apartenența lor la Regatul Unit și supremația lor asupra concetățenilor lor catolici.

Sînt extrem de greu de prevăzut schimbările imediate care vor decurge din înlocuirea lui Lynch prin Liam Cosgrave. Coaliția condusă de acesta lansase pe piața electorală un asemenea val de promisiuni, obligînd pe primul ministru la putere să-și schimbe poziția și să înlocuiască tema Irlandei de nord printr-o adevărată supralicitație, încît pare greu atît pentru unul cît și pentru celălalt să-și respecte angajamentele pe termen scurt : desființarea taxei asupra valorii adăugate la produsele alimentare, suprimarea taxelor de succesiune, controlul asupra prețurilor, sporirea masivă a prestațiilor sociale, „democrație industrială" cu alegerea muncitorilor în consiliile de administrație, reducerea simțitoare a impozitelor locale, scăderea prețurilor la terenurile de construcție etc.

Lynch fusese nevoit să meargă și mai departe încă, anunțînd suprimarea totală a anumitor impozite și alocarea pentru serviciile sociale a unei sume de 30 de milioane de lire sterline, sumă luată, datorită adeziunii la Comunitatea europeană, din subvențiile destinate agriculturii. De altfel, această adeziune fusese pusă la activul lui Lynch, ca și legea „anti-I.R.A." („Armata Republicană Irlandeză"), și tocmai acest lucru îl făcea să spere în „mica" lui victorie electorală.

Dar Fine Gael, ca și aliații lui laburiști, nu pune în mod fundamental sub semnul întrebării aceste inițiative, așa cum fac, de pildă, dar fără rezultate concrete, cele două ramuri ale partidului Sin Fein, cea oficială și cea „provizorie" (I.R.A.).

În plus, deosebirile doctrinale dintre Fianna Fail și Fine Gael, moștenitoare politice ale celor două partide care s-au înfruntat în cursul războiului civil din anii '20, sînt mai puțin precise azi decît odinioară. Primul partid este sprijinit mai ales de cercurile de afaceri și de micii agricultori. Al doilea, calificat uneori drept „conservator" (este succesorul partidului liberal din 1921 care a votat împărțirea Irlandei), este partidul claselor mijlocii și al populației rurale. Unii îl situează la „centru-stînga", deoarece un mare număr din reprezentanții lui în Dail (parlament) sînt juriști, avocați, membri ai profesiunilor liberale.

Problema care s-ar putea pune într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat este a controlului noii majorități, deoarece, așa cum subliniase Lynch în cursul campaniei sale, ar putea izbucni divergențe între elemente conservatoare și socialiști. Este evident că Cosgrave nu împărtășește în toate privințele opiniile liderului laburist, Brendan Corish. Partidul laburist are în rîndurile lui cîțiva marxiști și, datorită importanței pe care ar putea s-o dobîndească această aripă, ziarul londonez „The Financial Times" și-a exprimat îndoiala că Cosgrave va fi în stare să controleze coaliția sa în cazul unei înrăutățiri dramatice a situației în Irlanda de nord.

Una din primele indicații asupra autorității și intențiilor noului prim-ministru s-ar putea contura după referendumul care a cerut Ulsterului să se pronunțe asupra reunificării cu sudul.

Christian-Guy Smal

WEG und ZIEL
VIENA

ALTERNATIVĂ OPTIMISTĂ LA „CREȘTEREA-ZERO"

ÎN ANUL 1967 a apărut „The cost of economic growth" („Prețul creșterii economice") de E. J. Mishan, care a încercat să pună bazele unei teorii a creșterii limitate și, în numeroase domenii, chiar oprite. Mai tîrziu, cînd s-a observat că, în ciuda creșterii economice, decăderea socială sporește continuu în capitalism, s-a mers și mai departe, ajungîndu-se la o teorie a „creșterii-zero" („zero growth").

Să reflectăm puțin. În lume există astăzi milioane și milioane de oameni care nu au hrană și îmbrăcăminte suficientă, care trăiesc în cele mai precare condiții de locuit — și aceasta nicidecum numai în țări în curs de dezvoltare, ci și chiar în țări capitaliste dintre cele mai bogate, ca, de pildă, în Statele Unite. Iar, în aceste condiții, propagandiști ai capitalului monopolist dezvoltă, în slujba țelului lor, o teorie a „creșterii-zero" a economiei !

Acest pesimism neprogresist a dobîndit astăzi o influență atît de mare, încît unele cercuri de afaceri și politice occidentale se simt năpăstuite de el. Iată un singur exemplu : O.C.D.E. (Organizația pentru cooperare și dezvoltare economică) a țărilor capitaliste industrializate a dat, de curînd, publicității un studiu privitor la dezvoltarea științei, în care se spune : „Încrederea în creșterea economică a fost înlocuită cu un sentiment de nesiguranță în fața perspectivelor pe care creșterea le oferă". Iar revista „New Scientist" in-

formează că primul consilier în probleme economice al cabinetului britanic, sir Allan Cottrell, care a făcut o călătorie în S.U.A., la Massachusetts Institute of Technology (M.I.T.), de unde provin primele studii mai importante privind „creşterea-zero", ca şi directorul cercetării din Ministerul pentru mediul ambiant (Departament of the environment), Joe Lyons, ar fi convinşi de valabilitatea teoriei „creşterii-zero".

Fără îndoială că în condiţiile capitalismului monopolist de stat apar numeroase fenomene ale creşterii care sînt lipsite de sens. Să ne gîndim doar la supraaglomerarea traficului auto, concomitent cu neglijarea transportului în comun. Pe bună dreptate, publicaţia O.C.D.E. atrage atenţia că, „de pildă, pentru locuitorii marilor oraşe, înrăutăţirea sistemului de transport în comun ar reprezenta, proporţional, o mai mare înrăutăţire a standardului de viaţă decît îmbunătăţirea realizată prin posibilitatea cumpărării unui televizor". De asemenea, materialul arată că „procesul de creştere este însoţit de fenomene secundare, socialmente nedorite şi care, în anumite cazuri, pot deveni de-a dreptul periculoase : supraaglomerare urbană, decădere a centrelor orăşeneşti, poluarea mediului ambiant sînt exemple clare".

A trage, însă, din aceasta concluzia că trebuie să fie oprită creşterea în sine este cu adevărat tipic pentru o anumită ideologie capitalistă. Tipic pentru pesimismul orb, ce a cuprins numeroase cercuri occidentale. Este, într-un fel, chiar grotesc faptul că reprezentanţi ai unei economii bazate pe profit intervin pentru „creşterea-zero", procedînd identic „filozofilor" care cred că gîndesc umanist într-o lume a foametei şi mizeriei !

Această teorie a „creşterii-zero" se îndreaptă şi împotriva dezvoltării în continuare a ştiinţei şi tehnicii, care apar ca simboluri ale creşterii „aducătoare de nenorocire" din ultimele decenii.

Dacă, în urmă cu 170 de ani, ţesători manuali au tăbărît pe maşini, astăzi îi urmează tragediei de atunci farsa atacului apologeţilor capitalului împotriva ştiinţei şi tehnicii. Primii romantici englezi, ca Blake şi Keats, s-au opus ştiinţei şi tehnicii, deoarece vedeau că acestea, în mîinile unei clase aducătoare de progres (tînăra burghezie), produceau o mizerie îngrozitoare pentru cei ce muncesc. Dar, dacă astăzi chiar şi unii oameni cu concepţii umaniste consideră ştiinţa şi tehnica drept „rău social", aceasta se datorează faptului că ei nu pot deosebi că viitorul omenirii aparţine clasei muncitoare, în mîinile căreia ştiinţa şi tehnica pot sluji binelui omenirii. Teoria „creşterii-zero" şi ideologia înrudită cu ea, că ştiinţa şi tehnica sînt forţe potrivnice omului, sînt expresia pesimismului neprogresist ce nu ţine cont tocmai de faptul că viitorul omenirii aparţine socialismului.

Jürgen Kuczynski

MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

ZAMBIA RESPINGE ŞANTAJUL RASIŞTILOR

LA 9 IANUARIE 1973, regimul Rhodesiei de sud a anunţat că a închis toate posturile de frontieră cu Zambia, după moartea a doi poliţişti „ucişi de partizani". În consecinţă, toate transporturile rutiere şi feroviare dinspre şi înspre Zambia au fost întrerupte. În ce priveşte circulaţia „călătorilor internaţionali", autorităţile de frontieră au primit puteri „discreţionare". Persoanele locuind în permanenţă pe teritoriul uneia sau celeilalte ţări urmau, de asemenea, să fie autorizate să treacă frontiera la înapoiere.

În după-amiaza aceleiaşi zile, regimul rasist a publicat un alt comunicat (anexă) în trei rînduri, menţionînd că cuprul Zambiei poate continua să treacă prin Rhodesia de sud.

În practică, această putere „discreţionară" acordată organelor Rhodesiei de sud în legătură cu circulaţia persoanelor nu a fost aplicată decît pentru a împiedica circulaţia africanilor, în timp ce toţi ceilalţi călători erau autorizaţi în continuare să circule, ca deobicei, în ambele sensuri.

Rasiştii din Rhodesia de sud nu se aşteptaseră la reacţia care a avut-o Zambia atunci cînd s-a anunţat închiderea frontierei. Această acţiune împotriva Zambiei fusese întreprinsă în grabă şi fără a ţine seama de repercusiunile ei posibile. Rasiştii uitaseră, în special, că Rhodesia este ea însăşi o ţară fără acces la mare.

Zambia este situată la nord şi la nord-vest de Rhodesia de sud. Potrivit declaraţiei rasiştilor şi discursului rostit de Smith la radio, „teroriştii operează la frontiera de nord-est a Rhodesiei şi a Mozambicului". Implicînd Zambia, rasiştii se contrazic, deoarece afirmă că există „o dovadă evidentă că acţiunile de partizani sînt declanşate în mod direct de pe teritoriul zambian". Un exemplu al acestei „dovezi evidente" citată în declaraţia rasistă este că „la locurile incidentului au fost găsite manifeste publicate de o organizaţie teroristă care operează în Zambia". Nu se spune că în acelaşi loc au fost găsite alte publicaţii, ziare sau manifeste editate în alte ţări decît Zambia.

Reacţionînd la închiderea frontierei, Zambia a hotărît să deturneze „la maximum" itinerariile comerţului ei şi să oprească exporturile de cupru în tranzit prin Rhodesia de sud, ceea ce lipseşte regimul rasist de încasări în devize.

Potrivit unor informaţii demne de încredere, în secret Africa de Sud şi Portugalia i-au reproşat lui Ian Smith că a închis frontiera, măsură care duce la o pierdere de venituri pentru aceste două ţări şi care este susceptibilă să provoace Africii de Sud pierderea pieţei zambiene. Majoritatea observatorilor consideră că Rhodesia de sud se sprijină pe Zambia mai mult decît depinde aceasta din urmă de Rhodesia de sud. Regimul rasist a aplicat sancţiuni eficace şi efective chiar împotriva lui însuşi.

Marea Britanie, după ce a „deplîns" închiderea frontierei, pare să se fi preocupat mult mai mult de a-i salva pe Smith de la sancţiunile impuse de el însuşi, decît de a-i da o ultimă lovitură. Ea şi Africa de Sud au atras atenţia lui Smith asupra bunăvoinţei manifestate faţă de Zambia, de către ţările din Africa şi din alte părţi, precum şi asupra numeroaselor lor oferte de asistenţă. Regimul rasist a fost invitat ca, în propriul lui interes, să redeschidă frontiera.

Dar situaţia s-a complicat. Închiderea bruscă a frontierei şi victimele provocate pe teritoriul zambian au dus la o înăsprire din partea Zambiei. Conducătorii ei au declarat făţiş că chiar dacă frontiera ar fi redeschisă, Zambia nu ar mai folosi tranzitul prin Rhodesia de sud. Atunci, Ian Smith a modificat condiţiile acordului : în loc să ceară Zambiei asigurarea că „nu va mai permite teroriştilor să opereze de pe teritoriul ei" împotriva Rhodesiei de sud, el s-a mulţumit cu „un mesaj satisfăcător". Ulterior, frontiera a fost redeschisă, regimul Smith declarînd că „obiectivul închiderii frontierei a fost atins".

Preşedintele Kenneth Kaunda a făcut cunoscut în mod clar că nu a avut nici

Într-o jumătate de secol...

un contact, direct sau indirect, cu Ian Smith. Zambia nu a trimis nici un mesaj. Președintele Kaunda nu a dat și nici nu putea să dea asigurări în ce privește controlul asupra luptătorilor pentru libertate. Înalta comisie britanică de la Lusaka a dezmințit, de asemenea, zvonurile potrivit cărora ministrul teritoriilor de peste mări, Richard Wood, ar fi primit din partea președintelui Kaunda asigurări pe care urma să le transmită lui Ian Smith. Dacă regimul de la Salisbury a putut să invoce pretexte mincinoase pentru a închide frontiera, el va putea în mod cert s-o închidă din nou recurgînd la alte pretexte false. Ian Smith ar putea închide frontiera oricînd, afirmînd pur și simplu că un angajament secret încheiat prin intermediul unui „mediator" (al cărui nume nu ar fi menționat) a fost încălcat.

În consecință, Zambia nu se poate sprijini pe asigurări date de Smith (de altfel, el nu a dat niciodată asigurări) că frontiera nu va mai fi închisă. Iată de ce președintele Kaunda a lansat un apel comunității mondiale, cerîndu-i să ajute Zambia să îmbunătățească celelalte rute ale comerțului ei.

Sprijinul acordat Zambiei de O.N.U. a constituit o mare încurajare. Mai multe delegații ale unor țări care nu sînt membre ale Consiliului de Securitate i-au promis s-o sprijine. Ca și Zambia, majoritatea acestor țări cer : refuzul în continuare de a acorda recunoaștere regimului Smith ; întărirea sancțiunilor economice ; recurgerea de către Marea Britanie la forță pentru a răsturna regimul lui Ian Smith și asistența pentru Zambia, țară lezată. Unele dintre aceste țări au mers pînă acolo încît au sugerat să se adopte, de asemenea, sancțiuni împotriva Africii de Sud și a Portugaliei, state care încurajează regimul Smith.

Într-una din cele două rezoluții ale sale, Consiliul de Securitate a desemnat un comitet avînd sarcina de a pleca în Zambia pentru a examina starea securității țării și nevoile ei în această perioadă de criză.

Zambia a precizat că, în calitatea ei de membră a O.N.U., a Organizației Unității Africane și a mișcării țărilor nealiniate, sprijină lupta legitimă a poporului zimbabwe pentru independență și o constituție democratică. Zambia a procedat la o examinare atentă a situației și a elaborat planuri amănunțite pentru orice eventualitate, știind că se poate aștepta la orice din partea regimurilor rasiste din sudul Africii, dezamăgite și strînse cu ușa. Zambia este hotărîtă să-și apere dreptul la existență — cu sau fără ajutor din afară. Zambienii au fost averțizați că, în consecință, trebuie să se aștepte la măsuri de austeritate.

Poporul zimbabwe știe că 85 la sută din țările Africii sînt acum eliberate și că liderii acestor țări se străduiesc să îmbunătățească condițiile de viață ale propriilor lor popoare. Fiecare țară din Africa a trecut la aplicarea unor planuri susceptibile să accelereze dezvoltarea, să lichideze sărăcia, ignoranța și bolile. Iată de ce poporul zimbabwe nu poate tolera să fie împins înapoi de un grup de albi rasiști — grup hotărît să înlăture pentru totdeauna populația indigenă de la administrarea țării. În realitate, Ian Smith și colaboratorii lui au adoptat un program asemănător cu politica de apartheid din Africa de Sud și au decretat legi și mai discriminatorii încă. În momentul în care în lume se pune accentul pe frăția dintre oameni, aceste regimuri propovăduiesc segregația și intoleranța rasială, pe scurt — ura rasială.

Poporul zimbabwe se ridică. Dacă ar fi să-i dăm crezare lui Ian Smith, situația este extrem de serioasă și „evoluează într-un mod pe care nu l-am cunoscut pînă în prezent". El a recunoscut că luptătorii pentru libertate au acționat „cu calm și metodă", că luptătorii pentru libertate primesc un mare ajutor de la populația locală, care le oferă „adăpost, alimente și altă asistență". El a recunoscut că nu există „un mijloc rapid și ușor pentru a rezolva o asemenea problemă și că ar fi greșit dacă s-ar încerca să se închidă ochii în fața problemei care ni se pune".

Luptătorii pentru libertatea Rhodesiei de sud nu vin din Zambia. Ei vin din Rhodesia de sud.

V. J. Mwananga
redactor șef al ziarului „The Times of Zambia", fost delegat permanent al Zambiei la O.N.U.

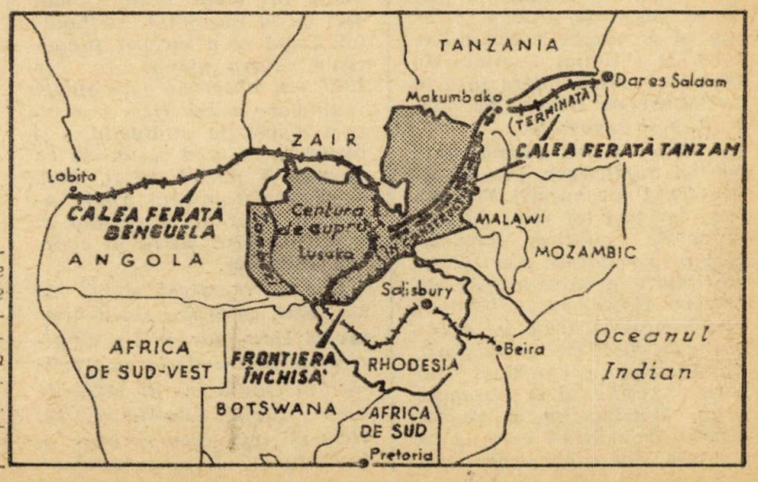

Pe hartă sînt marcate cele două căi ferate — Tanzam și Benguela — prin intermediul cărora Zambia va avea acces la comunicațiile maritime după închiderea frontierei cu Rhodesia

PROFIL

LIAM COSGRAVE

prim-ministru al Republicii Eire

Devenit, în urma scrutinului desfășurat acum două săptămîni, șef al guvernului, liderul partidului Fine Gael, Liam Cosgrave, este fiul mai mare al celui dintîi prim-ministru al Irlandei independente, William T. Cosgrave. De notat că și liderul celui de-al doilea partid al coaliției guvernamentale, Brendan Corish, este exponentul unei tradiții politice de familie, tatăl său fiind, în deceniul al patrulea, unul dintre întemeietorii partidului laburist.

Liam Cosgrave s-a născut în 1920. Și-a manifestat foarte devreme interesul pentru politică : dacă menționea că ar fi citit cu interes, în copilărie, textele discursurilor tatălui său (William Cosgrave a fost premier în perioada 1922—1932, iar în 1933 era liderul uneia dintre formațiunile politice din a căror fuzionare a rezultat partidul Fine Gael : Irlanda unită) nu este atestată cu certitudine, este sigur că Liam Cosgrave a intrat în Dail — parlamentul irlandez reprezentînd comitatul Dublin — în 1943, adică îndată după terminarea studiilor (juridice). În 1948, se stabilește în circumscripția electorală pe care o reprezintă în parlament și acum — Dun Laoghaire and Rathdown — și tot în acel an i se încredințează primele funcții în guvern : va fi secretar parlamentar al primului ministru și, concomitent, ministru al industriei și comerțului pînă în 1951.

În 1954, cînd partidul Fine Gael participă din nou la alcătuirea guvernului, Liam Cosgrave devine titular al ministerului de externe ; în această calitate, pe care o va deține pînă în 1957, conduce prima delegație irlandeză la O.N.U., în 1956.

În 1965, este desemnat lider al partidului Fine Gael. I se atribuie merite apreciabile în obținerea victoriei electorale, pe care unii observatori o credeau posibilă încă de la scrutinul precedent, în 1969.

Lui Liam Cosgrave i se atribuie intenția de a îngrădi riguros activitățile IRA (ramura „provizorie" — răspunzătoare pentru o mare parte a violențelor înregistrate în Irlanda de Nord), poziția sa în această privință fiind, de fapt, apropiată de aceea a ex-premierului Lynch. În campania electorală, însă, în timp ce Lynch solicita un nou mandat subliniind necesitatea de a amorsa o soluționare de perspectivă a problemei divizării insulei, Cosgrave a preferat să scoată în evidență urgența unor măsuri cu caracter social, strategie care pare să fi contribuit la succesul electoral al coaliției între Fine Gael și laburiști.

POSTA REDACȚIEI

Cu sau fără voia lui Hitler?

Mi s-au părut interesante amănuntele referitoare la zborul lui Rudolf Hess în Anglia, din 10 mai 1941. Articolul publicat de Nicolae Minei, în numerele 8 și 9 ale revistei „Lumea" din 1973, a folosit ca material documentar, în principal, cartea lui James Douglas-Hamilton, care lasă deschise, în mod conștient, cîteva probleme-cheie ale acestui episod. Printre acestea se numără și întrebarea dacă adjunctul lui Hitler a acționat cu sau fără știrea acestuia.

Prezentînd întregul episod în context istoric, autorul nu și-a propus elucidarea controversei care se duce în legătură cu această problemă, dar este, după cum se poate deduce, adeptul punctului de vedere că „misiunea" lui Hess a fost efectuată cu știrea lui Hitler. În sprijinul răspunsului afirmativ la această întrebare, aș cita mărturiile acuzatului în procesul de la Nürnberg, secretarul de stat Ernst Wilhelm Bohle, șeful organizației pentru relații externe a partidului nazist, la interogatoriul luat de Robert M. W. Kempner, unul din principalii acuzatori ai Tribunalului militar american. Trebuie observat, aici, că Bohle a fost protejatul și omul de încredere nr. 1 al lui Hess.

În sprijinul ideii că Hitler era încunoștințat de misiunea lui Hess în Anglia, cităm din mărturiile lui Bohle (după Robert M.W. Kempner: „Al treilea Reich la interogatoriu", Editura Bechtle, München, și Esslingen, 1969; din interogatoriile inedite ale lui R.M.W. Kempner):

„Pentru această părere personală am următoarele motive:

1. Nu-mi pot închipui că Hess, care întotdeauna a fost cît se poate de prudent și evita să ia singur hotărîri importante, a inițiat o acțiune de asemenea însemnătate fără o consultare cu Hitler; ba, mai mult, a și executat-o.

2. Hitler a fost adeptul unei politici duplicitare. Prin ambasadorul său special Ribbentrop, începea tot felul de tratative de politică externă, fără o consultare sau încunoștințare a ministrului de externe al Reichului, baronul von Neurath, căruia îi reveneau, de fapt, aceste obligații. Aghiotantul personal al lui Hitler, căpitanul în retragere Fritz Wiedemann, a purtat discuții de politică externă cu prințesa Hohenlohe, care era în legătură cu lordul Rothermere, fără cunoștința lui Neurath. Pe de altă parte, Ribbentrop, devenit, între timp, ministru de externe, nu știa de tratativele politice ale lui Göring cu suedezul Dahlerus, despre care Hitler era informat. Rosenberg întreținea relații cu Norvegia — cu știrea lui Hitler — de care Ribbentrop nu era la început informat. Din această cauză, cred că nu era numai posibil, ci chiar foarte probabil ca Hitler să nu-l fi ales pentru un contact în vederea unei păci cu englezii pe Ribbentrop, care era mai mult decît neagreat de englezi, ci pe Hess, ale cărui înclinații anglofile erau cunoscute. În afară de aceasta, se mai cunoștea faptul că, în acest timp — vara tîrziu, respectiv toamna anului 1940 — Hitler nu ar fi fost dezinteresat de un aranjament cu Anglia.

3. Un șofer al lui Hess, al cărui nume nu mi-l mai amintesc, mi-a spus, cîtva timp după plecarea lui Hess, că acesta ar fi avut, la începutul lunii mai 1941, deci scurt timp înaintea zborului său, o discuție deosebit de lungă cu Hitler în cancelaria Reichului, care a durat circa patru ore. Știu că Hess, încă de la începutul războiului, l-a vizitat foarte rar pe Hitler și evita întotdeauna să-l deranjeze mai mult timp. Hitler însuși, în discursul său din 13 mai 1941, pe Obersalzberg, în fața căpeteniilor (naziste — n.n.), la care am fost prezent și eu, a spus că ar fi fost întrebat (de Hess — n.n.), cîteva zile înaintea zborului, dacă el, Hitler, pe linia programului din «Mein Kampf», ar mai fi receptiv la o înțelegere cu Anglia, la care ar fi răspuns afirmativ. Hitler, care se putea preface excelent, a adăugat că, bineînțeles, nu ar fi bănuit ce a urmărit Hess.

4. În mod normal, Hess a fost foarte serios și tăcut, de multe ori chiar sumbru, mai ales de la începutul războiului. După ce a început pregătirile pentru planul său, în 1940, am observat o completă schimbare a lui. Hess era într-o dispoziție strălucită, și bucuros. Nu cred că un om ca el s-ar fi purtat astfel, dacă ar fi purtat povara unui obiectiv atît de important și periculos fără știrea și acordul lui Hitler.

5. Am remarcat, după 10 mai 1941, că Hitler s-a distanțat de Hess, dar nu l-a defăimat și nu l-a declarat trădător niciodată în discursurile sale. Lupta împotriva lui Hess (și tot ceea ce era în legătură cu el) pleca, evident, de la Bormann și lua formele cele mai drastice (...).

6. Cu totul enigmatic rămîne pentru mine următorul fapt: dacă Hitler nu a știut nimic, de ce nu am fost arestat și destituit? În timpul internării mele, am aflat, de la oamenii SD-ului, că ordinul meu de arestare era făcut, dar Hitler nu l-ar fi semnat. În ultima instanță, chiar dacă nu am știut nimic despre zbor, am avut un aport mult mai însemnat decît secretarele, șoferii, servitorii și alții, care au fost închiși cîtva timp. Nu pot găsi altă explicație pentru aceasta decît aceea că Hitler știa de complicitatea mea și fusese rugat de Hess să nu fiu pedepsit în cazul că acțiunea ar eșua, iar el, Hitler, ar fi nevoit să-l dezavueze pe Hess. La 14 mai 1941, am fost interogat amănunțit la Gestapo de Heydrich și adjunctul său Müller, dar nu întemnițat. Fratele lui Hess, Alfred, care nu știa nimic despre această acțiune, a fost arestat și destituit din funcție. Știu că toți ceilalți sînt de părere că Hitler nu ar fi știut nimic de acest plan, dar, din motivele de mai sus, nu mă pot alătura acestor păreri".

Se știe, de altfel, că, între octombrie 1940 și ianuarie 1941, Hess i-a cerut, în repetate rînduri, lui Bohle sprijinul pentru redactarea unei scrisori în limba engleză — pe care Hess o cunoștea foarte aproximativ — către ducele de Hamilton. Îi comunicase lui Bohle intenția sa de a se întîlni cu Hamilton în Elveția, după sfatul prof. Haushofer și al fiului său, Albrecht Haushofer, cerîndu-i, totodată, discreție totală, mai ales față de Ribbentrop. Apoi, pe Obersalzberg, Hitler i s-ar fi adresat lui Bohle cu întrebarea: „Domnule Bohle, dumneavoastră nu ați știut nimic?"

Tot din mărturia lui E.W. Bohle mai sînt de reținut cîteva amănunte semnificative pentru problema în discuție:

Împotriva interdicției lui Hitler, Hess începuse cu luni înainte exerciții de zbor; doar la a treia încercare — primele două în ianuarie și februarie sau martie — la 10 mai 1941, a reușit să plece; de luni de zile primea, în mod regulat, buletine meteorologice pentru zbor; în patru ore a ajuns fără dificultate — nu a fost observat (?!) de forțele de la granița germană — în Scoția, chiar în locul unde a dorit să ajungă, în apropierea proprietății lui Hamilton, sărind pentru prima dată în viață cu parașuta.

Toate acestea rămîn inexplicabile, dacă nu admitem că „führerul" a știut de „misiunea" lui Rudolf Hess.

Harald W. Sifft
București

Populația globului

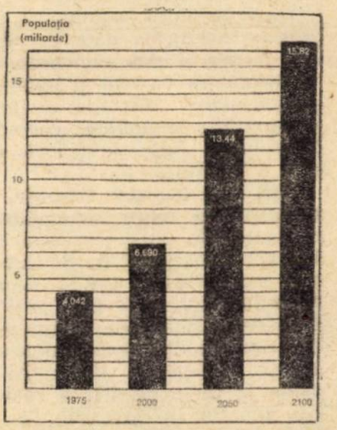

Ion Protopopescu, Ploiești. Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat anul 1974 ca „Anul mondial al populației", în scopul de a atrage atenția internațională asupra problemelor demografice și de a încuraja intensificarea activităților care urmează a fi întreprinse pentru a le rezolva. Consiliul Economic și Social a încredințat directorului executiv al Fondului Națiunilor Unite pentru activitățile privind populația (F.N.U.A.P. a fost creat în 1967) responsabilitatea pregătirilor în vederea acestui „An mondial". Publicăm mai sus o prognoză a creșterii populației globului pe perioada 1975—2100. Ea are în vedere ipoteza că programele demografice vor continua la nivelurile actuale.

Marcela Petrescu, Timișoara. Președintele Gabonului, Albert-Bernard Bongo, și deputații prezentați de partidul democratic, partid unic, au obținut 99,6 la sută din sufragiile exprimate la alegerile prezidențiale și legislative de la 25 februarie. Participarea electorală a fost de sută la sută. Președintele și deputații sînt aleși pentru 7 ani. Alegătorii au fost chemați să voteze o listă unică, incluzînd atît numele președintelui Bongo, cît și ale celor 70 de candidați pentru posturile de deputați.

POSTA REDACȚIEI

Președinții S.U.A.

Constantin Căruntu, Hunedoara, Ileana Nedelea, Bolintin-Vale, jud. Ilfov. Președintele Richard Nixon este al 36-lea președinte american. În ceea ce privește partidele cărora le-au aparținut cei 36 conducători ai federației, situația este următoarea: George Washington (1789—1797) — federalist, din Virginia ; John Adams (1797—1801) — federalist, din Massachusetts ; Thomas Jefferson (1801—1809) — democrat-republican, din Virginia ; James Madison (1809—1817) — democrat-republican, din Virginia ; James Monroe (1817—1825) — democrat-republican, din Virginia ; John Quincy Adams (1825—1829) — democrat-republican, din Massachusetts ; Andrew Jackson (1829—1837) — democrat, din Tennessee ; Martin Van Buren (1837—1841) — democrat, din New York ; William Henry Harrison (martie-aprilie 1841) — partidul whig, din Ohio ; John Tyler (1841—1845) — partidul whig, din Virginia ; James K. Polk (1845—1849) — democrat, din Tennessee ; Zachary Taylor (1849—1850) — partidul whig, din Louisiana ; Millard Fillmore (1850—1853) — partidul whig, din New York ; Franklin Pierce (1853—1857) — democrat, din New Hampshire ; James Buchanan (1857—1861) — democrat, din Pennsylvania ; Abraham Lincoln (1861—1865) — republican, din Illinois ; Andrew Johnson (1865—1869) — republican, din Tennessee ; Ulysses S. Grant (1869—1877) — republican, din Illinois ; Rutherford B. Hayes (1877—1881) — republican, din Ohio ; James A. Garfield (martie—septembrie 1881) — republican din Ohio ; Chester A. Arthur (1881—1885) — (fără apartenență politică), din New York ; Grover Cleveland (1885—1889) — democrat, din New York ; Benjamin Harrison (1889—1893) — republican, din Indiana ; Grover Cleveland (1893—1897) ; William McKinley (1897—1901) — republican, din Ohio ; Theodore Roosevelt (1901—1909) — republican din New York ; William H. Taft (1909—1913) — republican, din Ohio ; Woodrow Wilson (1913—1921) — democrat, din New Jersey ; Warren G. Harding (1921—1923) — republican, din Ohio ; Calvin Coolidge (1923—1929) — republican, din Massachusetts ; Herbert C. Hoover (1929—1933) — republican, din California ; Franklin Delano Roosevelt (1933—1945) — democrat, din New York ; Harry S. Truman (1945—1953) — democrat, din Missouri ; Dwight D. Eisenhower (1953—1961) — republican din Pennsylvania ; John F. Kennedy (1961—1963) — democrat, din Massachusetts ; Lyndon B. Johnson (1963—1969) — democrat din Texas. Amănunte biografice despre actualul președinte american veți găsi consultînd rubrica „Profil" din nr. 6 din 1969.

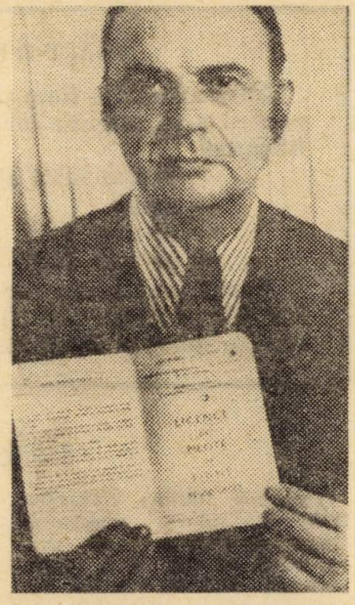

Aron Khun, Harghita. Într-adevăr, existența licenței fusese contestată de unii comandanți militari israelieni. Reprezentantul companiei „Air France" a prezentat, însă, în public licența de pilot de linie a pilotului de la bordul avionului libian, doborît în Sinai. Prezentăm mai sus traseul urmat de avionul libian „Boeing-727", doborît de forțele aeriene israeliene în Sinai (după revista „Stern").

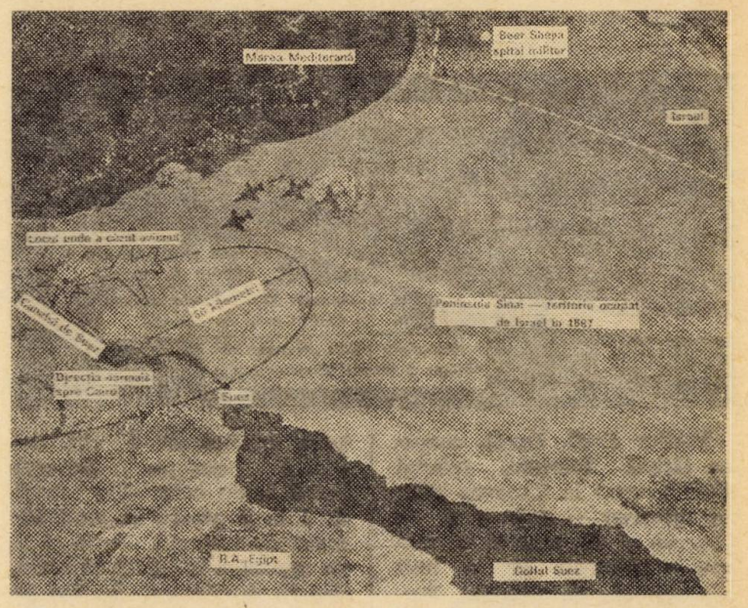

Diplomați

Vasile Mogoșeanu, Babadag. 1. Informația publicată în numărul trecut este exactă. Diplomatul belgian Guy Eid, care a fost ucis la Khartum, născut la Cairo în 1935, este de origine egipteană, dar de cetățenie belgiană. El lucra la Ministerul Afacerilor Externe belgian din 1966.

2. Cleo Noel a fost numit ambasadorul S.U.A. în Sudan la 2 decembrie 1972, după restabilirea relațiilor diplomatice dintre cele două țări. Era în vîrstă de 47 de ani, fiind cunoscut ca unul din specialiștii în probleme arabe. De altfel, vorbea curent araba și a ocupat posturi diplomatice în mai multe țări arabe : Liban, Libia, Egipt, Arabia Saudită. În Sudan, Noel se afla pentru a treia oară, în cariera sa diplomatică.

3. Celălalt diplomat american, George C. Moore, și-a petrecut toată cariera diplomatică în Orientul Apropiat. În Sudan a fost numit în 1969 ca șef al „secției intereselor americane".

Centenar O.M.I. — O.M.M.

Dan Constantinescu, București. În cursul anului 1973, Organizația Meteorologică Mondială (O.M.M.) va sărbători centenarul unei colaborări internaționale concertate în domeniul meteorologiei, colaborare care a început prin organizarea primului Congres oficial al delegaților guvernamentali, desfășurat la Viena în anul 1873. Cu această ocazie, a luat naștere Organizația Meteorologică Internațională (O.M.I.), ai cărei membri erau directorii serviciilor meteorologice din diverse state și teritorii ale întregii lumi. O.M.I. nu era deci, propriu-zis, o organizație interguvernamentală. Crearea O.N.U. a oferit un cadru nou colaborării internaționale și în domeniul meteorologiei. Conferința directorilor serviciilor meteorologice naționale, reunită la Washington în anul 1947, a adoptat Convenția meteorologică mondială, punîndu-se, astfel, bazele unei noi organizații — O.M.M. ; aceasta a început să funcționeze în anul 1951, vechea organizație — O.M.I., fiind desființată. Potrivit preambulului Convenției, O.M.M. a fost creată „pentru a coordona, uniformiza și ameliora activitățile meteorologice din lume și a încuraja schimbul eficace de semne meteorologice dintre țări în interesul diverselor activități omenești". În anul 1959, O.M.M. a devenit instituție specializată a O.N.U. Organizația grupează 132 de membri, avînd sediul la Geneva. Organele O.M.M. : Congresul meteorologic mondial (organul suprem), Comitetul Executiv, șase asociații regionale, opt comisii tehnice. România a devenit membră a O.M.M. în anul 1948. La inițiativa țării noastre, O.M.M. a adoptat rezoluțiile 22 (Cg.-V) — Mijloace pentru favorizarea formării personalului meteorologic și 13 (Cg.-V) — Participarea Organizației Meteorologice Mondială la Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Participarea României la activitățile Organizației a fost apreciată în mod pozitiv de factorii responsabili ai acesteia cu diverse ocazii (vezi în acest sens și vizitele pe care David Arthur Davies, secretarul general al O.M.M., le-a efectuat în mai multe rînduri în țara noastră). Prin colaborare cu O.M.M., în țara noastră s-au construit două stații moderne de radar ; s-au folosit, de asemenea, posibilitățile de specializare oferite de Organizație.

Gheorghe Satmari, București. Nu dispunem de o asemenea statistică.

POSTA REDACȚIEI

„Pioneer-10"

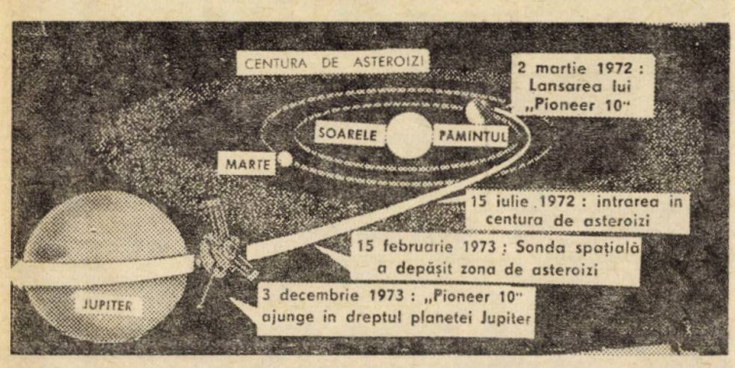

Toader Emil, Turda, comuna Mihai Viteazul, județul Cluj. Lansat la 2 martie 1972, în prezent — după cum se observă și din schema de mai sus — „Pioneer 10" a ieșit din centura de asteroizi. Formată din aproximativ 50 000 de asteroizi de mărimi diferite, ajungînd pînă la corpuri cu un diametru de 768 kilometri, centura a prezentat o zonă de risc suficient de ridicat pentru buna desfășurare a zborului sondei spațiale. Experții N.A.S.A. au calculat o șansă de 1 la 9 pentru ca un fragment de asteroid, — fie el și de mărimea unui fir de nisip, dar cu o viteză de 20 km pe secundă — să poată lovi sonda cu asemenea intensitate încît să pună în pericol continuarea traseului. Legătura dintre „Pioneer 10" și centrul de control se menține în continuare.

Mini-Veneția

Sfetescu Gheorghe, Tîrgoviște. Mini-Veneția sau o uriașă machetă a celebrului oraș erodat de tenacitatea destructivă a apelor din lagună. Prin labirintul canalelor de plastic se va introduce apă, astfel încît experții să poată studia fenomenele hidraulice. Simularea stingerii lente a Veneției — speră ei — le va oferi metoda cea mai sigură pentru salvarea ei.

IMPORTANT!

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi, pentru a vă asigura continuitatea în primirea publicației.

Prețul unui abonament este de :

— anual	104 lei
— pe șase luni	52 „
— pe trei luni	26 „

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Dahomey

Valerian Călin, Segarcea, Dolj. Într-adevăr, săptămîna trecută în Dahomey au avut loc serioase tulburări. Șeful statului, Mathieu Kerekou, a precizat într-o declarație radiodifuzată, că a fost dejucat un conflict care, a precizat el, viza eliminarea fizică a unora dintre autorii loviturii de stat de la 26 octombrie 1972. Deși n-a citat nici un nume (promițînd, totuși, că o va face în curînd), el a indicat că inițiatorii noului complot erau, în cea mai mare parte, ofițeri superiori, înlăturați de pe scena politică dahomeyană în octombrie anul trecut. Noua perioadă de tulburări din Dahomey se înscrie într-o istorie politică foarte frămîntată. Astfel, după trei ani de relativă stabilitate, care au urmat dobîndirii independenței, în 1960, de către această mică republică din Golful Ben, Dahomeyul a cunoscut în zece ani opt schimbări de regim, dintre care cinci în urma unor lovituri de stat militare. Pentru alte amănunte, vă invităm să consultați „Lumea" nr. 45 din 1972.

Octavian Anca, București. Nu există restricții de genul celor la care vă referiți pentru a candida la funcția de președinte al S.U.A.

S.A.L.T.

Ing. Mircea Popescu, Craiova. După cum ați aflat, între timp, la negocierile S.A.L.T., recent reluate, noul șef al delegației americane este Alexis Johnson. S-a născut în 1908, în Kansas și a intrat în diplomație în 1935. A ocupat funcții diplomatice la Tokio, Seul, în China, apoi la Rio de Janeiro. După cel de-al doilea război mondial, el a fost și consul general la Yokohama. Apoi, în timp ce era ambasador în Cehoslovacia, a condus, concomitent, delegația americană la conferința din 1954 asupra Indochinei și la cea chino-americană (1955 — Geneva). Între 1958 și 1961 a fost ambasador în Tailanda, ulterior fiind numit subsecretar de stat adjunct cu problemele politice, post pe care, după o mică întrerupere, cînd a fost ambasador în Japonia, l-a reluat (în 1969), deținîndu-l pînă la începutul acestui an.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef
Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55. Telex 197. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. — 2001.

C.P.C.S.

practic,
modern,
uşor de curăţat...

TAPETUL LAVABIL

Apartamentele cu pereții îmbrăcați în tapetele lavabile

fabricate de ÎNTREPRINDEREA DE MATERIALE IZOLATOARE ȘI FINISAJ

TURDA

Tapetele lavabile se realizează
într-o gamă largă de modele,
culori și nuanțe

CENTRALA INDUSTRIALĂ A GEAMURILOR
ȘI MATERIALELOR IZOLATOARE — PLOIEȘTI

telefon : 2 33 95—2 33 96. str. Maramureș nr. 2,

NOU

Un produs cu deosebite calităţi nutritive

corn flakes

fulgi de porumb

corn flakes

corn flakes

Se consumă cu lapte, smîntînă, frişcă, iaurt sau cu gem de fructe şi sirop de fructe
Poate fi folosit în supe, ciorbe, ceaiuri

Lei 2

RETRAGEREA TRUPELOR STRĂINE — COMPONENTĂ A DEZANGAJĂRII MILITARE

LUMEA

Nr. 13 22 martie 1973

CABINETUL DE ARTĂ SIBIU

Petrol și politică

din actualitatea internațională

HELSINKI • MOSCOVA

GENEVA • BUENOS AIRES

CAIRO • ANKARA

CIUDAD DE PANAMA

reportaj pe glob

TUNIS

Emigrantul...

R. D. VIETNAM. La Hanoi s-a inaugurat o nouă şcoală pedagogică superioară

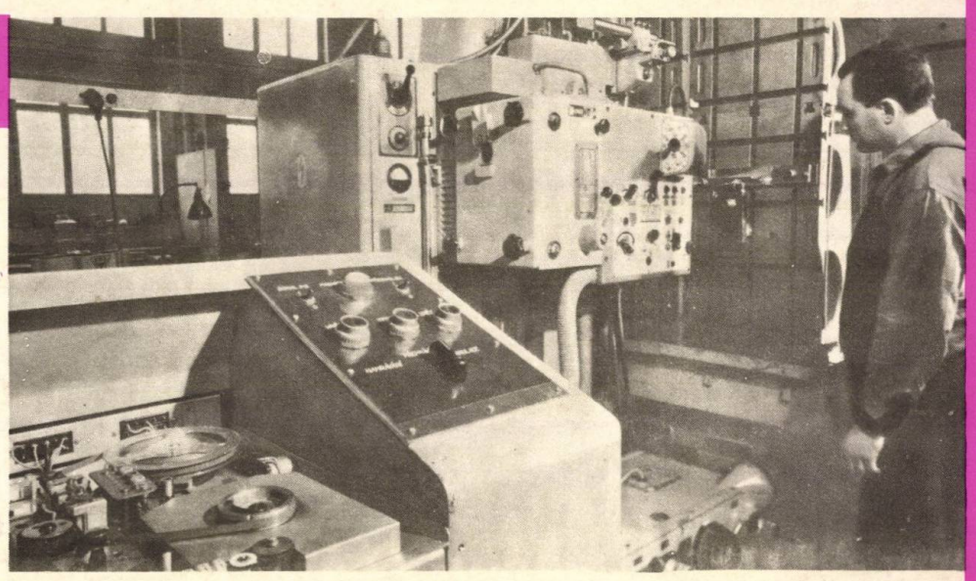

CEHOSLOVACIA. Cercetări ştiinţifice la Institutul pentru maşini-unelte din Praga

DIN ŢĂRILE SOCIALISMULUI

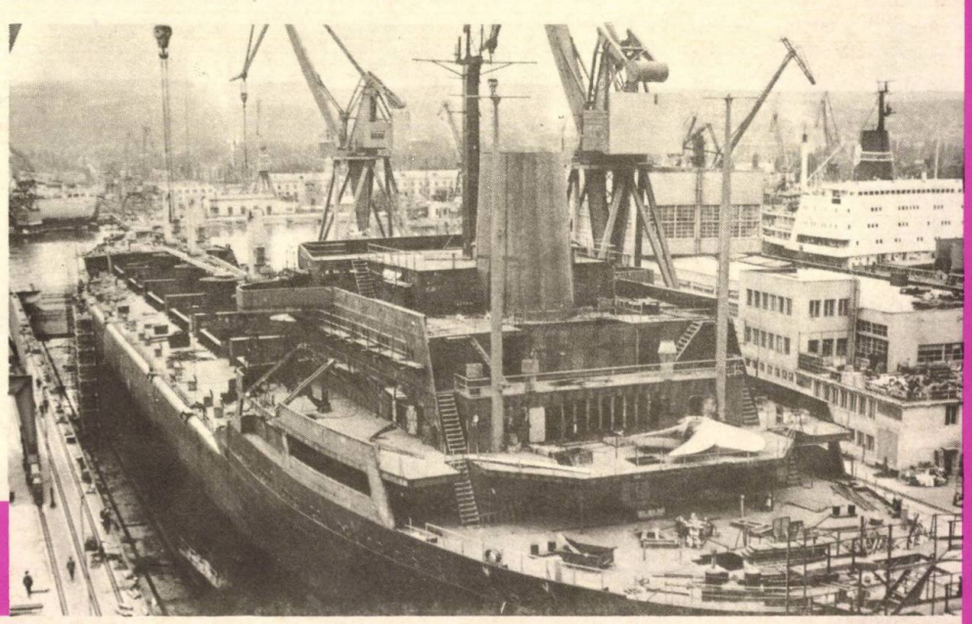

BULGARIA. Vedere generală a şantierului de construcţii navale din Varna

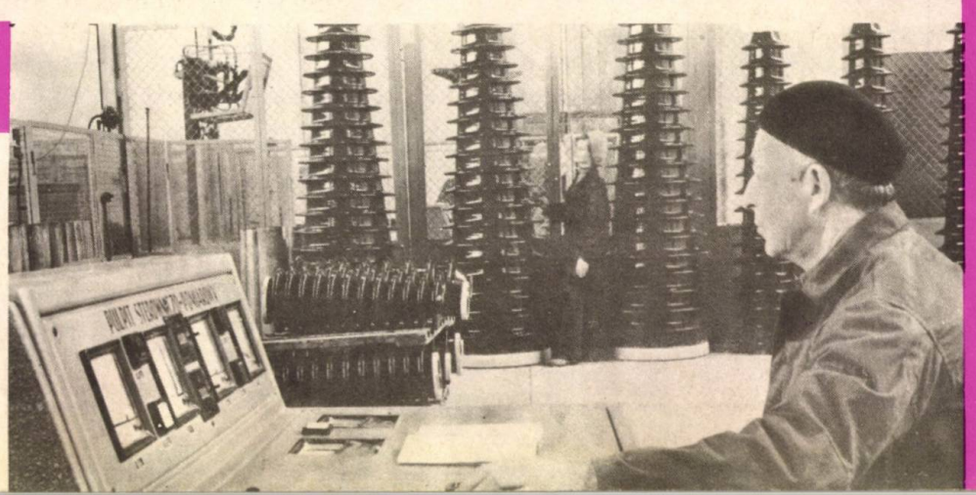

POLONIA. Imagini de la fabrica de izolatori electrici din porţelan, din oraşul Boguchwala

LUMEA

13 (491)

22 martie 1973

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

Helsinki. Progres în definirea primului punct. Radu Greceanu 2

Geneva. Dezbaterea dezarmării – anul 12. Corneliu Vlad 3

Cairo. Sub semnul cooperării româno-egiptene. Traian Catincescu și Nicolae N. Lupu 5

Actualitate latino-americană :
– Ciudad de Panama. „Suveranitatea nu este negociabilă" 6
– Buenos Aires. Ce urmează acum ? Anca Voican 7

Petrolul – un „război nou" ? Florica Șelmaru 8

Ankara. Mandatul prezidențial. Ion Badea 12

Moscova. Vizita ministrului american de finanțe. Laurențiu Duță 13

Retragerea trupelor străine – componentă a dezangajării militare. Radu Pascal 14

Secvențe selenare. Constantin Alexandroaie 18

„L-am văzut pe Barbie în acțiune". (După Paris Match) 19

Se reaprinde „pipa păcii" la Wounded-Knee? Paul Munteanu 24

BLOC-NOTES ECONOMIC

Același scenariu. Costin C. Kirițescu 10

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Vietnam. Situația la două luni după semnarea acordului de pace. Liana Enescu 11

Reuniunea de la Viena 12

REPORTAJ PE GLOB

Tunisia. Aurel Dumitrescu 16

1000+1 22

CONTRAPUNCT

Asfalt și psihologie. Radu Budeanu 25

Ultimele zile ale duminicii britanice. (Din Der Spiegel) 28

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Sovetskaia Rossia, Magyar Hirlap, Medunarodna Politika, U.P.I., Jenminjibao 26–29

PROFIL

Dagfinn Vaarik, ministrul afacerilor externe al Norvegiei 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

CABINETUL DE PARTID SIBIU

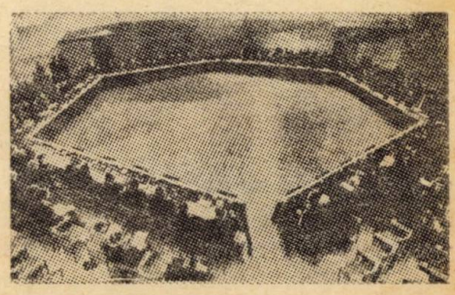

SECURITATEA europeană concentrează eforturile diplomatice ale momentului; o corespondență transmisă de la Helsinki (pag. 2) relevă progrese la masa hexagonală a tratativelor cu privire la convocarea conferinței general-europene. De la Geneva, despre lucrările Comitetului O.N.U. pentru dezarmare — o corespondență, la pag. 3. Componentă a dezangajării militare, retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor țări constituie tema articolului de la pag. 14.

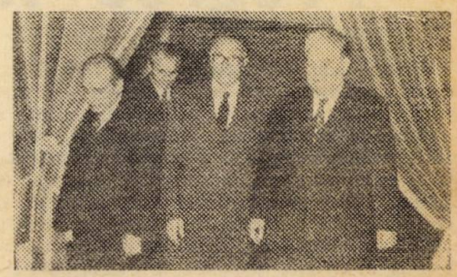

DIN CAPITALA Egiptului — o retrospectivă a relațiilor româno-egiptene, cu prilejul deschiderii Tîrgului internațional de la Cairo ; printre cele 24 de țări participante, pavilionul României se bucură de atenția deosebită a vizitatorilor (pag. 5).

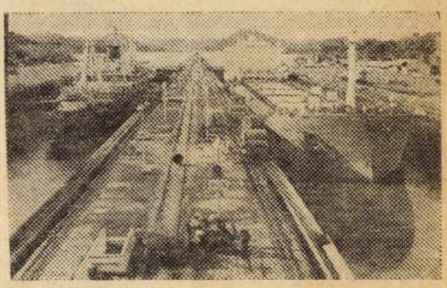

ACTUALITATE latino-americană : la pag. 6 — despre întrunirea la Ciudad de Panama a Consiliului de Securitate al O.N.U. ; Argentina după alegeri — la pag. 7.

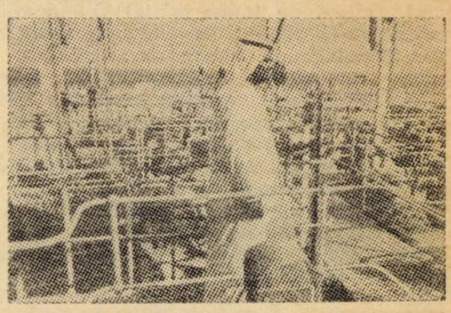

PETROLUL — un „nou război ?" Un articol despre evoluția relațiilor dintre țările producătoare și marile companii petroliere (pag. 8).

MIGRAȚIA dolarului îngrijorează Occidentul. Căutînd o expresie sintetică a acestui fenomen, graficianul săptămînalului francez „L'Express" și-a închipuit un dolar cu efigia lui Charlie Chaplin din „Emigrantul", pe care-l reproducem pe coperta revistei noastre. La pagina 10, propunem un scenariu actual al crizei monetare.

NOI mărturii la dosarul Klaus Barbie, alias Klaus Altmann, șeful siguranței naziste, la Lyon, în timpul războiului (pag. 19).

HELSINKI

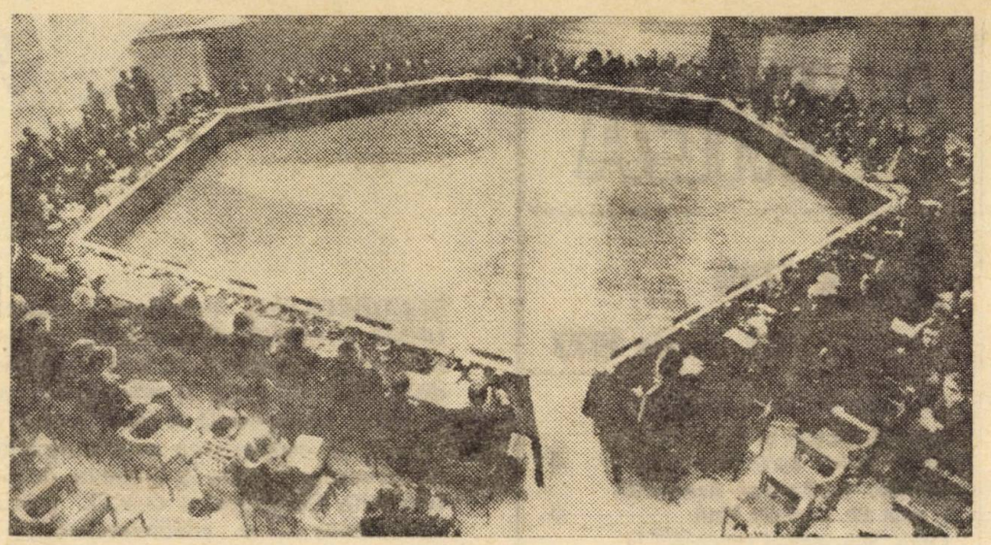

Progres în definirea primului punct

Corespondență de la Radu Greceanu

Centrul de conferințe de la Dipoli, sediul consultărilor multilaterale pentru pregătirea conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, a cunoscut, în cursul săptămînii trecute, o activitate intensă. Ședințele plenare, întrunirile grupului de lucru, numeroasele contacte neoficiale între delegații statelor reprezentate la Helsinki au constituit tot atîtea prilejuri pentru a evidenția progresele reale, înregistrate în evoluția reuniunii consultative.

Contribuția esențială la ridicarea consultărilor multilaterale pe o treaptă calitativ nouă și la instaurarea unui spirit de abordare concretă a problemelor aflate în dezbatere a revenit grupului de lucru oficial — constituit din reprezentanții a 32 de state europene, S.U.A. și Canadei — a cărui activitate de pînă acum a fost apreciată de participanți ca fiind pozitivă și oferind motive de satisfacție.

Conducătorul delegației române la consultări, ambasadorul Mircea Bălănescu, sublinia, în acest sens, că hotărîrea de a crea grupul de lucru oficial și-a dovedit utilitatea, el slujind nu numai la clarificarea punctelor de vedere, dar, mai ales, la apropierea substanțială a pozițiilor exprimate față de sfera marilor probleme legate de conceptul securității în Europa. Discutarea aprofundată a acestor aspecte de interes major pentru pregătirea cu succes a conferinței europene a facilitat elaborarea liniilor generale pentru instrucțiunile destinate organelor de lucru ale conferinței, însărcinate să formuleze propunerile finale care vor fi avansate participanților la viitorul forum al popoarelor continentului, în legătură cu primul capitol al ordinii de zi a acestuia — cel referitor la securitate.

Analiza efectuată de grupul de lucru, în timpul săptămînii trecute, a cuprins — după cum se știe — principiile ce trebuie să guverneze relațiile între toate statele participante la conferința general-europeană, măsurile concrete pentru transpunerea în fapt a acestor principii și, în sfîrșit, acțiunile pe linia dezangajării militare și dezarmării — ca o componentă organică a procesului de edificare a unui sistem trainic de securitate pe continentul nostru. Schimbul rodnic de opinii și contribuțiile concrete ale participanților la dezbateri au relevat voința statelor reprezentate la Helsinki de a înlătura definitiv din realitatea politică europeană factorii generatori de instabilitate și încordare, de a-și pune eforturile în slujba țelurilor păcii și colaborării între popoare, pentru înfăptuirea unei securități reale în Europa.

În acest context, delegația Republicii Socialiste România, acționînd pe baza poziției de principiu a țării noastre — clar definită în documentele Conferinței Naționale a partidului și, recent, în expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. — a avut, și în această săptămînă, o prezență deosebit de activă la consultări, contribuind, prin intervențiile sale, la avansarea procesului complex de armonizare a pozițiilor participanților în problemele aflate în discuție.

După cum este cunoscut, delegația țării noastre a prezentat, recent, un document de lucru cu privire la instrucțiunile pentru comisia care va examina problemele securității în Europa. Rezultatul lucrărilor acestei comisii va trebui să corespundă — așa cum se subliniază atît în documentul român, cît și în alte propuneri aflate în atenția grupului de lucru — obiectivului final de edificare a unor relații de tip nou între statele continentului, pe baza unui sistem de angajamente și măsuri concrete, care să excludă pentru totdeauna, din relațiile interstatale, forța și amenințarea cu folosirea ei. Grupul de lucru a dezbătut pe larg problema principiilor ce trebuie să călăuzească relațiile dintre statele participante la conferință, ajungînd să reliefeze multiple puncte de vedere comune, de natură să ducă la înțelegeri în această problemă ; în prezent, se desfășoară activitatea concretă de redactare a formulărilor de ordin juridic ale principiilor fundamentale ale relațiilor dintre toate statele continentului, ca un complex de norme internaționale cu caracter unitar și indivizibil.

Săptămîna trecută a marcat, de asemenea, ca o realitate pozitivă, de natură să impulsioneze mersul negocierilor, convergența de păreri existentă în rîndul participanților la consultări în privința faptului că simpla enumerare a acestor principii se va releva insuficientă dacă nu se va face un pas înainte, prin adoptarea, la conferința pentru securitate și cooperare, a unui sistem vizînd aplicarea lor în practică.

Deoarece toate popoarele continentului sînt interesate ca viitoarea conferință europeană să ducă la așezarea pe asemenea baze noi a relațiilor dintre state — încît fiecare națiune europeană să dobîndească garanția că se poate dezvolta în mod liber și independent, la adăpost de orice agresiune sau atac armat din partea altor state, că toate problemele litigioase vor fi soluționate pe cale pașnică —, numeroase delegații prezente la Helsinki, printre care și cea a României, au inclus, în proiectele de mandat pentru comisia în problemele securității, și necesitatea adoptării de măsuri concrete pentru transpunerea în fapt a principiilor amintite. Printre acestea, a fost împărtășită de un mare număr de țări necesitatea unor angajamente reciproce, pe plan bi și multilateral, care să excludă folosirea forței între statele participante, să contribuie la promovarea destinderii și înțelegerii internaționale, la intensificarea consultărilor politice între state, precum și la adoptarea de către statele participante a unor măsuri interne cu caracter legislativ, menite să favorizeze înfăptuirea obiectivelor securității și cooperării pe continent.

În același timp, a cîștigat o audiență din ce în ce mai largă, în timpul dezbaterilor de săptămîna trecută, ideea potrivit căreia, în efortul de edificare a unui sistem trainic de securitate în Europa, trebuie să-și găsească locul de drept un complex de măsuri vizînd reglementarea diferendelor existente, sau care ar putea fi generate de realități politice viitoare, prin mijloace cu caracter exclusiv pașnic, ca o consecință logică și un complement necesar al nerecurgerii la folosirea forței și la amenințarea cu uzul acesteia în practica relațiilor internaționale. Conform propunerii avansate în acest sens de Elveția, un proiect privind aceste măsuri și modalități ar urma să fie elaborat, în cea de a doua fază a conferinței, de o subcomisie activînd în cadrul comisiei principale pentru problemele securității.

Dezbaterile din această etapă au pus încă o dată în evidență însemnătatea deosebită pe care o îmbracă, în zilele noastre, metoda tratativelor — fapt demonstrat concludent de însăși evoluția situației din Europa, de progresele unor probleme aflate în suspensie. Tratativele — au subliniat numeroși vorbitori — purtate în spiritul înțelegerii și respectului față de interesele fiecărei părți, față de cauza generală a păcii și destinderii, se impun ca unica soluție cu adevărat viabilă de soluționare a diferendelor dintre state. Crearea sistemului de reglementare pașnică — a arătat ambasadorul Samuel Campiche, conducătorul delegației elveține — nu numai că ar corespunde spiritului Cartei Națiunilor Unite, dar, în plus, ar însemna o dezvoltare și aplicare practică a principiilor acesteia, care, în articolul 33, anga-

jează statele să caute soluționarea litigiilor dintre ele exclusiv prin mijloace pașnice.

Dezbaterile de la Helsinki au relevat, ca o componentă intrinsecă a efortului de construire a unei securități trainice în Europa contemporană, necesitatea înscrierii, pe agenda conferinței pentru securitate și cooperare a factorilor meniți să favorizeze sporirea încrederii politice în relațiile interstatale de pe continent, evidențiindu-se, în acest context, semnificația de prim ordin a problematicii dezangajării militare și dezarmării.

Reprezentanți ai numeroase state s-au pronunțat în favoarea consacrării, pe ordinea de zi a conferinței, a interdependenței obiective care există între aspectele politice și cele de ordin militar ale securității, astfel încît toate statele participante, reprezentate pe bază de egalitate, indiferent de dimensiunile lor, să aibă prilejul să se pronunțe cu privire la această arie de probleme de importanță vitală pentru menținerea unui climat sănătos în Europa și în întreaga lume.

Din evoluția recentă a consultărilor de la Dipoli a reieșit că popoarele europene consideră problema dezarmării, a eliminării cauzelor care ar putea genera o nouă conflagrație, drept un element fundamental pentru înfăptuirea securității. Conștienți că realizarea dezarmării este un proces de mare complexitate, care va reclama eforturi serioase și îndelungate din partea tuturor statelor, reprezentanții a numeroase delegații s-au referit și la semnificația convorbirilor în problema reducerii trupelor și armamentelor, în contextul eforturilor generale de înfăptuire a securității.

Sintetizînd unele opinii exprimate în cursul discuțiilor pe tema aspectelor militare ale securității, reprezentantul Olandei a remarcat că reuniunea pentru securitate și cooperare și negocierile privind reducerea potențialelor militare, care se desfășoară la Viena, „reprezintă două fațete ale aceleiași pietre prețioase pe care o numim destindere". Pe de altă parte, reprezentantul Norvegiei a reliefat că — deși tratativele cu privire la reducerea forțelor militare în Europa centrală vor avea loc în afara cadrului conferinței pentru securitate și cooperare — aceasta nu poate exclude dorința firească a numeroase state de a avea prilejul să se refere, în cadrul dezbaterilor conferinței europene, la semnificația politică a reducerii potențialului militar în Europa, la liniile generale ale limitării înarmărilor pe continentul nostru, pentru a sublinia, astfel, caracterul indivizibil al securității în Europa și a scoate în evidență că obiectivul pe termen lung îl constituie edificarea unei destinderi durabile, în care toate statele să poată avea încredere deplină.

În urma propunerii norvegiene, delegația Suediei a elaborat — pe baza propunerilor existente pe tema măsurilor de dezangajare militară și dezarmare — o schemă orientativă, cuprinzînd termenii de referință ai problemelor circumscrise acestei teme. Întrunind sufragiile unanime ale participanților la consultări, acest cadru urmează să slujească drept bază a armonizării pozițiilor și a elaborării unei formule acceptabile pentru toate statele reprezentate.

Odată trasate liniile generale ale primului capitol (experților revenindu-le, în perioada următoare, misiunea redactării textului final), participanții la consultări au trecut, începînd de luni, la examinarea problemelor cuprinse în cel de-al doilea capitol al ordinii de zi a viitoarei conferințe general-europene, și anume, colaborarea economică, tehnico-științifică și în domeniul mediului înconjurător.

Aici se estimează că, pînă la încheierea acestei a treia runde de negocieri — prevăzută pentru data de 6 aprilie — dezbaterile vor putea avansa în mod substanțial.

GENEVA

Dezbaterea dezarmării — anul 12

Corespondență de la Corneliu Vlad

Comitetul pentru dezarmare de la Geneva a intrat, săptămîna trecută, în al 12-lea an de existență ; pînă la încheierea actualei runde de negocieri, el se va întruni în cea de-a 600-a ședință de lucru. Momentul îndeamnă la un bilanț al activităților principalului organism de negocieri în domeniul dezarmării.

Efectuînd, în luările lor de cuvînt, o analiză a modului de desfășurare a lucrărilor în comitet și a rezultatelor obținute pînă acum, reprezentanții multor state participante la conferință au raportat eforturile de dezarmare la contextul politic mondial al momentului. S-a remarcat că evoluțiile înregistrate în cîmpul dezarmării nu corespund cursului general de pace, destindere și cooperare, de promovare a metodei tratativelor ca mijloc de soluționare a problemelor litigioase, tendință care se afirmă cu vigoare crescîndă în viața internațională. Competiția armelor a continuat să marcheze, ca amploare și ritm, o creștere vertiginoasă. În răstimp de un deceniu — cu alte cuvinte, aproximativ de la începutul activității Comitetului de la Geneva —, cheltuielile militare mondiale, departe de a tinde spre o descreștere, au sporit cu 70 la sută, ridicîndu-se, astfel, la peste 200 miliarde de dolari. Citînd în discursul său aceste cifre, unul din delegați observa că, dacă cercetărilor în domeniul înarmărilor le sînt alocate anual în lume 25 miliarde de dolari, cercetările științifice în domeniul sănătății nu dispun decît de o sumă de peste patru ori mai mică, respectiv 6 miliarde dolari. Material de referință de primă importanță în ce privește efectele nefaste ale cursei înarmărilor asupra progresului și prosperității popoarelor — și la care vorbitorii din comitet se referă adesea în alocuțiunile rostite în cadrul ultimelor runde de negocieri — oferă studiul elaborat, la invitația României, de către Națiunile Unite asupra consecințelor economice și sociale ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare, precum și raportul intitulat „Dezarmarea și dezvoltarea", redactat, în 1972, de un grup internațional de experți prezidat de Alva Myrdal, ministrul suedez pentru problemele dezarmării.

Importanța cardinală și caracterul acut al problemei dezarmării derivă, înainte de toate — așa cum au subliniat numeroși vorbitori — din urmările profund dăunătoare ale cursei înarmărilor asupra vieții internaționale, prin instabilitatea și insecuritatea pe care le generează pentru toate popoarele lumii, prin amenințarea fără precedent la adresa păcii și securității pe care o reprezintă.

Compunînd un diagnostic cuprinzător al fenomenului înarmărilor în lumea de astăzi, intervențiile din comitet pun în evidență, totodată, lipsa unor progrese concrete în îndelungatele negocieri purtate la Geneva. Și aceasta — așa cum a remarcat, în mesajul adresat conferinței, secretarul general al O.N.U. și cum au apreciat, adesea, în luările lor de cuvînt reprezentanții statelor participante — într-un context internațional în curs de ameliorare, propice într-o măsură tot mai mare tendințelor de destindere și de sporire a încrederii în relațiile dintre state, de îndepărtare a pericolului de război.

Filmul desfășurării lucrărilor comitetului în cadrul actualei sale runde de negocieri, începută în urmă cu peste o lună — care își consacră, în bună parte, activitățile problemelor privind interzicerea experiențelor nucleare și prohibirea armelor chimice, domenii în care realizarea unor acorduri este reportată de la un an la altul, de la o sesiune la alta — exemplifică, în opinia diferiților vorbitori, modul în care evoluează tratativele de dezarmare de la Geneva.

Exprimînd preocuparea vie față de această stare de lucruri, delegațiile **Birmaniei, Egiptului, Etiopiei, Iugoslaviei, Marocului, Mexicului, Nigeriei** și **Suediei** au dat publicității un memorandum care — apreciind că situația politică mondială este favorabilă obținerii de noi rezultate concrete în domeniul măsurilor de dezarmare — consideră că este de datoria tuturor membrilor comitetului de a contribui, în mod pozitiv, la progresul lucrărilor comitetului. „Acest document — ne declara șeful delegației **Mexicului**, Alfonso Garcia Robles, care a prezentat textul memorandumului în comitet — s-a născut din preocuparea adîncă a statelor coautoare față de lipsa de progrese tangibile în soluționarea principalelor probleme cu care este confruntat comitetul și față de absența nejustificabilă a unor negocieri efective".

Reprezentanții în comitet ai diferitelor state s-au pronunțat, în cursul dezbaterilor, pentru înfăptuirea unei noi politici de dezarmare, prin elaborarea unor programe concrete care să asigure trecerea de la faza declarațiilor de bune intenții la realizarea unor măsuri efective de reducere a înarmărilor și de dezarmare. Pronunțîndu-se pentru adaptarea activităților comitetului la realitate, la cerințele formulate de națiunile lumii, reprezentantul **Cehoslovaciei**, M. Vejvoda, spunea : „Majoritatea covîrșitoare a statelor lumii sînt în favoarea adoptării unor măsuri eficace în domeniul dezarmării și doresc să contribuie la realizarea lor. Este necesar ca aceste luări de poziții să-și găsească expresia în realitatea politică a lumii și să nu se limiteze la simple declarații de intenție din partea anumitor state, declarații neurmate de acte concrete".

Pentru realizarea unui reviriment al activității comitetului și orientării sale pe un făgaș constructiv, o serie de vorbitori au avansat, în intervențiile lor, idei și propuneri concrete, menite, în concepția statelor participante, să conducă la depășirea actualului stadiu critic al negocierilor. În acest sens, poziția **României** —

reflectată în discursul pronunțat, săptămîna trecută, de conducătorul delegației țării noastre, ambasadorul Constantin Ene — a fost apreciată de cercurile conferinței și de către presă ca una din contribuțiile de marcă la activizarea lucrărilor comitetului. „Memorandumul prezentat de nouă țări nealiniate și intervenția reprezentantului României — aprecia **Agenția Telegrafică Elvețiană** — marchează consacrarea unei tendințe care a apărut odată cu reluarea lucrărilor conferinței, la 20 februarie".

Într-un moment în care negocierile trenează, datorită lipsei de perspectivă imediată în ce privește realizarea unor acorduri asupra prohibirii armelor chimice și interzicerii experiențelor nucleare, o serie de delegații, preocupate de ineficacitatea lucrărilor comitetului, au observat că, o dată mai mult, se dovedește necesitatea abordării problematicii dezarmării și în domeniile sale hotărîtoare. Conducătorul delegației **Olandei,** Rosenberg Polak, sublinia faptul că, preocupîndu-se în continuare de pregătirea unor acorduri într-o serie de domenii concrete ale dezarmării, comitetul trebuie să nu piardă nici un moment din vedere înfăptuirea obiectivului final — dezarmarea generală și totală — și să nu-și precupețească eforturile îndreptate în acest sens.

Numeroși vorbitori au subliniat, totodată, prioritatea absolută a dezarmării nucleare față de toate celelalte aspecte ale cursei înarmărilor, prioritate impusă de primejdia fără precedent pe care armele nucleare o reprezintă pentru lumea contemporană. „Potrivit convingerii mele — declara reprezentantul **Japoniei,** N. Nisibor — lucrările comitetului trebuie să acorde în viitorul imediat cea mai înaltă prioritate dezarmării nucleare". Într-una din intervențiile sale, consacrate integral problemelor dezarmării nucleare, delegatul **Mexicului** spunea : „Considerăm că singura formulă care se poate dovedi acceptabilă și eficace, în perspectivă, pentru înfăptuirea treptată a păcii și progresului o constituie dezarmarea generală și totală, a cărei primă fază imediată trebuie să conste în reducerea graduală, pînă la eliminarea totală, a armelor nucleare". Reprezentantul **Marocului,** Mohamed Al-Arbi Khattabi, aprecia, la rîndul său, că, pentru crearea unei atmosfere internaționale favorabile, „este primordial să se abordeze, înainte de toate și într-un mod serios, soluționarea problemei armelor de distrugere în masă, contribuind astfel la curmarea oricăror intervenții străine în negocierile interne ale statelor, inclusiv agresiunea armată și ocupația militară".

Beneficiind de o atenție deosebită, punctul de vedere al României în problemele dezarmării nucleare este remarcat pentru spiritul realist și caracterul constructiv care definește ideile cuprinse în discursul din acest an al delegației țării noastre. „Reprezentantul României — relata comentatorul politic al ziarului genevez **«La Suisse»** — a propus în mod prompt auditoriului un plan de negocieri concrete în domeniul nuclear". Cotidianul elvețian detaliază, pe puncte, conținutul propunerilor românești : „1. interzicerea folosirii armelor atomice ; 2. acordarea de garanții de securitate statelor neposesoare de arme nucleare ; 3. crearea de zone denuclearizate în diferite părți ale lumii ; 4. încetarea producției și perfecționării armelor atomice ; 5. reducerea și eliminarea totală a arsenalelor de arme nucleare și a purtătorilor lor".

Preocuparea diferitelor delegații pentru traversarea actualului punct critic al negocierilor de la Geneva se reflectă și în atenția acordată unor măsuri parțiale în domeniul limitării înarmărilor și în sfera dezarmării, măsuri menite să apropie, cu un ceas mai devreme, realizarea obiectivului final al dezarmării generale și totale. „Ordinea de zi provizorie a conferinței Comitetului pentru dezarmare, adoptată la sfîrșitul lunii august 1968 — amintea șeful delegației **Poloniei,** W. Natorf — ne obligă să examinăm serios o serie de importante măsuri parțiale de dezarmare, care reclamă luări de hotărîri cît mai curînd posibil". Exemplificînd, reprezentantul Poloniei cita, între altele, necesitatea lichidării bazelor militare aflate pe teritorii străine, reducerea cheltuielilor militare și crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii. Pronunțîndu-se, la rîndul său, pentru „un schimb de opinii în problema reducerii bugetelor militare", reprezentantul Cehoslovaciei aprecia că această problemă se dovedește cu atît mai actuală cu cît „ea va fi, cu siguranță, examinată din punct de vedere regional la conferința asupra securității și cooperării în Europa".

În cadrul unei discuții, conducătorul delegației **Marocului** releva „perseverența cu care România militează în comitetul de la Geneva, la Națiunile Unite și, în general, în toate împrejurările, pentru înfăptuirea dezarmării generale și totale și a unor măsuri de dezangajare militară, menite să ducă la înfăptuirea treptată a acestui țel final, cum ar fi desființarea bazelor militare de pe teritorii străine, înghețarea și reducerea treptată a bugetelor militare, renunțarea la demonstrații de forță și la amenințarea cu folosirea ei față de alte state. Pentru toate aceste măsuri de cea mai mare utilitate pentru cauza dezarmării, adaugă el, țara dumneavoastră militează cu consecvență și tenacitate".

Privită în ansamblu, actuala sesiune a comitetului de la Geneva prezintă, ca trăsătură specifică, o sporire a eforturilor pentru afirmarea forului de negocieri de la Geneva, ca un instrument viabil, eficace, la înălțimea mandatului încredințat de Națiunile Unite și a aspirațiilor de pace și securitate ale omenirii. Viitorul comitetului — au subliniat numeroase delegații — depinde de modul în care acesta va ști să răspundă comandamentelor dezarmării, speranțelor investite de popoarele lumii în activitatea sa consacrată împlinirii idealului unei lumi fără arme. „Rolul nostru în cadrul comitetului nu este de a-i menține existența, ci de a determina adoptarea unor măsuri practice de dezarmare, declara reprezentantul **Canadei.** Dacă însă comitetul nu neușește să realizeze cît de curînd progrese satisfăcătoare în problemele care sînt de domeniul său, reputația lui va suferi, dezamăgirea va crește și însuși viitorul său ar putea fi afectat".

Înfăptuirea unor progrese efective în domeniul dezarmărilor și, în particular, cursul nou pe care trebuie să-l urmeze activitățile comitetului impun însă, în ultimă instanță, exercitarea voinței politice a statelor de a-și asuma obligații în sfera dezarmării și de a le respecta, de a acționa în conformitate cu interesele tuturor țărilor lumii, ale întregii umanități, pentru realizarea unor măsuri practice de dezarmare, în primul rînd a interzicerii și distrugerii armelor nucleare.

Participînd activ la eforturile generale pentru realizarea operei de dezarmare, România socialistă desfășoară, și la actuala rundă a negocierilor de la Geneva, o muncă dinamică și constructivă pentru îmbunătățirea și încununarea cu succes a activității comitetului, pentru înfăptuirea unor pași concreți pe calea dezarmării generale. Prin activitatea desfășurată în cadrul Conferinței Comitetului de la Geneva, România confirmă, o dată mai mult, hotărîrea de a aduce propria contribuție la înfăptuirea operei dezarmării, convinsă fiind că este de datoria tuturor statelor lumii de a conlucra pentru instaurarea unui climat de pace, securitate și colaborare în viața internațională.

REFLECTOR

E vorba despre sediu?

Bruxelles-ului nu pare a-i mai contesta vreuna din țările Pieței comune calitatea de sediu al principalelor organisme și reuniuni comunitare. Acum – notează France Presse – se pune, însă, problema găsirii unei „capitale" financiare a C.E.E., în condițiile în care urmează a se înainta spre „uniunea economică și monetară", ale cărei prevederi includ și crearea unui „fond vest-european de cooperare monetară". Luxemburgul apreciază că, în cadrul formulei „în șase" a Pieței comune, i se recunoscuse un fel de vocație de a deveni „capitala" financiară, celelalte țări fie sprijinind această dorință luxemburgheză, fie neridicînd obiecții în acest sens. Din capitala Marelui Ducat s-a anunțat oficial candidatura pentru sediul „fondului monetar" a „celor nouă". Numai că Marea Britanie, recent intrată în C.E.E., contestă această vocație luxemburgheză, considerînd că marele centru financiar londonez ar oferi avantaje mult mai mari. „Această poziție britanică, luată la nivelul cel mai înalt – apreciază France Presse – riscă să complice în mod serios dezbaterile miniștrilor de finanțe ai «celor nouă», care se vor întruni pentru a pregăti actul «solemn» al creării fondului monetar".

„Invazie vest-europeană" în Statele Unite

Statele Unite sînt, în ultimul timp, ținta unei veritabile „invazii silențioase" – apreciază revista „Entreprise". Nu este însă vorba de produse „made in Japan" sau „made in France", ci despre mari întreprinderi străine care s-au implantat pe teritoriul american. Lista produselor de consum realizate de aceste firme este lungă și, în acest context, pot fi amintite o serie de exemple : lamele de ras „Wilkinson" sînt fabricate la New Jersey de către o filială a firmei „Philips" (Olanda) ; producătorul australian de încălțăminte Kiwi a montat o fabrică în Pennsylvania ; materiale de birou sînt produse de către firme italiene (Olivetti – mașini de scris) sau franceze (BIC – pixuri, pastă etc.).

Investițiile americane în Europa occidentală se cifrau în 1970 la 25 miliarde dolari, în timp ce investițiile vest-europene în Statele Unite erau în același an doar de 10 miliarde. În schimb, ritmul investițiilor americane în Europa a scăzut de la 17,1 la sută (1959–1966), la 12,7 la sută (1966–1970), în timp ce ritmul investițiilor vest-europene în Statele Unite a crescut în această perioadă de la 5 la 13 la sută anual. Motivele interesului japonezilor și vest-europenilor față de piața Statelor Unite sînt numeroase. Dar unul dintre factorii cei mai importanți pare a fi tocmai devalorizarea în două rînduri a dolarului, care a încurajat investițiile vest-europene în Statele Unite, făcîndu-le mai „ieftine".

CAIRO

Sub semnul cooperării româno-egiptene

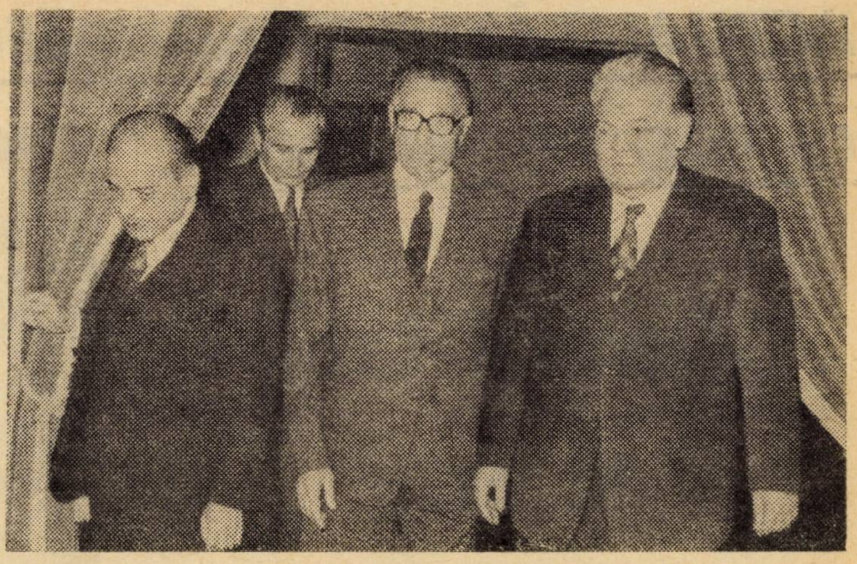

Gheorghe Rădulescu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, şeful delegaţiei guvernamentale române, în vizită la Cairo, cu prilejul recentelor convorbiri româno-egiptene

Corespondenţă de la Traian Catincescu şi Nicolae N. Lupu

Cine străbate, în aceste zile, cunoscuta cornişă a Nilului din capitala egipteană observă pe unul din podurile ce leagă malurile marelui fluviu — El Tahrir — o sumedenie de drapele fluturînd în bătaia vîntului. Sînt steagurile celor 24 de ţări participante la Tîrgul internaţional de la Cairo, prestigioasă manifestare a cooperării economice internaţionale, la care ţara noastră este prezentă cu regularitate de mai mulţi ani.

Pavilionul României se află într-una dintre cele mai importante clădiri ale complexului expoziţional Gezira. El oferă, prin întreaga sa înfăţişare, o imagine elocventă a înaltului nivel atins de industria românească constructoare de maşini, atrăgînd zilnic un mare număr de vizitatori, dornici să cunoască ultimele realizări ale ţării noastre. La intrarea în pavilion atenţia acestora este atrasă de un panou încadrat de steagurile celor două ţări pe care se află o fotografie înfăţişînd pe preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Anwar Sadat în timpul vizitei şefului statului nostru la Cairo, în aprilie 1972, vizită care a reprezentat, după cum se ştie, un moment de cea mai mare însemnătate în evoluţia relaţiilor româno-egiptene. Un amplu citat din declaraţia comună adoptată atunci subliniază hotărîrea celor două ţări şi popoare de a nu precupeţi nici un efort pentru dezvoltarea continuă a relaţiilor lor de prietenie şi colaborare.

Această idee a revenit cu regularitate în aceste zile în discuţiile şi contactele prilejuite de participarea României la Tîrgul internaţional, ea fiind subliniată de primul ministru al Republicii Arabe Egipt, dr. Aziz Sedki, în timpul vizitei făcute la pavilionul ţării noastre şi al întîlnirii sale cu tovarăşul Gheorghe Rădulescu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, şeful delegaţiei române la recenta sesiune a Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică şi tehnică româno-egipteană. Premierul egiptean şi-a amintit cu plăcere de vizita efectuată în România şi de discuţiile rodnice avute cu acel prilej, care au dus la creşterea nivelului volumului schimburilor comerciale dintre cele două ţări cu 50 la sută.

Numeroşi vizitatori ai pavilionului românesc, specialişti şi oameni de afaceri relevă de altfel în declaraţiile lor că succesele înregistrate în dezvoltarea economică a celor două ţări, dorinţa lor de a accelera mersul înainte, oferă largi posibilităţi pentru adîncirea şi diversificarea colaborării economice româno-egiptene. „Am impresia — ne declara inginerul Mohammadein, directorul organizaţiei pentru filaturi şi ţesătorii — că războiul de ţesut pe care îl prezentaţi se situează la nivelul celor mai bune produse de acest gen de pe piaţa internaţională. Vreau să reţin acest exemplar pentru experimentări şi, în caz că părerile mele se vor confirma, vom achiziţiona asemenea maşini pentru dotarea ţesătoriilor noastre".

„Mă bucură — a declarat, la rîndul său, Mohamed Abdel Moneim, specialist al firmei egiptene «General Company for trading and chemicals» — că am avut prilejul să urmăresc în funcţiune calculatoarele dv. electronice, pe care le găsesc foarte bune. E un produs nou care ne interesează în mod deosebit şi pe noi".

Acestea sînt doar cîteva dintre opiniile exprimate de vizitatorii pavilionului nostru la adresa produselor româneşti. Ziarele egiptene, revistele de specialitate ca şi publicaţiile tîrgului acordă şi ele un spaţiu larg acestei manifestări prestigioase a României. „În ultimii 20 de ani — scrie «Journal d'Egypte» — România şi-a sporit considerabil potenţialul său economic şi şi-a lărgit continuu numărul partenerilor comerciali, acordînd o atenţie deosebită relaţiilor cu ţările care s-au angajat pe drumul dezvoltării independente. Importanţa pe care statul român şi preşedintele Ceauşescu, personal, o acordă acestor relaţii este dovedită de vizita pe care şeful statului român a întreprins-o în opt ţări din Africa, vizită care constituie un moment de mare importanţă pentru viitorul relaţiilor cu aceste ţări". Ziarul scoate în evidenţă faptul că, deşi de dată recentă, relaţiile economice ale României cu ţările Africii cunosc o rapidă dezvoltare. Aceste relaţii — scrie ziarul — sînt deosebit de avantajoase pentru statele africane, deoarece România sprijină eforturile lor pentru lichidarea sechelelor dominaţiei coloniale. „Maşinile şi utilajele de fabricaţie românească se bucură de o bună reputaţie în ţările acestui continent care şi-au fixat ca obiectiv realizarea unor politici de dezvoltare a industriei lor". Acelaşi cotidian, ca şi ziarele „Al Ahram", „Al Akhbar", „Al Massaa", „Egyptian Gazette" se opresc, în special, asupra relaţiilor noastre cu Egiptul, subliniind că acestea au cunoscut un curs mereu ascendent, care se reflectă atît în creşterea volumului schimburilor comerciale cît şi în colaborarea rodnică în producţie.

Cooperarea economică şi tehnică între România şi Egipt se dezvoltă cu succes şi în alte domenii de activitate. La Heluan, marele centru industrial din apropiere de Cairo, funcţionează cu succes de peste doi ani primele locomotive Diesel hidraulice româneşti de pe continentul african. Chiar în aceste zile, la o altă întreprindere egipteană, El Tramco, a fost inaugurată o nouă linie de asamblare a autoturismelor de teren ARO. Primul exemplar, pe care partenerii egipteni l-au denumit „Ramses", se află expus în pavilionul egiptean al Tîrgului internaţional din complexul „Gezira". La marea întreprindere „Mex", am avut plăcerea să întîlnim pe ing. Hussein Abdel Aziz, directorul tehnic al fabricii de sodă, căruia i-am solicitat amănunte în legătură cu construcţia acestei întreprinderi şi cu cooperarea dintre cadrele egiptene şi tehnicienii români. Interlocutorul nostru, care a petrecut cîteva luni în România la specializare, ne-a prezentat în limba română un amplu tablou al Uzinelor de produse sodice de la Mex, vorbindu-ne totodată, despre locul ocupat de această întreprindere în cadrul operei de valorificare a resurselor naturale ale Egiptului. „Lucrările de construcţie a uzinei — ne spunea Hussein Aziz — au început în cursul anului 1968. Ele sînt rezultatul unui acord de cooperare economică şi tehnică româno-egiptean, în baza căruia România a proiectat uzina, furnizînd utilaj şi asistenţă tehnică. Pe şantier lucrează, în prezent, 25 de specialişti români. După cum vedeţi, lucrările se află într-un stadiu destul de avansat. Cînd uzina va fi gata, acţionînd cu întreaga sa capacitate, de pe porţile ei vor ieşi anual 44 000 tone de sodă caustică, 35 000 tone de sodă calcinată, zeci de mii de tone de bicarbonat de sodiu, care vor fi utilizate pe scară largă într-o serie întreagă de ramuri ale industriei noastre. Sîntem deosebit de mulţumiţi de colaborarea cu specialiştii români".

Toate aceste realizări ale cooperării româno-egiptene, ca şi căutarea unor noi domenii de colaborare au stat în centrul atenţiei consilierilor şi experţilor români şi egipteni reuniţi în cadrul celei de-a VIII-a sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale ale cărei lucrări s-au încheiat recent la Cairo. Lucrările sesiunii, desfăşurate într-o atmosferă de prietenie şi colaborare, au evidenţiat existenţa a numeroase posibilităţi pentru dezvoltarea şi extinderea cooperării economice şi tehnice româno-egiptene pe baze reciproc avantajoase.

Aşa cum au subliniat cei doi vicepremieri în declaraţiile făcute la ceremonia de semnare a protocolului Comisiei mixte guvernamentale, convorbirile româno-egiptene de la Cairo, documentul adoptat adaugă o nouă filă la cronica raporturilor prieteneşti dintre cele două ţări.

CIUDAD DE PANAMA

„Suveranitatea nu este negociabilă“

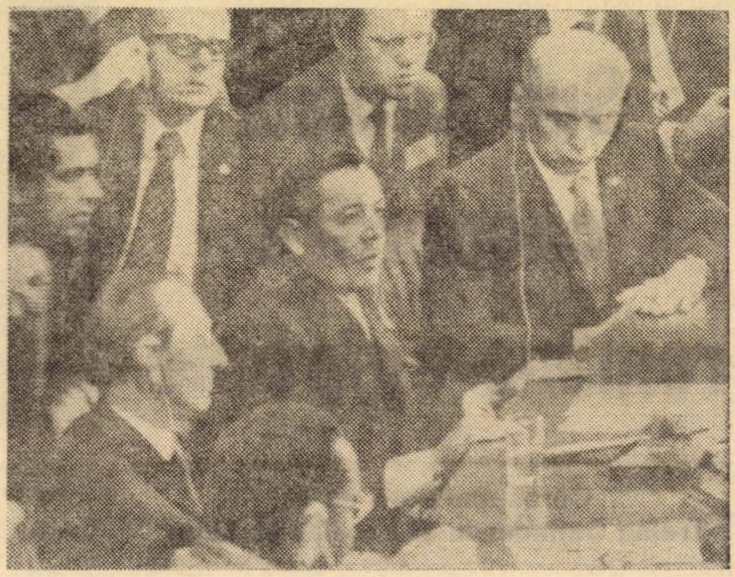

Generalul de brigadă, Omar Torrijos (în centru), şi, la stînga, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim. „Panama nu are de gînd să devină o stea pe drapelul american“ (Torrijos)

Dind curs invitaţiei guvernului panamez, Consiliul de Securitate al Naţiunilor Unite s-a întrunit la Ciudad de Panama (15—21 martie), mărind astfel numărul gazdelor sesiunilor sale (Londra, Paris, Addis-Abeba), al căror sediu obişnuit este New York-ul. Lansînd invitaţia, guvernul panamez a intenţionat să prezinte, la faţa locului, problema statutului Canalului Panama şi a zonei înconjurătoare, aflată în centrul negocierilor americano-panameze.

Începută în ianuarie 1881, de către inginerul francez Ferdinand de Lesseps, a cărui companie a dat faliment în 1889, construcţia Canalului a fost reluată, în mai 1904, de către guvernul american, în virtutea unui tratat semnat (noiembrie 1903) cu guvernul panamez, care concesiona 1 432 km pătraţi. Legînd Oceanul Atlantic de Pacific, canalul, inaugurat la 15 august 1914, are lungimea de 8,5 km, lărgimea medie de 91,5 m, adîncimea de 12,5 m. Traficul în constantă creştere (63,8 milioane tone în 1963, 121 milioane tone în 1971) va depăşi, în 1980, capacităţile actuale. Experţii americani s-au pronunţat pentru construcţia unei a doua căi interoceanice, la 20 km vest de actualul canal. Săpat la nivelul mării (suprimînd astfel sistemul învechit al ecluzelor), costul său s-ar ridica la 3 miliarde de dolari, lucrările durînd circa 12—15 ani.

Tăind în două teritoriul Republicii Panama (75 474 km^2), zona Canalului (de o parte şi de alta a celor două maluri) are un guvernator american în persoana preşedintelui companiei Canalului, al cărui singur şef este ministrul american al apărării. Zona este sediul cartierului general al forţelor armate americane în Caraibe, găzduind numeroase instalaţii adecvate (deci militare). Aici locuiesc 57 000 de persoane, dintre care 40 000 americani, răspunzători exclusiv în faţa jurisdicţiei americane. Trecerea persoanelor particulare (alţi panamezi decît cei care lucrează dincolo de gardul de sîrmă care marchează zona) este interzisă ; se poate constata o diferenţă marcantă între nivelul de trai din această rezervaţie artificială şi restul teritoriului.

La Ciudad de Panama, palatul legislativ a fost amenajat pentru a reproduce, în măsura posibilului, condiţiile de lucru de la sediul Consiliului de Securitate din New York. Panouri mari, scrise în spaniolă, engleză, franceză, rusă şi chineză reproduc fraze ale preşedintelui Omar Torrijos : „Suveranitatea nu este negociabilă“. Consiliul de Securitate nu se întruneşte numai pentru a discuta problema Canalului Panama şi cea a relaţiilor dificile cu Washingtonul, ci are pe ordinea de zi un context mult mai general : „examinarea măsurilor capabile să menţină şi să întărească pacea şi securitatea internaţională în America Latină, în conformitate cu dispoziţiile şi principiile Cartei“.

La 16 martie, delegaţii statelor Panama şi Peru au prezentat oficial Consiliului de Securitate patru proiecte de rezoluţie, trei privind neutralizarea Canalului Panama şi unul privind colonialismul. În acelaşi timp, alte două proiecte de rezoluţie au circulat în cadrul Consiliului de Securitate, unul privind denuclearizarea Americii Latine şi altul suveranitatea statelor asupra resurselor lor naturale.

Cel mai important dintre proiectele privind Canalul Panama a propus „neutralizarea efectivă a Canalului, ceea ce favorizează menţinerea păcii şi securităţii internaţionale“. Este vorba, practic, de retragerea forţelor militare americane. Consiliul de Securitate, se afirmă în textul proiectului, ia notă de dispoziţia manifestată de guvernele S.U.A. şi Panama de a abroga Convenţia din 1903 privind Canalul şi de a încheia un tratat cu totul nou, prevăzînd reintegrarea teritoriului denumit zona Canalului în cadrul Republicii Panama şi respectarea suveranităţii statului Panama asupra totalităţii teritoriului său. Proiectul de rezoluţie cere celor două părţi să reia negocierile pentru realizarea în cît mai scurt timp a acestui nou tratat. Recomandă, de asemenea, Consiliului de Securitate să propună includerea neutralizării canalelor interoceanice pe agenda viitoarei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. Cel de-al doilea proiect de rezoluţie în legătură cu Canalul Panama prevede ca orice acord în problema zonei Canalului să comporte o clauză asigurînd trecerea liberă prin Canal, fără nici o discriminare şi fără controlul politic din partea nici unei ţări. Cel de-al treilea proiect recomandă modernizarea Canalului.

Proiectul privind colonialismul declară că orice tentativă de a aduce o atingere, total sau parţial, unităţii naţionale sau integrităţii teritoriale a unei ţări contravine Cartei O.N.U. Acest proiect invită toate statele în cauză să redea independenţa sau integritatea teritorială tuturor teritoriilor coloniale.

Hector Gros Espiell, secretar general al Organizaţiei pentru interzicerea armelor nucleare în America Latină, a invitat ţările care nu au făcut-o încă să ratifice Tratatul de denuclearizare a Americii Latine (Tratatul de la Tlatelolco), precum şi protocoalele acestuia. Apelul lui Espiell, care nu a menţionat nici o ţară anume, s-a adresat în special Franţei, care nu a semnat nici unul dintre cele două protocoale, S.U.A., care nu au ratificat protocolul numărul 1, şi Uniunii Sovietice, care nu a ratificat protocolul numărul 2. Primul protocol se aplică puterilor care nu sînt latino-americane şi care administrează teritorii pe continent, iar al doilea se adresează celor cinci puteri nucleare.

Reprezentantul S.U.A., John Scali, a obiectat împotriva primelor trei proiecte de rezoluţie privind Canalul Panama, declarînd că a primit instrucţiuni din partea preşedintelui Nixon de a folosi, dacă este nevoie, dreptul său de veto. Alţi membri ai Consiliului de Securitate au manifestat rezerve, menţionînd că este dificil să subscrie la textele rezoluţiilor amintite, care ar reprezenta, din punctul lor de vedere, o intervenţie a Consiliului în negocierile americano-panameze.

Maratonul oratoric din cadrul Consiliului de Securitate deplasat la locul conflictului a pus în evidenţă poziţia solidară a numeroase state latino-americane, dispuse să manifeste acelaşi front comun care s-a afirmat, pe probleme economice, la Viña del Mar, în 1969. Miguel Angel de la Flor Valle, ministrul de externe peruvian, a sprijinit fără rezerve Republica Panama. „Considerăm că trebuie încheiat un acord care să consacre fără echivoc deplina suveranitate şi jurisdicţia fără restricţii a statului Panama asupra totalităţii teritoriului său, inclusiv zona Canalului. Acest acord trebuie, de asemenea, să confere statului Panama responsabilitatea totală pentru administrarea şi exploatarea Canalului, precum şi o justă participare la beneficiile de pe urma acestei exploatări“. Peru preconizează, în afară de aceasta, neutralizarea Canalului, ca o contribuţie la pacea şi securitatea internaţională. Ministrul peruvian s-a ridicat, pe de altă parte, împotriva punerii în carantină a Cubei şi a afirmat că această atitudine este contrară Cartei Naţiunilor Unite : „Trebuie recunoscut pluralismul ideologic şi politic în America Latină“. De asemenea, el a evocat experienţele nucleare care continuă în sudul Pacificului, ceea ce creează o situaţie „care ameninţă pacea şi securitatea Ame-

ricii Latine". Continuarea experiențelor nucleare, a subliniat ministrul peruvian, este în contradicție cu mișcarea de destindere din lume.

Ministrul de externe mexican, Emilio Rabasa, s-a referit pe larg la tratatul de denuclearizare a Americii Latine. A apreciat apoi că este dificil de conceput în lumea contemporană un tratat care să stabilească o situație „perpetuă", cum este cazul celui încheiat între S.U.A. și Panama. „Construirea unei ordini economice internaționale juste și echitabile, în cadrul căreia să fie definite și apărate drepturile tuturor țărilor și în special ale celor în curs de dezvoltare, constituie o datorie primordială a colectivității internaționale".

Raul Roa, ministrul cubanez al afacerilor externe, a exprimat părerea că neutralizarea Canalului Panama va fi consecința ineluctabilă a desființării tuturor bazelor militare și că Panama are dreptul imprescriptibil de a naționaliza Canalul. Chile, Argentina, Venezuela, Columbia, Ecuador, Uruguay s-au adăugat țărilor latino-americane care au susținut revendicările panameze.

Dezbaterile generale care au început luni — cu participarea exclusivă a celor 15 membri ai Consiliului de Securitate, Panama și Peru fiind singurele reprezentante latino-americane — au rămas să stabilească hotărîrile concrete ce vor rezulta din confruntările desfășurate în cadrul acestui for. Fie că s-au axat pe problema statutului Canalului Panama, a zonei Canalului, sau a problemelor mai generale ale păcii și securității pe continentul Americii Latine, dezbaterile au fost, înainte de toate, o manifestare a solidarității țărilor latino-americane, aplecate tot mai mult și mai conștient în ultima vreme asupra suveranității și independenței, recuperării bogățiilor naționale, dezvoltării și lichidării decalajului față de țările avansate, cîștigării unui profil propriu în concertul națiunilor lumii.

BUENOS AIRES

Ce urmează acum?

În campanie electorală, sub portretele lui Peron și al fostei sale soții Evita; în stînga, noul președinte al Argentinei, Hector Campora

S-a produs ceea ce s-ar numi o victorie concludentă, cu toate că majoritatea absolută cerută de lege nu a fost realizată: alegerile generale din Argentina au dat cîștig de cauză Frontului Justițialist de Eliberare (FREJULI — peronist), urmat, la o mare diferență de voturi, de Uniunea civică radicală. 49,04 la sută — atît au obținut candidații prezidențiali peroniști, față de 21,22 la sută, cît au întrunit radicalii. S-a trecut, deci, peste lipsa celor 51 de procente, cîte ar fi fost necesare unei victorii constituționale, și s-a declarat, cu un spirit de luciditate care a caracterizat în general politica guvernului Lanusse, inutilitatea unui al doilea tur de scrutin. Se pare că radicalii ar fi și anunțat că renunță la intrarea pentru a doua oară în competiție, deși — tot o ipoteză — Alianța populară federalistă, aflată pe locul trei, se spune că ar fi cerut să îndeplinească ea acest rol.

Comentatorii fac o acoladă în dreptul anilor 1955—1973, pentru a marca perioada care a trecut de la plecarea și apoi revenirea la putere a justițialismului. Evoluția acestui program politic este legată de însăși soarta carierei politice a inițiatorului ei, generalul Peron. La 17 octombrie 1945 — dată rămasă sub o formă concentrată și simbolică: „17 octombrie" — o demonstrație de amploare a muncitorilor de la întreprinderile frigorifice din Avellaneda, cartierul industrial al capitalei argentiniene, a constrîns guvernul militar să-l elibereze pe Juan Peron, care fusese arestat, deși pe atunci membru al juntei la putere și șef al secretariatului muncii (ministerul muncii). Justițialismul — politica de apărare a drepturilor celor mulți — a devenit o teorie și apoi un partid, sub îngrijirea directă a lui Juan Peron, ales președinte în 1946, și, o vreme, a Evei Peron, cea de-a doua soție a sa, care a avut un rol important în mobilizarea și sporirea numărului adepților, în creșterea popularității peronismului. Cînd generalul Peron a fost destituit, printr-o lovitură de stat în 1955, localurile justițialiștilor au fost avariate, liderii închiși sau exilați. Mult mai tîrziu, partidul s-a refăcut sub aceeași îngrijire, deși a continuat să rămînă interzis (începînd din 1966, cînd s-a instaurat puterea militară prin generalul Ongania, toate partidele politice au fost tratate similar). Insuccesele, în special economice, ale guvernelor care s-au succedat la putere, schimbarea continuă a soluțiilor și politicienilor pentru a găsi calea de acces spre stabilitatea economică și politică au acreditat părerea, cu adepți din ce în ce mai convinși, despre superioritatea justițialismului, sau, în orice caz, despre capacitatea acestuia, spre deosebire de alte partide, de a răspunde la necesitățile Argentinei. Contactul foarte activ pe care îl păstra generalul Peron, retras la Madrid, cu liderii de la Buenos Aires, a menținut justițialismul în actualitate, deși diverse teorii noi dădeau naștere la dizidențe. O mare parte a sindicatelor, una din forțele interne cu deosebite atu-uri politice, cu care guvernele au trebuit să aibă convorbiri în repetate rînduri, se aflau, de asemenea, sub incidența peronismului, manifestîndu-se și în acest caz tendințe diverse, dar mai mult de formă decît de fond.

Repunerea în drepturi a partidelor politice, decisă de președintele Lanusse, și anunțarea intenției ferme de a se organiza alegeri pentru revenirea la conducerea civilă a țării au readus climatul propice regrupării forțelor și intrării lor în acțiune. Partidul justițialist a putut constata existența unor grupuri dizidente, a unor dezacorduri, dar și posibilitatea încheierii unor alianțe cu alte forțe. După încercarea mai multor soluții, dintre care unele eșuate în urma disputelor privind „vioara întîi" în coaliție, s-a format, în preajma alegerilor, Frontul Justițialist de Eliberare. Legătura permanentă cu Madridul a patronat, în ciuda distanțelor, tot acest proces politic complicat, ce tindea, la un moment dat, să indice tendințe de pierdere de prestigiu și coerență, dar care, dispunînd de rădăcini viguroase, s-a dovedit, în ciuda unei ofiliri aparente, a fi încă „verde". Mișcarea justițialistă fusese, de altfel, continuu întărită cu membri tineri. Actualul ei secretar general este Juan Abal Medina, avocat în vîrstă de 26 de ani, fratele unuia dintre acuzații de sechestrarea și uciderea lui Pedro Aramburu (fost președinte, adversar cunoscut al lui Peron, implicat în tăinuirea rămășițelor pămîntești ale Evei Peron), ucis într-un schimb de focuri cu forțele poliției.

Întărită prin victoria electorală, mișcarea justițialistă va avea de refăcut propria unitate, afectată de unele disensiuni interne, de precizat raporturile sale cu alte forțe politice din interiorul și, cu același interes, din afara frontului creat pentru alegeri, în sfîrșit, de clarificat relațiile cu cercurile militare, știind că nu este de neglijat poziția acestora. La un moment dat, la un înalt nivel militar se vorbea de guvernul rezultat în urma alegerilor ca de un „guvern de tranziție", formulă cu care victorioșii urnelor nu sînt de acord. Generalul Peron, care a anunțat că va fi în țară la instalarea lui Hector Campora (dacă nu chiar mai devreme „în caz că va fi necesar"), a declarat, referitor la noul guvern, că vor participa mai multe formațiuni politice. Încrederea în forțele armate, exprimată de Peron, se bazează pe logica inadvertenței unui gest politic de genul anulării alegerilor organizate chiar de acestea și pe necesitatea „îndeplinirii în comun a operei de redresare economică și socială a Argentinei, de care sîntem cu toții conștienți". Platforma electorală a justițialismului a inclus, din acest punct de vedere, naționalizarea băncilor și întreprinderilor de primă necesitate, reforma agrară, întărirea independenței naționale prin numeroase măsuri politice, economice, financiare și comerciale, dezvoltarea economică accelerată, democratizarea vieții politice, legături cu toate țările lumii (latino-americane, în special, inclusiv Cuba), alinierea la lupta antiimperialistă a lumii a treia. Numeroasele puncte ale acestui program vor începe să se apropie de realizare odată cu preluarea puterii, anunțată pentru 25 mai.

Anca Voican

O.P.E.C. — *activitate intensă*

Sesiunea extraordinară de la Viena a O.P.E.C., care a luat sfîrşit săptămîna trecută, a fost convocată la iniţiativa Venezuelei pentru a defini comportamentul ţărilor membre în condiţiile actualei crize mondiale de energie. Participanţii, se spune în comunicatul dat publicităţii la sfîrşitul lucrărilor, au „examinat repercusiunile acestei crize asupra comerţului mondial, precum şi asupra politicii pe termen lung pe care ţările din O.P.E.C. ar putea-o adopta pentru a asigura dezvoltarea accelerată şi susţinută a economiei lor şi a surselor lor de venit naţional. În legătură cu aceasta, ele au căzut de acord să considere că accesul industriilor prezente şi viitoare ale ţărilor membre la tehnologie şi la piaţa ţărilor dezvoltate, precum şi punerea în valoare a resurselor lor de hidrocarburi şi protejarea adecvată a veniturilor lor sînt obiectivele esenţiale ale organizaţiei".

O altă conferinţă, care se întruneşte săptămîna aceasta la Beirut, va discuta efectele ultimei devalorizări a dolarului asupra comerţului cu petrol. Via activitate a O.P.E.C. ilustrează, pe de o parte, ponderea petrolului în complexul tehnicilor de producţie şi dinamicilor economice ale vremii noastre, pe de altă parte, voinţa statelor posesoare de resurse petroliere de a dispune de aceste resurse în conformitate cu propriile lor interese, apărindu-le de efectele negative pe care le-ar putea avea în această privinţă acţiunile concertate ale marilor companii.

Petrolul — mai exact, evoluţia raporturilor dintre ţările posesoare de zăcăminte şi marile companii petroliere — constituie o problemă de prim plan a lumii contemporane, din punct de vedere economic, firesc, dar şi din punct de vedere al relaţiilor între state.

PETROLUL — un „război nou"?

Textul Genezei povesteşte că, poruncindu-i lui Noe să construiască arca menită să asigure perpetuarea după potop a oamenilor şi a altor vieţuitoare, Dumnezeu l-a învăţat să smolească nava pe dinăuntru şi pe dinafară. Este, cred, cea dintîi mărturie despre existenţa la faţa locului, adică în Orientul Apropiat, a substanţei căreia mai tîrziu avea să i se spună ulei de piatră, petro-oleum, petrol. Mituri despre potop există în numeroase şi variate puncte ale globului, probabilă reminiscenţă a unui cataclism presupus a se fi produs în era paleolitică. Dar referirile la elemente de cotidian nu sînt identice. Nu s-ar fi cristalizat în Vechiul Testament amănuntul tehnic despre smolirea arcei dacă populaţiile de prin partea locului n-ar fi obişnuit să-şi impermeabilizeze cu produse bituminoase ambarcaţiunile.

Fapt este că zăcămintele de hidrocarburi — petrol şi gaze — sînt foarte inegal repartizate în lume. De unde şi ceea ce, cu o remarcabilă similitudine de inspiraţie, numeroase publicaţii semnalează sau comentează în ultima vreme sub titlul „Noul război al petrolului". Noul ? Dar cel „vechi" cînd a luat sfîrşit ? De un veac şi ceva, cînd, redescoperit pentru a nu ştiu cîta oară — dar de data aceasta într-un moment în care, depăşind limitele întrebuinţărilor artizanale sau para-medicale, avea condiţiile unei dinamice vocaţii industriale — petrolul a fost miza unui război neîntrerupt. În cursul căruia, e drept, rivali aprigi se transformau, potrivit împrejurărilor, în aliaţi ocazionali, apoi din nou în adversari ireconciliabili (un timp) ş.a.m.d. — dar care n-a cunoscut răgaz. Şi nu cunoaşte nici azi. Căci, dacă marile societăţi monopoliste s-au constituit într-un „consorţiu" pentru a face faţă realităţii noi a politicii ţărilor producătoare de petrol, între grupurile respective concurenţa nu a devenit mai puţin virulentă, ci doar ceva mai surdă.

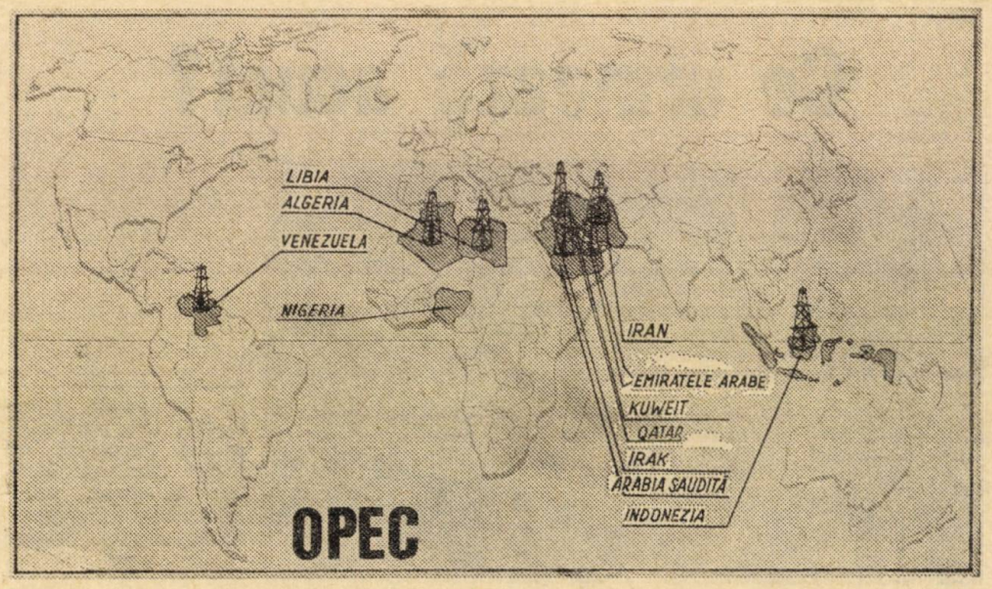

IN 1859, O SONDĂ...

Evocarea carierei petrolului în lumea contemporană începe aproape invariabil cu acel moment din 1859 cînd a pornit să dea ţiţei sonda forată într-un orăşel din Pennsylvania de numitul Edwin L. Drake, despre care unii spun că ar fi fost colonel, alţii că şi-ar fi conferit el însuşi titlul pentru a răzbate mai uşor. Vom trece peste această romantică secvenţă de western, cu atît mai mult cu cît, în ciuda afluxului bruşc în Pennsylvania şi în statele învecinate al amatorilor de aventură şi bani, din „aurul negru" nu se extrăgea încă decît petrol lampant. Nu era o afacere rea — noul venit înlocuia uleiurile animale — dar nu una glorioasă. Nici numele lui John D. Rockefeller nu avea încă răsunet : un tinerel din Cleveland care, trei ani mai tîrziu, începea să se intereseze, precaut, printre altele, de treburile cu petrolul. Şi care, tot precaut, constata că nu toate sondele produc, că forajul implică o doză de incertitudine, de risc. Şi-a orientat deci activităţile spre transportarea, rafinarea şi comercializarea petrolului. Cu succes : în 1870, întemeia societatea „Standard Oil of Ohio", în 1882 întreprinderile lui căpătau forma juridică a unui trust, curînd acesta ajungea un fel de stat în stat (controla 80 la sută din rafinăriile S.U.A., 90 la sută din transportul prin conducte) pe care autorităţile nu izbuteau să-l ţină în frîu nici prin intervenţii administrative, nici prin aplicarea de amenzi masive. În 1911, în baza unei hotărîri a Curţii Supreme din statul Missouri, „Standard Oil of Ohio" era pur şi simplu dezmembrat, iar patrimoniul său împărţit între treizeci şi trei de societăţi independente una faţă de cealaltă.

Au trecut de atunci peste şaizeci de ani. Aţi auzit desigur despre „Standard Oil of New Jersey". Este una din cele treizeci şi trei de societăţi din 1911. Cea mai puternică de la bun început. Cea mai puternică şi azi — din Statele Unite şi din întreaga lume capitalistă. La impulsul iniţial a contribuit faptul că, în anul chiar în care „Standard Oil of Ohio" dispărea, un alt părinte al avîntului industrial american de la începutul veacului, Henry Ford, trecea la fabricarea în serie a automobilului. Era un debuşeu nou şi de largă perspectivă pentru benzină, considerată — cîtă vreme principala întrebuinţare a petrolului era luminatul — ca un subprodus care ocupa loc şi genera primejdie : cînd se strîngeau cantităţi prea mari, i se dădea foc sau era vărsată în apa rîurilor (azi, firesc, benzina nu se mai aruncă, dar rîurile tot nu duc lipsă de poluanţi industriali). Ca sursă

de energie pentru motoarele cu explozie, Cenuşăreasa din ajun se transforma în prinţesă a timpurilor moderne. După automobil avea să vină avionul, devorator de benzină şi în vreme de pace şi în vreme de război...

COMPANIILE EUROPENE ŞI EXPLOATAREA COLONIALĂ

Un timp, „boom"-ul industriei petroliere din S.U.A. s-a alimentat din resursele proprii. Europa însă nu poseda ea însăşi o bază de materie primă pe măsura nevoilor ei de asemenea crescînde: marile concerne petroliere europene s-au clădit pe exploatarea colonială. Societatea olandeză „Royal Dutch", creată în 1883 şi care extrăgea petrolul din aşa-numitele „Indii olandeze" — adică din Indonezia — s-a asociat în 1907 cu britanica „Shell Transport and Trading Company", posesoare a unei apreciabile flote de tancuri petroliere: astfel s-a născut puternica „Royal Dutch-Shell" condusă de sir Henri Deterding (el însuşi avea să devină — olandez, investit cu titlul nobiliar britanic — o ilustrare sugestivă a acestei simbioze). Al treilea „mare", „B.P." (British Petroleum), a obţinut importante concesiuni în Iran — „B.P." s-a şi numit cîndva „Anglo-Persian", apoi „Anglo-Iranian Oil Company" — şi, de asemenea, în Kuweit, în Irak. Este perioada în care capitalul străin a pornit să se intereseze şi de petrolul românesc: capitalul german mai întîi, care, favorizat de Hohenzollerni, pătrunsese în mai toate sectoarele economiei şi care în 1896 înfiinţa prima societate petrolieră importantă din ţară, „Steaua Română ; prin 1900, „Standard Oil" căuta, la rîndu-i, să obţină concesionarea unor perimetre petroliere dar, lovindu-se de „dreptul primului ocupant", mai bine zis de poziţiile cîştigate ale acestuia, izbutea abia în 1904 să găsească modalităţi de înţelegere cu adversarul şi să întemeieze „Româno-Americana" ; mai tînără, „Royal Dutch-Shell" apărea ceva mai tîrziu, sub firma „Astrei Române", creată în 1910.

După cum se vede şi din episodul întîlnirii în jurul terenurilor petrolifere româneşti a capitalului american şi a celui german, împărţirea iniţială — „Standard Oil" cu resursele proprii ale S.U.A., concurenţii europeni cu cele ale imperiilor lor coloniale, plus cele din ţările aflate sub influenţa politică şi economică a marilor puteri — nu a durat mult. Sub presiunea dezvoltării industriale şi deci a unei cereri din ce în ce mai largi de produse petroliere, fiecare dintre marile grupuri a intrat în concurenţă cu celelalte în jurul aproape tuturor izvoarelor şi pieţelor „aurului negru". „Royal Dutch-Shell", cea dintîi, folosind un moment dificil al lui „Standard Oil", a pătruns pe piaţa americană. Curînd, „Standard Oil" pornea, la rîndu-i, ofensiva — în direcţia Americii Latine, pe de o parte, a Orientului Apropiat, pe de altă parte. Zone însă unde a găsit, deja instalaţi, pe rivalii săi olandezi şi britanici. Cum în materie petrolieră — nu numai în materie petrolieră de altfel ! — între „marele business" şi politică linia de demarcaţie, dacă există şi cît există, este sinuoasă şi permeabilă, Statele Unite, fostă colonie şi federaţie declarat anticolonialistă, s-au văzut astfel în situaţia de „a se asocia unor interese coloniale, cale pe care — volens nolens — aveau să intre în jocul colonizărilor europene (ceea ce va contraveni «idealismului» yankeu, dar va merge în sensul căutării profitului capitalist)", nota, într-un amplu articol din „Le Monde Diplomatique", Guy de Bosschère. Apropierea primului război mondial a imprimat un ritm mai intens şi mai dur acestui scenariu care se desfăşura pe toate scenele lumii, alcătuit, succesiv sau simultan, din tranzacţii temporare şi lovituri piezişe. Numit prim-lord al Amiralităţii în ajunul izbucnirii conflictului, Winston Churchill declara : „Scopul final al politicii noastre este ca Amiralitatea să fie singura proprietară şi exploatatoare independentă a tuturor surselor de petrol de care are nevoie. În al doilea rînd : trebuie să stăpînim definitiv piaţa petrolului. În al treilea rînd — dacă este posibil — va trebui să controlăm în scurt timp toate sursele de petrol". Programatic. Dar dacă „Royal Dutch-Shell" avea un Churchill care să-i dea cu autoritate şi cinism girul său, ţeluri asemănătoare urmăreau, fără tenor şi fără arie mare la rampă, şi ceilalţi seniori ai petrolului

Nu vom aminti aci cadrilul livrărilor de produse petroliere care, în anii războiului, au adus substanţiale profituri companiilor furnizoare. Pe de o parte, pentru că s-a scris mult despre acest capitol al biografiei grupurilor monopoliste — desigur nu singurul capitol „senzaţional" din această biografie, dar incontestabil unul din cele mai ilustrative pentru perfecta lipsă de scrupule de orice fel, inclusiv naţionale, cu care au operat societăţile respective. Pe de altă parte, pentru că intenţia acestui articol este de a urmări mai cu seamă liniile principale ale evoluţiei raporturilor dintre marile companii şi ţările posedînd bogate resurse de hidrocarburi.

CÎND RIVALI, CÎND COMPLICI...

Perioada interbelică a început printr-un episod comic în lupta dintre principalele grupuri concurente, un episod care arată că nu există incompatibilitate între cinismul fără fisură al desăvîrşitului businessman şi o anumită candoare. Prin 1919, „Royal Dutch-Shell" şi „Standard Oil" se întreceau în manevre pentru a intra în stăpînirea... zăcămintelor din Caucaz. Operaţie în aparenţă simplă — achiziţionarea, la preţuri avantajoase, a acţiunilor capitaliştilor ruşi fugiţi în Occident după Revoluţie, precum şi a unei părţi din cele deţinute de societăţi străine bucuroase să-şi micşoreze riscurile — dar care s-a soldat cu un fiasco monumental : odată cu victoria Armatei Roşii asupra trupelor intervenţioniste, sumele cheltuite pentru „drepturi" în Caucaz se transformaseră definitiv din „investiţii" în pierderi. Fără ghilimele şi destul de importante.

Foarte curînd, în competiţia dintre marile companii a intervenit un element nou. În anii războiului, cererea de produse petroliere fusese mai mare decît oferta. A urmat o perioadă în care raportul s-a inversat, agravînd concurenţa în asemenea măsură încît s-a făcut simţită nevoia unei coordonări. Şi a avut loc celebra reuniune de la Achnacarry (Scoţia), în castelul de vînătoare al lui sir Henri Deterding. Acolo, în 1928 — cam un an după ce Upton Sinclair publicase romanul „Petrol !" înfăţişînd jungla afacerilor petroliere — s-a încheiat cartelul „celor opt mari", cum se spune uneori, atunci cînd se evocă acest moment. „7 + 1" preferă alţi autori, amintind că, în ceea ce priveşte pe capitaliştii francezi („Compagnie Française des Pétroles"), ei nu reprezentau economiceşte o forţă comparabilă cu aceea a celor cinci companii americane, a celei anglo-olandeze şi a celei engleze. În treacăt fie spus, la o analiză mai atentă se poate observa că, din cele cinci companii americane, două aparţineau grupului Rockefeller, iar în alte două acest grup era asociat, ceea ce demonstrează că şaptesprezece ani şi un război mondial anulaseră în practică hotărîrea prin care în 1911 fusese dezmembrată „Standard Oil of Ohio". Revenim la Achnacarry : cartelul încheiat acolo stabilea un preţ mondial unic al petrolului, generalizînd preţul petrolului celui mai scump (prin productivitatea redusă a zăcămintelor, prin distanţele mari şi deci cheltuielile ridicate de transport etc). De aci, o accelerare a cursei pentru acaparare de zăcăminte. Momentul de supraabundenţă petrolieră de după război nu schimba nimic în această privinţă : a acapara nu însemna neapărat a şi pune în exploatare. În acelaşi timp, preţul mondial unic reprezenta pentru marile companii o invitaţie la ingeniozitate pentru a reduce preţul real al petrolului. Această ingeniozitate s-a exercitat implacabil împotriva ţărilor gazde.

ÎNCEPUTUL SFÎRŞITULUI UNEI PERIOADE

Condiţiile în care se produsese implantarea societăţilor petroliere în aceste ţări le ofereau dealtminteri un neîngrădit cîmp de acţiune. În articolul deja citat, Guy de Bosschère le analizează cu incisivă obiectivitate : „Monopolurile, concesiunile şi începuturile lucrărilor de exploatare datau din vremea colonizării, a «protectoratelor», a «mandatelor», pe scurt din epoca hegemoniei dictatoriale a Occidentului, cînd colonizaţii nu aveau practic «nimic de refuzat» «protectorilor» lor. Modalităţile de exploatare, de producţie, de plată, n-au fost deci niciodată «discutate», ci **impuse** (subl. autorului). Puterea colonială, guvernele ţărilor colonizatoare, a căror conivenţă şi a căror solidaritate de interese cu marile companii capitaliste pot fi observate în mod constant, au susţinut şi au favorizat această intransigenţă (aveau doar numai de cîştigat de pe urma ei !). Cînd marile companii petroliere internaţionale, mai cu seamă cei trei giganţi, s-au înţeles asupra conflictelor lor intestine şi şi-au repartizat sarcinile, pentru toate ţările cu petrol din Extremul Orient, din Orientul Apropiat şi din America Latină avea să înceapă brusc o perioadă de jefuire sistematică".

Începutul sfîrşitului acestei perioade, paradisiace din punct de vedere al intereselor marilor companii petroliere, avea să-l anunţe, după cel de al doilea război mondial, cucerirea independenţei de către majoritatea ţărilor care trăiseră sub administraţie colonială. Dar era abia începutul sfîrşitului, nu încă sfîrşitul propriu zis. Tinerele state mai purtau povara trecutului, nu dispuneau încă nici de fondurile necesare, nici de mijloace tehnice, nici de cadre specializate : dacă proaspăta lor independenţă le permitea acum să discute, să negocieze, vechea lor subdezvoltare le obliga să accepte uneori condiţii de cooperare foarte oneroase. Fostele metropole nu mai erau puteri coloniale, dar inventaseră neo-colonialismul. Şi nu numai fostele metropole : odată început procesul decolonizării, marile companii petroliere, inclusiv cele americane, fără a înceta să se concureze prin mijloace licite şi ilicite, se întîlnesc într-un fel de armistiţiu, într-un fel de solidaritate, atunci cînd evenimentele iau un curs care ameninţă interesele lor comune. În acest spirit au urmărit — preocupate de orice putea constitui un precedent „primejdios" — cele cîteva conflicte care au izbucnit de-a lungul anilor între unul sau altul din statele posesoare de petrol şi compania care opera pe teritoriul statului respectiv. Cu atît mai mult ele caută să acţioneze împreună din 1960, cînd cîteva dintre statele frustrate au pus bazele unei acţiuni comune de apărare a intereselor lor, creînd O.P.E.C. (iniţialele englezeşti ale „Organizaţiei statelor exportatoare de petrol").

Florica Şelmaru

(Va urma)

Același scenariu

Costin C. Kirițescu

În cursul ultimilor 12 ani, erupțiile crizei monetare occidentale au devenit tot mai dese. De fiecare dată cînd „vulcanul monetar" a erupt, filmul crizei s-a desfășurat cu o consecvență aproape stereotipă.

Actul întîi : o avalanșă implacabilă de cereri de convertire a monedei aflate, din motive diferite, în curs de „slăbire" (lira sterlină sau dolarul S.U.A., francul francez sau lira italiană) în monede „forte" (marca vest-germană, francul elvețian, yenul japonez) alarmează bursele, guvernele, economia națională.

Actul al doilea : autoritățile monetare din țările cu monedă convertibilă, alertate, acționează mecanic și prompt, potrivit mecanismelor sistemului valutar, care obligă aceste autorități să nu permită degradarea cursului, deci a prețului valutelor. În cazul în care cursul valutei naționale, să zicem al mărcii vest-germane, crește prea mult în raport cu dolarul din cauza unei oferte prea mari de dolari la bursele din Frankfurt pe Main și Bonn, banca de emisiune vest-germană este obligată să intervină și să cumpere dolari în schimbul mărcilor, pînă cînd oferta și cererea se reechilibrează și cursul dolarului se reapropie de normal.

Actul al treilea : cu toată intervenția pe piață, cursul continuă să se degradeze, iar banca de emisiune nu este în măsură să absoarbă atîți dolari cîți sînt oferiți. Scena culminantă a actului : printr-un gest autoritar, cu totul nepotrivit într-o economie de piață, guvernul închide porțile burselor de valori. O liniște nefirească se așterne brusc peste cîmpul de luptă, ostilitățile sînt curmate în toiul lor.

Actul al patrulea și ultimul : profitînd de această liniște creată prin mijloace în fond artificiale, autoritățile se sfătuiesc și aleg calea de ieșire din criză : fie devalorizarea monedei slăbite, fie revalorizarea monedei forte — eventual amîndouă împreună —, fie lăsarea monedelor să fluctueze liber pe piață, în voia cererii și ofertei, fără nicio intervenție oficială. Prin aceste corecturi valorice se creează o situație nouă, menită să descurajeze formarea de noi avalanșe zise speculative, moneda forte devenind prea scumpă pentru deținătorii de monede slabe în consecință, bursele se pot redeschide.

Noua fază a crizei valutare occidentale a rămas credincioasă acestui scenariu, verificat de atîtea ori în trecut. Ea a început printr-o atmosferă de haos la bursele vest-europene și japoneze, ca urmare a exploziei de cereri pentru convertirea de dolari în mărci vest-germane, yeni japonezi și alte valute considerate mai puternice sau mai stabile. Este știut că numai Bundesbank a trebuit să cumpere, în cîteva zile, circa șapte miliarde de dolari pentru a salva această monedă de la o prăbușire a cursului, fără însă a reuși să stăpînească situația piețelor de schimb.

Ca urmare, bursele au fost închise, timp în care dolarul S.U.A. a fost devalorizat cu 10 la sută, a doua devalorizare a lui într-un interval de 14 luni. Porțile burselor au fost redeschise, însă, spre surpriza multor neinițiați, cererile de convertire au continuat, astfel încît banca de emisiune vest-germană a fost constrînsă din nou să intervină și să cumpere, într-o singură zi, 2,750 miliarde de dolari. Pentru a curma agravarea situației, bursele au fost din nou închise la 2 martie și s-au redeschis de abia lunea trecută, după 17 zile, o durată record.

A servit această lungă perioadă de acalmie forțată pentru găsirea unor soluții originale, inedite, de ieșire din criză ? Nicidecum. De fapt, măsurile luate de la 2 martie încoace s-au rezumat la revalorizarea mărcii vest-germane cu 3 la sută și la trecerea mai multor monede la cursurile fluctuante. Nimic, deci, senzațional. Cu toate că recentele fenomene de criză au reprezentat, după părerea ziarului „New York Times", punctul culminant „al unei lungi deteriorări a încrederii în sistemul monetar care durează de ani și ani, cel puțin de la escaladarea războiului din Vietnam, de la dezlănțuirea inflației, de la înrăutățirea balanței de plăți externe a Statelor Unite și de la slăbirea dolarului, cheia de boltă a sistemului", combaterea fenomenelor de criză a continuat deci să fie întreprinsă cu vechi arme desprinse dintr-o panoplie prăfuită. Cercurile oficiale din Occident, considerînd că în felul acesta s-ar fi ajuns la paități „rezonabile", care ar permite curmarea neliniștii de pe piețele valutare și întronarea unei „atmosfere de stabilitate", au hotărît redeschiderea burselor.

Examinarea datelor celei mai recente faze de criză lasă, cu tot caracterul lor stereotip, să se perceapă unele nuanțe care ar putea conduce la concluzii interesante pentru viitorul relațiilor valutar-financiare internaționale.

Astfel, este limpede că, pentru prima oară de la declanșarea crizei monetare occidentale, măsura trecerii la fluctuația cursurilor valutare a fost adoptată pe un front larg de țări care au de suferit de pe urma slăbirii dolarului. Încă de acum cîțiva ani, fluctuează dolarul canadian. Lui i s-a adăugat, în primăvara trecută, lira sterlină. Irlanda și Italia au trecut, anul acesta, și ele la cursul fluctuant. Franța, Belgia și Luxemburg au adoptat inițial „dubla piață" valutară, în cadrul căreia numai cursul valutar pentru tranzacțiile curente este apărat prin intervenții ale băncii de emisiune, în timp ce cursul valutar pentru mișcările de capital este lăsat la discreția cererii și ofertei de valute. Francul elvețian și yenul japonez au trecut, de asemenea, la fluctuație în urma noii crize. Hotărîrea luată acum de țările Pieței comune introduce o „fluctuație comună" a șase monede naționale față de dolar. În total, 14 monede ale celor mai puternice țări occidentale sînt în prezent monede fluctuante, adică monede ale căror cursuri nu mai sînt apărate pe piață împotriva unor fluctuații exagerate.

Acordul intervenit, la sfîrșitul săptămînii trecute, la Conferința de la Paris a fost considerat drept o dovadă că țările vest-europene, Statele Unite și Japonia au ajuns la un consens asupra unor probleme ale relațiilor economice și financiare interoccidentale, că ele au adoptat o poziție comună constructivă în aceste probleme, de natură să asigure „stabilitatea".

Atît numai că trecerea pe o scară atît de mare la cursurile fluctuante reprezintă o renunțare tot atît de vastă la cursurile de schimb stabile, adoptate în 1944, în cadrul Conferinței monetare și financiare internaționale de la Bretton Woods. Pe atunci, adoptarea principiului intervenției fiecărei țări pe piața valutară pentru apărarea stabilității cursurilor de schimb a fost sărbătorită ca un pas istoric spre stabilitate generală și echilibru, premise de bază ale reconstrucției și dezvoltării economice internaționale în perioada de după cel de al doilea război mondial. Acum, dimpotrivă, tocmai renunțarea la principiul intervenției și trecerea la principiul opus al neintervenției, deci al cursurilor fluctuante, sînt apreciate drept o realizare foarte importantă, menită să pună capăt fenomenelor de criză.

Dar măsurile recent adoptate în vederea combaterii noilor fenomene de criză sînt departe de a putea fi considerate drept altceva decît o încercare de temporizare. Într-o continuă eroziune sub presiunea noilor cerințe, actualul sistem monetar internațional este deja depășit.

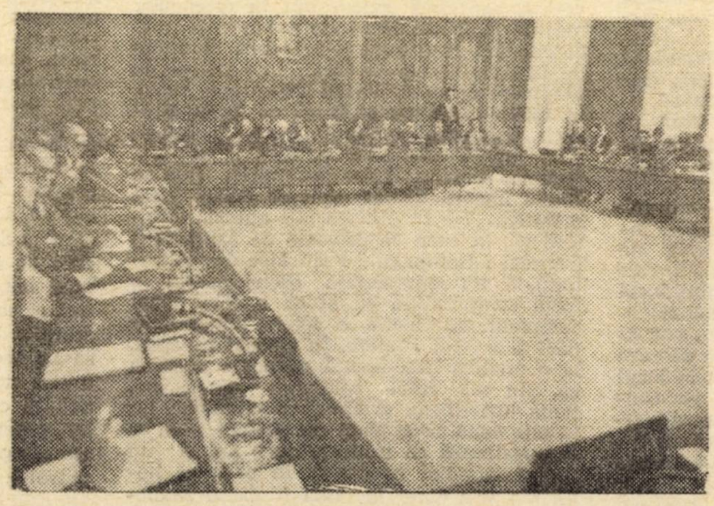

Paris. Conferința monetară de la Chateau de la Muette : cursuri fluctuante pe scară mare

RASPUNDEM CITITORILOR

VIETNAM

Situația la două luni după semnarea acordului de pace

Sărbătorită pentru prima oară în noile condiții create de acordul privind încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam, ziua de 19 martie — ziua solidarității internaționale cu lupta eroică a poporului vietnamez, a cîștigat anul acesta noi valențe, devenind un veritabil simbol al triumfului pe care îl obține întotdeauna dorința de pace și independență a națiunilor. Sărbătorirea ei a subliniat perpetuarea sentimentelor și atitudinii de simpatie, sprijin și solidaritate frățească pe care și-a atras-o din partea tuturor popoarelor, forțelor iubitoare de pace din lume prin lupta sa plină de abnegație din grelii ani de război eroicul popor vietnamez și în etapa actuală, de revenire la viață pașnică și reconstrucție. Profund solidar cu cauza justă a poporului vietnamez, în victoria căruia a crezut în permanență, poporul român, care a primit cu adîncă satisfacție vestea restabilirii păcii în Vietnam, își exprimă din nou încrederea că premisele create păcii, dezvoltării de sine stătătoare, libertății în Vietnam și în celelalte state din Indochina se vor dovedi trainice și se vor întări. „Și în viitor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — România va dezvolta larg colaborarea cu aceste state, deoarece considerăm că pe această cale vom putea contribui la vindecarea mai rapidă a rănilor războiului, la dezvoltarea acestor țări, la întărirea prieteniei și colaborării între popoarele noastre".

■

Răspunzînd interesului exprimat de o serie de cititori, publicăm mai jos o scurtă trecere în revistă a modului în care și-au găsit aplicare principalele prevederi ale acordului din 27 ianuarie.

Retragerea trupelor americane. Acordul de pace încheiat la Paris prevede retragerea de pe teritoriul Vietnamului de sud a întregului efectiv militar american și al celorlalte țări străine aliate S.U.A. în termen de 60 de zile de la semnare, operațiunile urmînd a se desfășura în mai multe faze. Ele au cunoscut cîteva întreruperi : între 28 februarie — 4 martie, între 12—15 martie, o nouă sistare a retragerilor intervenind la 16 martie. Totuși, la 4 martie, date ale comandamentului american indicau drept efective existente pe teritoriul vietnamez cifra de 10 787 oameni față de 24 000 cîți se aflau în Vietnamul de sud, la 27 ianuarie. Ultime date indică cifra de 4—5 000 de militari americani existenți în Vietnamul de sud. Sfîrșitul retragerii totale a forțelor armate și a materialului de război american și ale aliaților S.U.A. este prevăzut pentru 28 martie. În ce-i privește pe aliați, la 14 martie, aceștia își încheiaseră retragerea forțelor. În legătură cu **demontarea bazelor americane** din Vietnamul de sud persistă unele neînțelegeri deoarece Statele Unite afirmă că acestea ar fi fost transferate guvernului de la Saigon, explicații considerate de R. D. Vietnam ca inacceptabile și contravenind articolului 6 din acord.

Deminarea porturilor și cursurilor de apă ale R. D. Vietnam a fost luată în discuție de comisiile de experți ai R. D. Vietnam și S.U.A. la 5 februarie. La 7 martie, Pentagonul a anunțat începerea operațiunilor — ultimele date vorbesc despre o desfășurare lentă a acestora.

Schimbul de prizonieri a început la 12 februarie prin remiterea de către guvernul R. D. Vietnam și Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud a primului lot de prizonieri americani cuprinzînd 116, respectiv 27 persoane. În după-amiaza aceleiași zile au fost eliberați 100 de prizonieri aparținînd R. D. Vietnam și G.R.P. și deținuți de regimul de la Saigon. Ultima perioadă a consemnat o intensificare a operațiunilor de remitere a prizonierilor. La 4 martie după ce, la 13 februarie, remisese, înainte de termen, 20 de membri ai personalului militar american capturat, R. D. Vietnam a eliberat un al doilea contingent de 108 prizonieri americani. La 5 martie au fost eliberate alte 34 persoane. La 16 martie un nou grup de 32 de prizonieri erau remiși autorităților americane de Guvernul Revoluționar Provizoriu. La 14 martie erau eliberați alți 108 prizonieri americani de către R. D. Vietnam. Cu aceasta numărul prizonierilor americani eliberați de R. D. Vietnam și Guvernul Revoluționar Provizoriu atingea cifra de 413, adică peste jumătate din numărul total. Trei zile mai tîrziu erau eliberați alți 25 prizonieri militari și 7 civili. Schimbul de prizonieri a cunoscut și faze dificile mai ales în ceea ce privește schimbul între părțile sud-vietnameze. La 7 martie s-a ajuns însă la o înțelegere privind eliberarea înainte de 28 martie a tuturor prizonierilor vietnamezi deținuți de o parte și de cealaltă. La 18 martie comandamentul militar saigonez a anunțat începutul celei de a patra și ultima fază a eliberării prizonierilor de război vietnamezi care se va încheia la 25 martie, deci cu 3 zile înainte de data prevăzută.

Realizarea dreptului la autodeterminare al populației sud-vietnameze. În scopul realizării unei înțelegeri în ceea ce privește viitorul politic al Vietnamului de sud și urmînd indicațiile articolului 12 al acordului, îndată după semnare, Guvernul Revoluționar Provizoriu al Vietnamului de Sud a adresat administrației de la Saigon propunerea stabilirii unor contacte directe. Ca urmare, la 5 februarie, în capitala Franței, a avut loc prima consultare preliminară între cele două părți sud-vietnameze. După șase runde de discuții, la 23 februarie s-a ajuns la un acord privind ținerea de către cele două părți a conferinței consultative privind formarea și atribuțiile Consiliului Național de reconciliere și înțelegere națională (prevăzut de articolul 12 al acordului), organ care urmează să organizeze alegeri libere și democratice în Vietnamul de sud. Deși, inițial, conferința urma să aibă loc la Saigon, ea se desfășoară, începînd de la 19 martie, în Franța, la castelul La Celle Saint-Cloud. Delegațiile sînt conduse de Nguyen Van Hieu, ministru de stat al Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, și Nguyen Luu Vien, vice-prim ministru la Saigon.

Organismele de supraveghere și control create de prevederile acordului :

Comisia militară mixtă cvadripartită — alcătuită la scurt timp după semnarea acordului — și-a desfășurat prima ședință la 31 ianuarie. Primele deplasări pe teren au avut loc la începutul lunii februarie. Activitatea ei nu a fost lipsită de dificultăți, în cadrul ședințelor de lucru asistîndu-se la unele înfruntări de opinii și dezacorduri între cele patru delegații reprezentînd R. D. Vietnam, Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, Statele Unite și regimul de la Saigon. În

Baza aeriană Bien Hoa. Supravegherea schimbului de prizonieri. În imagine — doi ofițeri ai R.D. Vietnam (stînga) și unul al Administrației de la Saigon, membri ai Comisiei militare mixte

RASPUNDEM CITITORILOR

plus, nici activitatea pe teren nu s-a putut desfăşura în cele mai bune condiţii, existînd o serie de incidente cum au fost cele din 10 februarie de la Ban Me Thout care au periclitat viaţa unor membri ai comisiei. La 28 martie comisia urmează să-şi înceteze activitatea.

Comisia internaţională de control şi supraveghere şi-a ţinut prima reuniune la 29 ianuarie. La 2 februarie, primele sale detaşamente se deplasează spre reşedinţele stabilite în Vietnamul de sud. La 5 februarie, echipele Comisiei internaţionale de control şi supraveghere împreună cu cele ale Comisiei militare mixte cvadripartite fac primele deplasări pe teren. Activitatea Comisiei internaţionale a cunoscut unele greutăţi, mai ales în prima sa parte, datorate, desigur, caracterului complex al situaţiei care i-au încetinit ritmul lucrărilor. Spre mijlocul lunii martie, date ale observatorilor indicau însă o bună stabilire a poziţiilor echipelor regionale ale comisiei instalate în cele 7 puncte de control : Hue, Danang, Pleiku, Phanthiet, Bien Hoa, My Tho, Can Tho şi o întărire a controlului exercitat de ele în regiunile afectate. În legătură cu lucrările Comisiei internaţionale de control şi supraveghere se semnalează vizita întreprinsă în Vietnam de către Mitchell Sharp, ministrul de externe al Canadei (ţară care, precum se ştie, şi-a condiţionat prezenţa sa în cadrul comisiei de rezultatele obţinute în decurs de două luni) pentru a vedea condiţiile în care îşi desfăşoară activitatea delegaţia canadiană. La Ottawa urmează a se hotărî asupra prezenţei în continuare a Canadei în rîndurile comisiei.

Conferinţa internaţională. S-a deschis la data prevăzută — 26 februarie, la Paris, şi a prilejuit stabilirea şi semnarea, la 2 martie, de către cei 13 participanţi, a unui document ce garantează respectarea încetării războiului, menţinerea păcii în Vietnam, respectarea drepturilor fundamentale ale poporului vietnamez.

Relaţiile dintre R. D. Vietnam şi Statele Unite ale Americii. În direcţia aplicării prevederilor capitolului VIII, privind relaţiile postbelice dintre R. D. Vietnam şi Statele Unite, trebuie remarcată vizita desfăşurată la Hanoi, între 10—13 februarie, de către Henry Kissinger, consilier special al preşedintelui Nixon, în cursul căreia s-a stabilit un acord asupra principiilor generale care să îndrume în viitor relaţiile reciproce ca şi unele măsuri concrete, ca înfiinţarea unei Comisii economice mixte de dezvoltare a relaţiilor economice dintre cele două ţări. De asemenea, trebuie consemnate convorbirile începute la 19 martie în capitala franceză de către reprezentanţii celor două guverne cu privire la contribuţia Statelor Unite la reconstrucţia R. D. Vietnam.

Liana Enescu

Reuniunea de la Viena

Aşa cum s-a anunţat la timpul respectiv, în capitala Austriei au început, la 31 ianuarie, lucrările întîlnirii pregătitoare asupra reducerii trupelor şi armamentelor în Europa centrală. La discuţiile preliminare iau parte 17 ţări europene, Statele Unite şi Canada. Participantă la lucrările reuniunii de la Viena, România apreciază că este în interesul tuturor statelor continentului să ia parte la soluţionarea oricăror probleme circumscrise cadrului general al securităţii europene. Totodată, pornind de la considerentul că problema care face obiectul discuţiilor de la Viena prezintă importanţă deosebită pentru îmbunătăţirea situaţiei generale pe continentul european, este pe deplin justificată dorinţa ca toate ţările Europei să participe, în condiţii de egalitate, la convorbiri, aducîndu-şi propria contribuţie la găsirea unor soluţii pentru problemele aflate în discuţie, hotărîrile în materie urmînd să fie adoptate de către statele din Europa centrală — respectiv statele nemijlocit interesate.

Lucrările reuniunii de la Viena au fost deschise printr-o şedinţă neoficială desfăşurată la palatul Hofburg, la 31 ianuarie, după care au continuat sub forma unor discuţii bi şi multilaterale, menite să conducă la găsirea unor soluţii pentru problemele privind deschiderea propriu-zisă a convorbirilor. Potrivit informaţiilor care circulă în rîndul corespondenţilor de presă acreditaţi la palatul Hofburg, problema centrală care formează obiectul discuţiilor o constituie, în prezent, definirea cercului viitorilor participanţi la acordurile ce ar urma să fie realizate în cadrul discuţiilor de fond.

După cum este cunoscut, România nu intenţionează să semneze documentele şi acordurile privind reducerea trupelor şi a armamentelor în Europa centrală, la care urmează să ajungă statele din această parte a continentului, direct interesate, apreciind în acelaşi timp că toate statele europene — între care se numără şi ţările învecinate cu state pe al căror teritoriu naţional se află trupe străine — sînt îndreptăţite să ia parte, pe picior de egalitate, la discuţiile de la Viena, aducîndu-şi contribuţia la bunul lor mers. În acelaşi timp, ţara noastră apreciază că problemele care formează obiectul reuniunii de la Viena sînt doar parte a unui ansamblu de acţiuni menite să conducă la statornicirea unui climat cu adevărat de pace şi destindere pe continentul european.

Exprimînd sintetic punctul de vedere al României în această problemă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu declara la recenta plenară a C.C. al partidului : „Noi plecăm, de asemenea, de la premisa că reducerea trupelor şi a armamentelor în Europa centrală nu reprezintă decît un prim pas spre retragerea totală a trupelor străine de pe teritoriile altor ţări şi nu se referă decît la o regiune a continentului. De aceea, acordînd importanţa cuvenită acestor negocieri, considerăm, totodată, că este necesar să se facă totul pentru soluţionarea şi a altor probleme legate de dezangajarea militară, de dezarmare. Apreciem că este necesar să se realizeze în acest scop şi alte înţelegeri regionale".

În aceste zile, la Viena delegaţiile statelor participante continuă seria consultărilor angajate între ele ; pînă acum, nu s-a realizat un consens asupra unei date la care să fie convocată prima şedinţă oficială a reuniunii.

C. V.

ANKARA

Mandatul

Corespondenţă de la Ion Badea

Părînd la început lipsită de dificultăţi, desemnarea noului preşedinte al ţării de către parlamentul turc s-a dovedit, în cele din urmă, complicată. Pe parcursul a şase tururi de scrutin, nici unul din cei trei candidaţi — Tekin Ariburun, preşedintele Senatului, generalul Faruk Gürler, fost şef al statului major al armatei, şi Ferrun Bozbeyli, lider al Partidului democrat — n-au putut obţine majoritatea de două treimi necesară desemnării.

Observatorii semnalează că alegerea noului preşedinte urma a avea loc în termen de exact doi ani de la intervenţia militară în viaţa politică turcă. La 12 martie 1971 — se reaminteşte — conducerea armatei turceşti determinase guvernul Demirel să părăsească puterea. Ar-

Preşedintele Cevdet Sunay. S-a născut în 1900; în 1960 este numit şef al statului major general. Din 1966, este preşedinte al Republicii Turcia.

gumentele militarilor fuseseră la acea vreme recrudescenţa activităţii teroriste în ţară, situaţia politică încărcată de nelinişte şi o situaţie economică şi socială dificilă. În cei doi ani ce au trecut de la gestul din martie 1971 al armatei au fost luate măsuri care au dus, în mare măsură, la dispariţia tulburărilor, au fost înregistrate succese în direcţia redresării economice. Există premise — datele, raportate anul trecut la sfîrşitul celui de al doilea plan cincinal, o atestă — pentru rezultate mai bune în acest sens. Astfel, în 10 ani produsul naţional a fost dublat, exporturile şi investiţiile s-au triplat ; în 1972, exporturile au atins cifra de 885 milioane dolari, partea ce revine producţiei industriale în produsul naţional depăşind 20 la sută. Al treilea plan cincinal, intrat în vigoare în 1973, aduce perspectiva unei noi dezvoltări economice, venitul naţional urmînd a

prezidențial

crește cu 8,9 la sută, în medie, pe an. Rămîn, desigur, numeroase obstacole de depășit în vederea unei dezvoltări armonioase a țării printre care se numără, și nu în ultimul rînd, persistența, în planul vieții politice, a neînțelegerilor dintre și în sînul forțelor politice turcești. Acest fapt este subliniat și de felul cum a decurs actualul scrutin.

După rezultatul neconcludent al celui de-al șaselea tur de scrutin, consumat în seara zilei de 16 martie, s-a constatat apariția în rîndul formațiunilor politice a dorinței de găsire a unei căi de ieșire din impas. Consultările din cercurile politice turcești s-au intensificat, în căutarea unei soluții. La 17 martie, Bülent Ecevit, președintele Partidului Republican al Poporului, comunica președintelui Adunării Naționale opinia sa potrivit căreia cea mai bună cale pentru soluționarea problemei alegerii noului președinte al Turciei ar fi amînarea ei pînă după alegerile generale din octombrie 1973 și prelungirea mandatului președintelui Cevdet Sunay. Propunerea lui Ecevit a avut ecou în rîndul celorlalte partide, și în primul rînd al Partidului dreptății, deținător al celui mai mare număr de locuri în parlament. La rîndul său, generalul Semih Sancar, noul șef al statului major turc, a dat asigurări că armata nu vede nici un inconvenient în prelungirea prerogativelor actualului președinte al țării.

Înaintea celui de-al șaptelea tur de scrutin, programat pentru 21 martie, Partidul dreptății și Partidul Republican al Poporului (amîndouă totalizînd peste două treimi din voturi în parlament) au căzut de acord asupra chestiunii prelungirii mandatului prezidențial al lui Cevdet Sunay. Sabit Osman Avci, președintele Adunării Naționale, a primit însărcinarea să redacteze amendamentul constituțional de prelungire a atribuțiilor președintelui și să facă propuneri privind o modalitate de ieșire cît mai rapidă din impas.

Adoptată în principiu de principalele partide, soluția privind amînarea alegerii unui nou președinte este evident cea mai plină de șanse, deși unele dificultăți de ordin practic, legate de obținerea majorității de două treimi în favoarea amendamentului, nu pot fi trecute cu vederea. Observatorii semnalează, în acest sens, faptul că o serie de deputați aparținînd partidelor principale au exprimat păreri opuse hotărîrii conducerilor formațiunilor lor politice și că nu trebuie trecută cu vederea nici atitudinea celorlalte partide reprezentate în parlament.

La ora cînd revista noastră intră în tipar, nu se cunosc încă rezultatele acestui scrutin, însă anunțarea retragerii candidaturilor celor doi pretendenți principali, mărește simțitor șansele prelungirii mandatului președintelui Sunay.

MOSCOVA

Vizita ministrului american de finanțe

Corespondență de la Laurențiu Duță

La Moscova, Leonid Brejnev, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., îl primește pe George Shultz, ministrul de finanțe al S.U.A. „A fost o întîlnire foarte serioasă..." (Shultz)

Săptămîna trecută, a făcut o vizită la Moscova George Shultz, ministrul de finanțe al S.U.A., copreședinte al Comisiei mixte americano-sovietice pentru comerț. În cursul vizitei sale în capitala sovietică, ministrul american a fost primit de L. I. Brejnev, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., și a purtat convorbiri cu N. K. Baibakov, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele Comitetului de Stat al Planificării, cu V. F. Garbuzov, ministrul finanțelor al Uniunii Sovietice, cu alți factori de răspundere din economia sovietică.

George Shultz a transmis, cu prilejul întîlnirii cu L. I. Brejnev, un mesaj verbal adresat secretarului general al C.C. al P.C.U.S. din partea președintelui Nixon, exprimînd dorința guvernului S.U.A. de a dezvolta comerțul cu Uniunea Sovietică. El a apreciat această întîlnire ca „foarte serioasă, de lucru și constructivă, desfășurată într-o atmosferă călduroasă". Shultz a adăugat, totodată, că este purtătorul unui mesaj verbal din partea lui L. I. Brejnev către președintele S.U.A. În comunicatul publicat de presa sovietică despre această întrevedere, se arată că „L. I. Brejnev a subliniat importanța sferei comercial-economice a relațiilor sovieto-americane și necesitatea ca ele să se întemeieze pe principiile deplinei egalități în drepturi și avantajului reciproc".

În cursul convorbirilor purtate la Moscova de ministrul american a fost evocată și problema acordării Uniunii Sovietice de către S.U.A. a tratamentului comercial conform clauzei națiunii celei mai favorizate. În ultimul timp, presa sovietică s-a referit în numeroase rînduri la lipsa acestui tratament comercial în cadrul relațiilor economice americano-sovietice, considerînd-o drept o piedică în calea dezvoltării schimburilor reciproce, deși acestea au înregistrat anul trecut o spectaculoasă creștere (de aproape trei ori față de nivelul anului anterior), depășind suma de 500 milioane ruble. Referindu-se la această problemă, George Shultz a subliniat că „guvernul american dorește ratificarea acordului comercial cu U.R.S.S., dorește acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate, deși în calea acestui lucru există încă dificultăți", referindu-se, în context, la opoziția unor cercuri din Congresul S.U.A.

La sfîrșitul vizitei sale, George Shultz a organizat o conferință de presă în cadrul căreia s-a referit pe larg la rezultatele contactelor sale în capitala sovietică, la perspectivele relațiilor comerciale și economice sovieto-americane, arătînd că privește cu optimism perspectiva relațiilor economice și comerciale dintre S.U.A. și U.R.S.S.

Vorbind despre unele aspecte concrete în acest sens, ministrul american a evocat proiectul de achiziționare a unor mari cantități de gaze naturale sovietice, ceea ce presupune construirea unui sistem de conducte între zăcămintele de la Tiumen și portul Murmansk, și a altora în Extremul Orient sovietic, precum și construirea unor fabrici de lichefiere și a unei flote maritime de transport al gazelor în S.U.A. „În prezent — a precizat Shultz referindu-se la stadiul acestui proiect — totul depinde de soluțiile și activitatea inginerilor și tehnicienilor". Totodată, a spus el, se mai află în studiu și alte proiecte de colaborare economică, dintre care unele cu serioase șanse de realizare.

Răspunzînd unei întrebări, ministrul de finanțe american a spus că nu a făcut nici un demers pe lîngă Banca de Stat a U.R.S.S. în legătură cu actuala criză monetară occidentală.

RETRAGEREA TRUPELOR STRĂINE — COMPONENTĂ A DEZANGAJĂRII MILITARE

În lume există astăzi, pe teritorii străine, aproximativ 2 000 000 de soldați, cu alte cuvinte, echivalentul a peste 100 de divizii. Grosul trupelor străine se află staționat în Europa (aproape 1 000 000 de oameni) ; Asia de sud-est, Extremul Orient și Africa îi urmează ca efective.

Este aceasta una din realitățile cele mai clare ale politicii de bloc, practicată în diverse zone și, mai cu seamă, în Europa; persistența unei asemenea situații militare pe continentul nostru este, totodată, un fapt rezidual al celui de-al doilea război mondial și al evoluției politice postbelice din perioada „războiului rece" ; dacă ne gîndim și la anumite regiuni din Africa, prezența trupelor străine este o consecință directă a supraviețuirii unor forme crispante de colonialism (de pildă, Angola, Mozambic).

PREZENȚĂ ANACRONICĂ

În analiza fiecăruia din cazuri în parte, se impune o idee unitară : prezența trupelor și bazelor militare străine constituie un anacronism. Un anacronism — pentru simplul motiv că depășirea stării și politicii de bloc este o cerință de extremă actualitate ; un anacronism — pentru că lichidarea rămășițelor nefaste ale războiului și ale perioadei de încordare internațională care i-a urmat este resimțită ca o condiție a consolidării procesului de destindere ; în fine, pentru că însuși procesul de creare a securității europene impune cu necesitate renunțarea la argumentele forței militare pe care, între altele, menținerea trupelor străine le implică.

În complexul de măsuri parțiale pe care le presupune avansarea pe calea înfăptuirii securității europene, retragerea trupelor străine și abolirea bazelor militare străine au un loc bine definit, prin efectul favorabil și stimulator pe care l-ar avea. Asemenea măsuri se integrează logic, ca o componentă necesară a dezangajării militare, în seria unor alte acțiuni, precum reducerea tuturor trupelor militare, renunțarea la manevre și demonstrații de forță la granițele altor state, diminuarea treptată a bugetelor militare și încetarea cursei înarmărilor, desființarea blocurilor militare, crearea de zone denuclearizate.

Există suficiente motive pentru a considera retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state în limitele frontierelor lor naționale și abolirea bazelor militare aflate pe teritoriul altor țări nu numai necesare, dar și posibile.

În Europa, ca, de altfel, și în alte zone ale globului, trupele și bazele străine sînt instrumente potențiale ale războiului. Concentrarea de trupe, arme și instalații militare în Europa și în alte regiuni ale lumii reprezintă, prin ea însăși, un factor de neîncredere, de insecuritate. Vom remarca, aici, că prezența trupelor și bazelor străine se află în proporții mari tocmai în zonele și punctele cele mai calde de pe glob, acolo unde, de-a lungul istoriei postbelice, s-au înregistrat tensiunile politice și militare cele mai ridicate. Staționarea forțelor armate străine în aceste regiuni — îndeobște acolo unde interesele de bloc se confruntă direct — nu poate duce decît la menținerea unei stări de neîncredere, contribuie la exacerbarea cursei înarmărilor.

Este, tocmai de aceea, firesc ca retragerea lor și lichidarea bazelor străine să constituie un factor de destindere și securitate, să ducă la diminuarea pericolului de confruntare politică și militară ; și, desigur, nu în ultimul rînd, să contribuie la depășirea stării de împărțire artificială în blocuri opuse. Într-o epocă în care tendința predominantă a vieții politice internaționale constă în edificarea unui sistem de securitate care să excludă forța din exercitarea relațiilor interstatale — iar Europa este, în acest sens, pilda cea mai elocventă —, un instrument, generat de război și justificat numai în temeiul unei politici de forță, nu poate fi decît o instituție a trecutului. Este unul din argumentele de căpetenie care fac din problema retragerii trupelor străine o preocupare majoră nu numai a opiniei publice internaționale dar, în ultima vreme, și a cancelariilor multor țări europene sau de pe alte continente, a convorbirilor și reuniunilor internaționale. Se poate aprecia, de pildă, că, la Helsinki, această chestiune de prim ordin a fost des evocată de un mare număr de delegați.

Perfect integrată vastei problematici a securității europene, necesitatea retragerii trupelor străine și a abolirii bazelor militare străine constituie, în chip logic, una din premisele concrete ale renunțării la folosirea forței și la amenințarea cu forța în relațiile internaționale. Este greu de închipuit o deplină garantare a traducerii în viață a unuia din principiile cardinale ale securității europene și internaționale — precum renunțarea la forță — fără a se lua în considerație și a se realiza integral retragerea trupelor străine în limitele lor naționale și lichidarea bazelor militare străine — cu alte cuvinte, renunțarea la două instrumente a căror rațiune de a fi o constituie o „securitate" concepută ca intimidare prin forță.

O MĂSURĂ ÎN SPIRITUL PRINCIPIILOR DE DREPT INTERNAȚIONAL

Prezența trupelor și bazelor străine pe teritoriile unor state este, deseori, cauza unor incidente între populația statelor care le găzduiesc și personalul militar străin. Este cunoscut, de pildă, că staționarea trupelor și bazelor americane în diverse părți ale globului și, cu prioritate, în Europa, este sursă a nenumărate stări de tensiune. În realitate, unitățile militare străine nu sînt agreate, în ciuda unor tratate de alianță între țările respective. Astfel, în cazul multor țări aliate Statelor Unite, relațiile la nivel guvernamental au fost perturbate datorită manifestărilor ostile ale maselor populare față de prezența militară americană. Este un fapt că existența unor forțe armate și baze militare străine pe teritoriile altor țări implică o atingere a suveranității și independenței naționale ; în consecință, printr-o serie de efecte cunoscute, ea este resimțită ca un amestec străin în treburile interne. Or, experiența a arătat că lezarea acestor prerogative esențiale e de natură să trezească, la nivelul opiniei publice din țările respective, un sentiment de îngrădire a libertății și suveranității ; ceea ce constituie, în fond, o cauză profundă de nemulțumire cu repercusiuni negative asupra relațiilor interstatale. Este acesta unul din argumentele supreme care pledează pentru retragerea forțelor militare străine. Dacă admitem că singura temelie viabilă pe care se poate construi un sistem real de securitate internațională este respectarea integrală a normelor și principiilor de drept internațional, este firesc ca lezarea fie și a unuia singur să introducă sau să mențină o stare de incertitudine, contrară tocmai dezideratului declarat al securității.

Respectarea independenței și suveranității naționale, a egalității depline în drepturi între toate statele, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța în raporturile interstatale impun o atitudine activă, dinamică în raport cu cerințele securității. În acest sens, realizarea în practică a acestui ansamblu unitar de principii nu poate fi desăvîrșită fără înfăptuirea, între altele, a unor mă-

suri parțiale de dezangajare militară, între care retragerea trupelor și bazelor străine ar avea un rol deosebit.

ARGUMENTUL FINANCIAR

În abordarea problemei retragerii trupelor străine, o pondere deosebită au căpătat, mai cu seamă în ultima vreme, și criteriile economico-financiare (într-un articol recent, ne-am ocupat, în mod special, de această chestiune — vezi „Lumea" nr. 9/1973). Este, astfel, cunoscut că tocmai țările care au o mare parte a forțelor lor armate pe teritorii străine sînt și cele care afectează înarmării procentul relativ cel mai mare din venitul lor național brut (nu ne referim la țările direct implicate în zone conflictuale, precum cele din Orientul Apropiat). În bună măsură, dificultățile pe care Statele Unite le au în echilibrarea balanței lor de plăți sînt pricinuite de cheltuielile pentru staționarea de trupe și baze militare dincolo de frontierele lor naționale, fără a mai aminti de sumele enorme irosite de S.U.A. în războiul din Vietnam. E deajuns să observăm că, numai în Europa occidentală, Statele Unite cheltuiesc pentru întreținerea unităților lor militare (289 000 soldați) aproximativ un miliard de dolari. (Nu intră în această sumă decît cheltuielile pentru construirea unor noi baze militare și întreținerea celor existente, salariile persoanelor civile străine ce servesc aceste baze, cheltuielile de transport etc.) Întreținerea propriu-zisă a militarilor americani costă, numai ea singură, peste 2,3 miliarde de dolari.

În același timp, țările care au pe teritoriul lor baze militare străine sînt obligate, la rîndul lor, să participe financiar la întreținerea acestora. Astfel, de ani de zile, în relațiile americano—vest-germane, un subiect de aprinsă discuție financiară, pe lîngă altele mai noi, îl constituie așanumitele „compensații" : R.F.G. se obligă să compenseze o parte din cheltuielile americane (și britanice) prin cumpărări de armament din S.U.A. și Marea Britanie, de multe ori nedorit. În prezent, Statele Unite se arată înclinate să ceară aliaților lor o participare financiară mai substanțială în schimbul garantării prezenței lor militare. Este de la sine înțeles că acest balast financiar a devenit, cu timpul — și, mai ales în actualele condiții monetare — destul de deranjant atît pentru un partener cît și pentru celălalt. Invocînd argumente economice, se remarcă, în ultima vreme, reale presiuni interne atît în S.U.A. cît și în țările Europei occidentale, în favoarea retragerii trupelor și bazelor americane. Alături de latura politică sau strict militară, aspectul financiar întregește convingerea că trupele și bazele străine contravin unei evoluții normale a relațiilor interstatale. În lumina acestei situații, se poate constata o anume tendință de reducere a efectivelor americane, vizibilă și în Europa dar, mai curînd, în Asia de sud-est, zona Pacificului și Extremul Orient.

ACȚIUNE DE INTERES INTERNAȚIONAL

Desigur, direct interesate în soluționarea acestei probleme sînt statele care au trupe și baze străine pe sau în afara teritoriilor lor. Emanație militară a unei situații internaționale conflictuale, prezența armată străină excelează însă, deopotrivă, prin implicațiile sale internaționale ; or, acestea afectează nu numai țările care posedă sau găzduiesc trupe și baze străine. Factor intrinsec al programului complex de edificare a securității europene și internaționale, de realizare a dezarmării generale și totale, retragerea trupelor străine și abolirea bazelor străine reprezintă măsuri parțiale de dezangajare militară, care privesc toate statele.

Situația Europei este, în acest sens, elocventă. A admite că securitatea europeană vizează direct toate statele continentului înseamnă, în mod logic, că, în efectuarea unor pași concreți pe această cale, sînt interesate toate statele continentului. Retragerea trupelor străine este unul dintre aceștia. Componentă a problemei generale a securității europene și internaționale — și, deopotrivă, a dezarmării —, soluționarea acestei chestiuni, ca de altfel și a altora, depinde de eforturile conjugate ale tuturor statelor europene interesate. Este poate de prisos a adăuga că, între acestea, multe state europene sînt învecinate cu țările care au pe teritoriile lor trupe străine.

În favoarea retragerii trupelor străine și a lichidării bazelor militare de pe teritorii străine, țările socialiste s-au pronunțat cu consecvență. Astfel, încă din 1966, cu prilejul Consfătuirii de la București a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, s-a subliniat că nu poate fi concepută o reală securitate în Europa fără acțiuni concrete pentru retragerea trupelor străine și desființarea bazelor militare de pe continentul european, pentru lichidarea depozitelor nucleare — a tuturor acestor mijloace de presiune, directă sau indirectă, asupra diferitelor țări. De asemenea, modalitățile de realizare concretă a acestei cerințe general-europene au fost, în mod special, analizate, în 1972, la Consfătuirea de la Praga, prilej cu care s-a adoptat „Declarația privind pacea, securitatea și colaborarea în Europa". Abordînd problema dezangajării militare ca factor de destindere, Declarația evidențiază utilitatea „unei înțelegeri cu privire la reducerea forțelor armate și armamentelor în Europa". Statele participante la Consfătuire — se precizează — „pornesc de la faptul că problema reducerii forțelor armate și armamentelor în Europa, atît străine cît și naționale, trebuie rezolvată în așa fel încît să nu se aducă prejudicii țărilor care vor lua parte la o asemenea reducere. Examinarea și definirea căilor de rezolvare a acestei probleme nu trebuie să fie prerogativa alianțelor militar-politice existente în Europa".

În abordarea acestei teme de extremă importanță pentru edificarea securității europene și internaționale, România concepe retragerea trupelor și bazelor militare străine ca una din măsurile parțiale, menite să contribuie eficient la consolidarea destinderii, la lărgirea căilor de colaborare și înțelegere internațională. Sînt, de altfel, de notorietate internațională luările de poziție românești în direcția aceasta. Circumscrise obiectivului

(După „U. S. News and World Report")

central al securității și dezarmării, măsurile în vederea retragerii trupelor străine și abolirii bazelor militare străine nu pot — în concepția țării noastre — decît să stimuleze înfăptuirea acestor deziderate majore ale continentului european, și ale umanității în general.

„Una din problemele importante care preocupă astăzi în mod deosebit popoarele din Europa, ca de altfel toate popoarele lumii, este faptul — declara tovarășul Nicolae Ceaușescu, la încheierea recentei Plenare a C.C. al P.C.R. — **că pe continentul nostru se află o aglomerare de trupe, arme și instalații militare ce nu-și găsește egal în lume. Chiar prezența fizică a acestor trupe militare și armamente constituie un pericol pentru popoarele din această parte a lumii, un factor de neîncredere și insecuritate. De aceea, popoarele europene consideră problema dezarmării, a eliminării cauzelor care pot genera un nou război, drept o problemă fundamentală a înfăptuirii securității europene. Desigur, realizarea dezarmării este un proces complex care cere eforturi serioase și îndelungate din partea tuturor statelor. De aceea, considerăm că sînt bine venite, la început, și unele măsuri parțiale, cum ar fi retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state în limitele frontierelor lor naționale, lichidarea bazelor militare aflate pe teritoriul altor țări, reducerea tuturor trupelor militare, renunțarea la manevre militare și la demonstrații de forță la granițele altor state, diminuarea treptată a bugetelor militare și încetarea cursei înarmărilor, desființarea blocurilor militare, crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale Europei".**

Realizarea unor asemenea acțiuni vine în întîmpinarea tendințelor și orientărilor care marchează pozitiv evoluția politică a Europei ca și situația internațională, în general. În această lumină, evacuarea forțelor militare străine intră în sfera posibilului. La diverse niveluri și cu diferite prilejuri, problema este evocată, analizată ; în favoarea unei asemenea măsuri se pronunță, cu vizibilă insistență, voci dintre cele mai autorizate. În ampla discuție pe tema securității europene, cu ocazia unor reuniuni de anvergura celei de la Helsinki sau pe marginea celei de la Viena privind dezangajarea militară în centrul Europei, problema retragerii trupelor străine solicită o atenție specială.

Fără îndoială, sfera discuțiilor pe această temă, se distinge printr-un grad de evidentă complexitate. Dificultatea realizării unor asemenea măsuri nu poate fi negată, ca, de altfel, și complexitatea întregii problematici a securității europene și internaționale. Important de relevat este însă faptul că recunoașterea acestei situații nu poate și nu trebuie să constituie un argument pentru ocolirea unei asemenea probleme de interes general, pentru refuzul de a o aborda. Realismul politic, generat de eforturile conjugate pentru depășirea diverselor stări de lucruri care mai grevează încă viața politică internațională, impune o tratare la obiect, o analiză amănunțită a unor astfel de măsuri, în spiritul unei autentice conlucrări pentru găsirea celor mai bune soluții pe calea unei înaintări graduale în edificarea securității pe continent, a instaurării unui climat de destindere în lume.

Radu Pascal

Tunis — vedere generală ; „ o imagine caleidoscopică, dominată de alb și verde..."

REPORTAJ PE GLOB

TUNISIA

Aurel Dumitrescu

Mărginită, fericit, de țărmul apelor Mediteranei și de ultimele ramificații ale Atlasului, capitala Tunisiei prezintă o imagine caleidoscopică, cu dominante de alb și verde — albul crenelurilor de moschee și palate și verdele crîngurilor de chiparoși și palmieri.

Oraș ce devine tentacular, cu suburbii populare și vile ce migrează, departe, pînă la Cartagina legendară, Tunisul, urmîndu-și destinul dictat de rigorile vieții moderne, păstrează, poate mai mult ca oriunde în Maghrebul arab, „mesajele" trecutului, obiceiurile străbune, în Medina. În cartierul vechi, cu străzile înguste, cu porticurile în formă de semilună, pulsează intens viața unei populații ale cărei îndeletniciri, în special meșteșugărești, încep odată cu cîntatul cocoșilor și țin pînă seara tîrziu, cînd pe cer apare, ca pretutindeni, luceafărul. În „orașul fără ferestre" — casele arabe, în Medina, de obicei nu au decît uși — atelierele artizanatului cuprind azi o armată de maeștri : 20 000. Ei fac din lemn, din metale prețioase, din fier, din lînă și mătase obiecte de uz casnic, podoabe, țesături, implicînd în valoarea lor utilitară și artistică nu mai puțin de 11 secole de pricepere și imaginație. În partea veche a orașului, unde decorul ar fi ideal pentru reînvierea pe peliculă a poveștilor cu bei și răpiri de fete frumoase, peste casele albe, îngrămădite printre „umbilico urbis", tronează minaretele de la Ez Zitouna și Hamuda Pasha, cupolele palatului Dar Ben Abdallah — capodopere unice ale arhitecturii tradiționale, mărturii ale marii arte islamice ce avea să-și impună pecetea pînă departe, în minunile Alhambrei, pe pămîntul Spaniei.

Trecerea de la străzile înguste, pe care poți vedea, din cînd în cînd, un Nastratin Hogea, purtat de un catîr, la autostrăzi moderne, mărginite de buildinguri, ca marele hotel Africa, se face brusc. Mari panglici de asfalt — bulevardele Bourguiba, Mahomed V, Cartagina, Kheredine Pasha — cu benzi late de circulație, străbătute de caii-putere ai limuzinelor de import, se circumscriu într-o urbanistică nouă, a Marelui Tunis. Expansiunea orașului și dezvoltarea industriilor atrag creșterea neîntreruptă a populației : 800 000 de locuitori în 1966, prevăzîndu-se, în 1985, 1 600 000—2 000 000.

Tunisul, în haine contemporane, este inima tinerei industrii a țării, concentrînd trei sferturi din totalul întreprinderii tunisiene, 60 la sută din societățile de transport și 40 la sută din întreprinderile alimentare.

Mobilizînd eforturile pentru dezvoltarea economică a capitalei, planurile guvernamentale nu exclud din programele de opțiuni și priorități în industrie și comerț crearea unor noi obiective în ramurile amintite și în alte zone ale Tunisiei. Depășirea tiparelor eco-

Pregătirii cadrelor de specialitate îi sînt consacrate fonduri speciale

Curtea interioară a palatului Dar ben Abdallah din Tunis

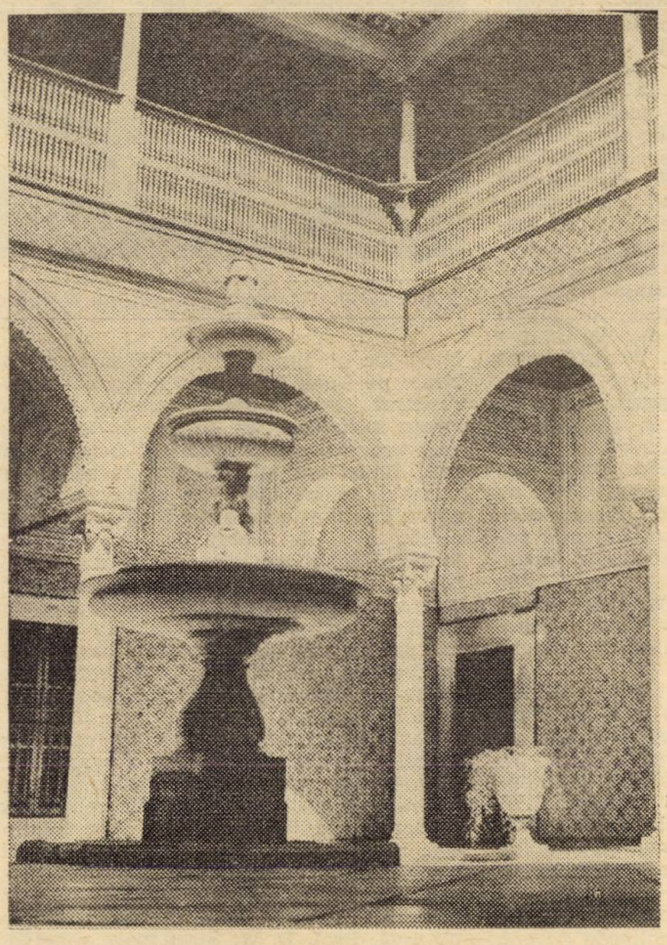

O imagine din vechiul cartier Medina din Tunis

nomice vechi, adaptarea la cerințele contemporaneității reclamă, cum definea o rezoluție a celui de-al VIII-lea Congres al Partidului Desturian de guvernămînt, „o participare a tuturor cetățenilor țării la edificarea unei vieți noi, în care tradițiile și valorile autentice să se împletească în mod armonios cu dinamismul structurilor și deschiderea spre progres".

Drumul parcurs de națiunea tunisiană în cei 16 ani de la eliberare, startul bun în diversificarea economiei, le-am putut constata în multe locuri vizitate. În peisajul tradițional al țării – livezi de măslini și portocali, lanuri de cereale – au apărut, inedite, coșurile înalte ale fabricilor, furnalele unde se scot șarjele incandescente de oțel, „plantații" de sonde. În apropierea lacului Ichmut, în nordul Tunisiei, se întinde o vastă panoramă a unui decor nou : perimetrul centrului siderurgic Al Fuladh din Menzel-Bourguiba. Inaugurarea acestui important obiectiv al tinerei industrii tunisiene a avut loc cu opt ani în urmă, cînd primul furnal înalt și-a descărcat prima șarjă. Rapiditatea cu care a fost dată în exploatare uzina – prima de acest gen în țările zonei maghrebiene – a dovedit gradul de urgență și necesitate a unei asemenea întreprinderi. Din fișa biografică a Fuladh-ului desprindem o cifră semnificativă : la numai un an de la intrarea în funcțiune, 300 000 tone de minereu de fier s-au metamorfozat în 100 000 tone de oțel.

Al Fuladh nu este însă singurul reper important al noului în economia tunisiană. Bizerta, oraș-port, devine un centru important economic prin fabrica de ciment, o rafinărie modernă de petrol (capacitatea anuală de prelucrare ajungînd la 1,5 milioane tone), întreprinderi ale industriei ușoare. În sudul țării, unde altădată pribegeau triburile nomade de beduini, se implantează industrii moderne : la Souse – o uzină pentru montarea caroseriilor de autobuze, la Sfax – piramide de fosfați așteptînd vasele cargou.

Pentru a asigura cu cadre intrarea în funcțiune a viitoarelor obiective economice, în Tunisia sînt consacrate importante fonduri învățămîntului din școlile tehnice și centrelor de formare profesională (educația prin școală, în general, absoarbe în fiecare an aproape 30 la sută din bugetul de stat și aproape 20 la sută din investițiile administrative).

Străbăteam, plecînd din capitală, principala arteră rutieră spre litoral, zone imense cultivate cu măslini, arborii ce au asigurat altădată unei mari părți a populației tunisiene, pîinea cea de toate zilele. Ne îndreptam spre locuri care astăzi au prins viață datorită turismului – o ramură nouă și dinamică în economie, sursă importantă de venituri și atît de necesară unei țări în curs de dezvoltare. Hectare de căsuțe arabe, bungalow-uri echipate cu tot confortul necesar, presărate printre palmieri de-a lungul litoralului, așa mi-a apărut litoralul Monastir-ului, un principal pilon în infrastructura turismului, după care urmează insula Djerba, la 7 kilometri depărtare de continent, aproape de intrarea în marele Golf Gabez. Sînt ținuturi cu ape și zări aburii, înviorate de albastrurile pure ale cerului mediteraneean, cu vegetația de un verde tăcut și odihnitor, cum rar găsești în alte zone de litoral. Sînt locurile în care vin anual din multe colțuri ale lumii peste 400 000 de vizitatori. Sînt hoteluri ultramoderne, plasate în zone de real interes turistic. Ele se adaugă celorlalte imagini ale Tunisiei contemporane, în care se remarcă eforturile unui popor în căutarea destinului propriu, mai bun, mai fericit.

SECVENȚE SELENARE

Corespondență din Washington de la Constantin Alexandroaie

Locul : sistemul nostru solar.

„Personaje" : Luna și împrejurimile sale, cu 3,9 miliarde de ani în urmă.

Material documentar : cele aproape 400 kilograme de rocă și praf selenar, zeci de kilometri de peliculă de film și mii de fotografii ale munților, dealurilor, văilor și „mărilor" Selenei, aduse de misiunile „Apollo", analizele de laborator și concluziile investigațiilor și studiilor întocmite pînă în prezent la centrul spațial Houston, care acum poartă numele fostului președinte al S.U.A., Lyndon B. Johnson.

Noul scenariu al nașterii și evoluției satelitului natural al Terrei prezentat în cadrul conferinței celor 750 de selenologi, savanți, oameni de știință și cercetători americani și străini de la Houston, conține tot atît de multe necunoscute, date controversate și supoziții — ce e drept de altă natură — ca și vechiul „scenariu", dinaintea asaltului omului spre Lună.

„Scenariul" cercetătorilor americani începe printr-o călătorie imaginară în timp, oprindu-se undeva, în vecinătatea anului 3 900 000 000 înaintea erei noastre : Selena este de multe ori mai aproape de Pămînt ca în anul 1973. Pe suprafața ei are loc un impresionant spectacol cosmic, fără egal în trecutul sistemului solar. Luna este bombardată sălbatic de corpuri cerești de dimensiuni enorme, fiecare lovindu-i suprafață cu o asemenea forță năprasnică încît pîrjolește, topește și transformă într-o masă lichidă incandescentă locul impactului. Fiecare lovitură aruncă în înălțimi sute de mii de tone de sol, rocă și lavă, pulverizîndu-le la sute de kilometri depărtare pe suprafețe imense. Și acest iad cosmic devastează, de sute de mii de ani, fața astrului. Brusc, însă, barajele bombardamentului cosmic încetează, suprafața Selenei începe să se răcească treptat, liniștea sa fiind tulburată doar de cîte un meteorit rătăcit care își încheie călătoria spațială „ancorînd" pe Lună.

Înainte ca astronautul Neil Armstrong să pășească pe Selena, se credea că Luna ar fi o planetă moartă aproape din momentul formării ei (cu 4,6 miliarde de ani în urmă) și că pe suprafață s-ar găsi aceeași materie din care s-a format și Terra. Aceste supoziții au fost însă răsturnate, constatîndu-se că scoarța astrului este formată din straturi, că deasupra solului se găsește o materie necunoscută, bogată în elemente radioactive, iar rocile aduse pe pămînt prezintă semne că s-ar fi aflat cîndva, în trecut, într-un cîmp magnetic, deși pe astru nu exista un asemenea cîmp.

În praful lunar s-au descoperit particule de materie cu o vîrstă de 4,5 miliarde de ani, însă cercetătorii nu au putut găsi în cele aproape 400 kilograme de rocă și praf lunar nici o pietricică, nici măcar de mărimea unui bob de neghină care să dateze din epoca formării satelitului natural al Pămîntului. Tot atît de surprinzător este și faptul că ei nu au găsit o piatră care să fie mai „tînără" de 3,1—3,2 miliarde de ani. Chiar și solul de culoare portocalie descoperit de echipajul Apollo-17 s-a dovedit că avea o vîrstă de 3,7 miliarde de ani.

Pentru a explica asemenea descoperiri surprinzătoare, selenologii americani încep să elaboreze noi teorii despre formarea Universului. Una din școlile de gîndire consideră că Luna, ca și celelalte planete, s-ar fi format prin condensarea norilor de gaze și praf numiți nebuloasa solară. În timpul evoluțiilor spațiale, nucleul fiecărei planete s-a mărit treptat, prin acumulare, fiind continuu acoperit de noi straturi de materie, ca urmare a ciocnirii sale cu alte corpuri mai mici formate tot din nebuloasă solară. Acesta este punctul de pornire al noii teorii potrivit căreia Luna nu a fost niciodată un corp viscos sau topit. De asemenea, se susține că satelitul natural al Pămîntului are o crustă exterioară cu o grosime de circa 56 kilometri, care s-a format din lavă lichidă rezultată ca urmare a unui intens bombardament de corpuri cerești asupra Lunii, în decursul ultimei perioade a formării sale. Impactele acestor corpuri cerești cu Luna erau atît de năprasnice, încît topeau locul unde se prăbușeau, iar intensitatea cu care cădeau a dus la topirea întregii suprafețe a Lunii. Această nouă teorie a „crustei lichide" ajută la explicarea faptului că rocile și praful aduse de cosmonauți de pe Selenă, în loc să aibă toate aceeași compoziție chimică, au compoziții dintre cele mai diverse. Unele sînt bogate în aluminiu și minerale, altele au aceste elemente în cantități foarte mici, iar a treia categorie conține elemente radioactive. Numai în condițiile unui mediu incandescent lichid sau viscos — spunea geologul american Paul W. Gast, de la centrul din Houston — s-ar fi putut separa elementele și mineralele în categorii diferite.

Cu toate acestea, geologii știu precis că pe Lună trebuie să existe roci în vîrstă de 4,4—4,5 miliarde de ani, întrucît, de fiecare dată cînd analizează pulberea de praf lunar, găsesc numeroase particule datînd din perioada formării astrului. P.W. Gast consideră că, după solidificarea stratului exterior al Lunii, acum 4,3 miliarde de ani, straturile lichide sau viscoase aflate sub crustă au țîșnit prin crăpături la suprafață, solidificîndu-se.

„Este clar că acum 3,9 miliarde de ani, pe suprafața Lunii s-a dezlănțuit un adevărat iad. Ceva s-a întîmplat acolo, ceva care a zdrobit, topit și restructurat compoziția originală a solului. Dacă acest «ceva» s-a întîmplat numai pe Lună, sau în întregul sistem solar, nu putem încă ști", spunea prof. Wasserburg de la Institutul tehnologic din California. O posibilitate, spunea el, este ca Selena să fi fost lovită cu o putere extraordinară de un corp ceresc de dimensiuni imense, care să fi topit o bună parte din suprafața ei, aruncînd lavă și roci pe o imensă suprafață a feței văzute. Se pare că misiunile Apollo au adus pe Pămînt numai eșantioane provenind de pe zonele afectate de acest cataclism. O altă eventualitate este că Pămîntul să fi avut mai mulți sateliți naturali. Selena, îndepărtîndu-se treptat de Pămînt, a violat spațiul orbital al unor sateliți mai mici, cu care s-a ciocnit, „asimilîndu-i". Alți savanți consideră că toate corpurile cerești mici, cu excepția Selenei, s-au format prin desprinderea lor de alte planete în cursul revoluțiilor orbitale și că acestea s-au prăbușit pe suprafața Lunii în ultima perioadă a bombardamentului cosmic asupra Selenei, care a durat circa jumătate de miliard de ani. Între timp, elementele radioactive care s-au acumulat sub crusta exterioară au emanat suficientă energie calorică pentru a putea topi unele zone pietroase și croi astfel drum lavei spre bazinele gigantice, creînd astfel „mările" selenare care pot fi văzute de pe Pămînt, sub forma unor pete negre. Se presupune că acest proces s-a oprit acum 3,1 miliarde de ani.

Zona incandescentă de sub scoarța care a creat fluvii de lavă și a umplut „mările" astrului a început apoi să-și facă

David Scott fotografiază suprafața selenară

încet loc și spre adîncuri. Seismografele lăsate pe Lună de misiunile Apollo au înregistrat numeroase cutremure, e drept foarte mici, dar care conduc la teoria că, deși zonele de suprafață ale Selenei sînt reci, Luna are un nucleu incandescent situat la circa 1 000 km adîncime și, ca atare, ea nu este un astru mort, ci un corp ceresc activ. Dr. Garry Latham, selenolog la N.A.S.A., a subliniat că acest nucleu are un diametru de circa 1 400 kilometri. Teoria nucleului incandescent al Lunii oferă geologilor o nouă pistă în cercetările pentru dezlegarea enigmei compoziției rocilor selenare, formării lor, cauza vîrstelor lor diferite și a magnetismului descoperit în fier.

David Strangway, cercetător canadian, apreciază că, întrucît Selena nu are cîmp magnetic, singura ipoteză a cauzelor magnetismului găsit în fierul din compoziția rocilor aduse de cosmonauți pe Pămînt este aceea că, în prima etapă a vieții ei, Luna a fost expusă unui puternic cîmp magnetic, cîmp pe care încă îl mai avea în perioada cînd mările au fost incendiate cu lavă. Prof. D. W. Strangway apreciază că Luna și-a pierdut cîmpul magnetic ca urmare a deplasării treptate, în ultimii 3 miliarde de ani, a straturilor incandescente de sub scoarța exterioară spre adîncurile astrului, teorie dedusă din faptul că fierul își pierde magnetismul cînd este încălzit peste 800 f.

Un deosebit interes a stîrnit ipoteza profesorului american Sidney Fox privind existența germenilor vieții în întregul Univers. „Compușii chimici ai rocilor lunare, aduse pe Pămînt de echipajele Apollo, permit să se creadă că germeni ai vieții, răspîndiți în întregul Univers, nu așteaptă decît circumstanțe favorabile pentru a se dezvolta". În contact cu apa, o parte din compuși se transformă în aminoacizi. Acești compuși sînt comuni tuturor organismelor vii, iar procentul acestor precursori ai aminoacizilor în raport cu carbonul depistat în compoziția rocilor selenare, este aproximativ egal celui identificat în meteoriții bogați în carbon care au căzut pe Pămînt din diverse zone ale sistemului solar. Profesorul Fox a emis de aici ipoteza că ar putea exista un element chimic cosmic comun, care ar putea constitui o sursă de viață.

Selenologii americani au hotărît ca în 1974 să organizeze a 5-a conferință anuală consacrată studiului Lunii, la care să se prezinte noi date și studii pentru susținerea sau infirmarea teoriilor emise pe baza rezultatelor cercetărilor asupra materialului științific adus de cele 6 misiuni Apollo care, în total, au stat pe suprafața astrului 156 de ore, au parcurs distanța de aproape 100 kilometri pe jos sau la bordul electrovehiculului selenar și au adus pe Pămînt 385 kilograme de rocă și praf lunar.

Fuchs, cetățean elvețian, locuiește astăzi la Saint-Gall, lîngă Constance. „Barbie, spune el, m-a deportat la Dora"

„L-AM VĂZUT PE BARBIE ÎN ACȚIUNE"

Este singurul și ultimul martor al morții lui Jean Moulin. Interpret al Gestapoului, Fuchs îl acuză pe Barbie : — „L-ai ucis de teama eșecului".

Klaus Barbie este arestat în capitala Boliviei, La Paz, ca urmare a cererii de extrădare formulată de guvernul francez. Omul care purta numele de Klaus Altmann recunoaște în fața tribunalului că este Klaus Barbie. Aproape în același timp, Fuchs, supranumit Le Renard (Vulpea), interpretul călăului Gestapoului din Lyon, în anii 1942–1943, pe care îl trăda însă în folosul Rezistenței, vorbește. El este singurul martor al groaznicei după-amieze în care l-a văzut pe Klaus Barbie tîrîndu-l de picioare pe Jean Moulin, șeful Comitetului Național al Rezistenței, pe scara Școlii de igienă din Lyon, care servea atunci ca vizuină Gestapoului.

În textul de însemnătate capitală pe care îl publicăm în continuare (extras din volumul „Le Renard", ce va apare în curînd în Editura Albin Michel), „Vulpea", răspunde, în același timp, fanfaronadelor din „Memoriile" pe care Klaus Barbie, sub numele de Klaus Altmann, le-a scris în Bolivia.

Fuchs este categoric : Barbie nu a fost niciodată polițistul care susține că a fost. Afacerea Moulin constituie proba : torturîndu-l pînă la moarte pe Jean Moulin fără a-i putea smulge nici cea mai mică informație, Barbie s-a dovedit a fi nu numai criminal, ci și stîngaci. Tocmai această stîngăcie încearcă el astăzi să o disimuleze, dar „Vulpea" o pune în întreaga ei lumină în acest extraordinar document.

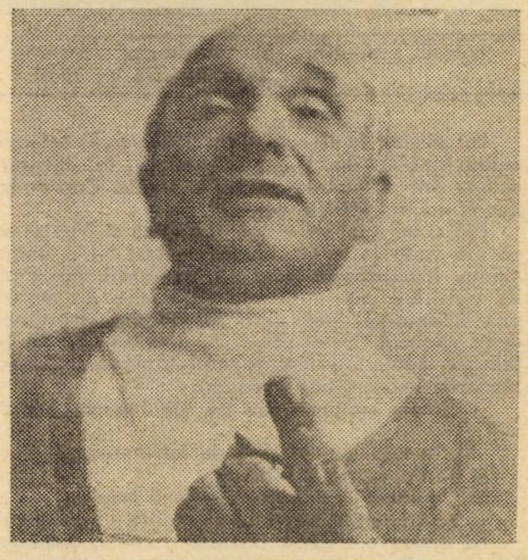

În 1973, Klaus Altmann, german rezident în Bolivia, alias Klaus Barbie, polițist nazist în 1943

Pînă la sfîrșitul anului 1943, am fost interpretul lui Klaus Barbie. Treceam în ochii nemților drept omul său de încredere și, deseori, eram însărcinat cu misiuni particulare în Savoia, la frontiera elvețiană. Responsabilitățile mele depășeau cu mult atribuțiile de interpret. Instalat în clădire, am sabotat continuu din interior, în măsura posibilului, activitatea Gestapoului, la Lyon și în departamentele vecine. În momentul în care mă pregătesc să sărbătoresc în familie Anul Nou 1943, Gestapoul îmi smulge masca și se străduiește să-mi stoarcă mărturisiri complete. Unul din compatrioții mei, din Geneva, mă denunțase nemților ca agent lucrînd în contul Elveției, în strînsă legătură cu Rezistența franceză. Carcera, tortura, nu au nici un efect : mă încăpățînez să neg totul în bloc și să joc rolul nevinovatului.

În cazul meu, urma să mă aștept la a plăti prețul aplicat spionilor : 12 gloanțe. Aceasta a și fost prima intenție a celor pe care îi trăsesem pe sfoară. De ce s-au schimbat atunci lucrurile brusc, în ultima clipă ?

În timpul deportării și mulți ani după aceea, m-am mulțumit cu această explicație sumară : „Nu aveau probe împotriva mea. Am persistat în a le spune călăilor mei că se înșeală și că nu am încetat să fiu un servitor bun și loial al Germaniei".

După aceea, am gîndit că Barbie a preferat, la urma urmelor, o răzbunare rafinată, făcînd astfel ca eu să fiu trimis în lagărele de exterminare. Următoarea frază, care îi era familiară și pe care Raymond Geissmann, directorul U.G.I.F. (Uniunea Generală a Israeliților din Franța), a auzit-o într-o zi în birourile Gestapoului din Lyon, a căpătat pentru mine o semnificație aparte : „Pentru un evreu, a fi deportat sau împușcat este același lucru". Douăsprezece gloanțe erau pentru mine un supliciu prea rapid. Tortura trebuia să dureze mai mult. Iată ce meritam pentru faptul că am îndrăznit să-mi bat joc de călăul lui Jean Moulin.

Anul acesta, citind într-un ziar versiunea sa ipocrită și pretențioasă a afacerii Jean Moulin, văzînd emfaza vanitoasă a personajului și impostura sa istorică, am avut revelația unui adevăr ce-și făcea loc încet în mine și pe care, pînă atunci, nu reușisem să-l formulez cu claritate. Barbie refuză să admită că a comis o monstruoasă eroare cînd îl avea pe Moulin în mînă, așa cum subestimase încă de la început importanța lui Didot, alias René Hardy, arestat de către un alt agent, care îl concura, redutabilul Moog. A mă împușca însemna a recunoaște că îmi înșelasem șefii direcți. Aceasta, Barbie refuza să o admită în fața superiorilor săi.

El nu voia cu nici un preț să admită că fusesem spion fără ca el s-o știe, că fusese trădat de unul din primii săi recruți. Cred că a făcut următorul calcul : întrucît nu avea probe împotriva mea, putea să-și convingă șefii să mă lichideze lent. Atîta timp cît există îndoiala, să-l deportăm. Voi muri astfel în anonimatul lagărelor de exterminare și nu voi avea sfîrșitul unui soldat din umbră. Sustrăgîndu-mă plutonului rezervat martirilor Rezistenței, el înăbușea scandalul înfrîngerii sale personale. Nu numai o dată, și pentru afaceri de prim ordin, s-a străduit Barbie să-și mascheze erorile, eșecurile.

Acest camuflaj aparține, într-adevăr, omului care, 30 de ani după evenimente, refuză să-și recunoască limitele intelectuale și să-și mărturisească înfrîngerile.

. . . . . .

Barbie nu a ieșit perfect acoperit din invazia zonei sudice a Franței. Eu l-am cunoscut pe cînd era însărcinat cu implantarea unei rețele de informații în Elveția și cînd făcea deja incursiuni discrete de cealaltă parte a liniei de demarcație.

Prima noastră întîlnire în zona ocupată, la 200 km de Lyon, a înrîurit toate legăturile noastre ulterioare.

Cînd a apărut în viața mea, Barbie nu avea încă aparatul său birocratic și nici banda de ucigași. Era ușor accesibil și, tocmai în această perioadă, am avut eu ocazia să rămîn ore întregi în apropierea lui.

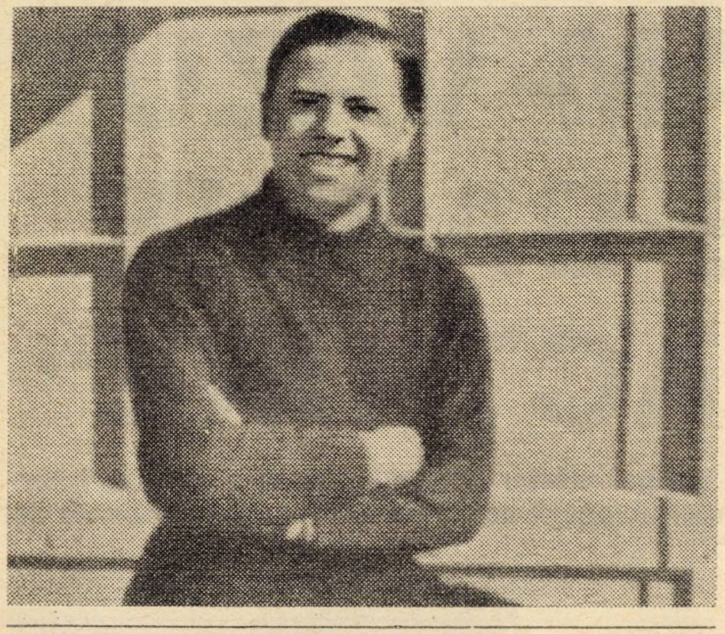

Primul președinte al Consiliului Național al Rezistenței — Jean Moulin, în 1943

La sfîrșitul lunii octombrie 1942, eram interpret al poliției germane la gara din Dijon și locuiam la hotelul Terminus. Într-o seară, sînt chemat la recepție. „Iarăși Cap-de-mort. Polițistul ăsta neamț nu mă slăbește deloc !".

Era a treia lui vizită într-o singură zi. Venise mai întîi dimineața, să mă vadă la birou. Primul contact nu a durat decît cîteva momente. Remarcasem doar că, pe șapcă, acest ofițer purta un cap de mort. Era mult mai tînăr decît mine. Eu mă apropiam de 40 de ani. El de-abia dacă avea 30. Găseam dezagreabil felul său de a vorbi răspicat. Ochii pătrundeau în tine ca un burghiu, partea inferioară a feței exprima dorința de plăceri. Venise să mă complimenteze. Vocea îi era dulceagă.

— Sîntem mulțumiți de dv. Un interpret ca dv. poate fi foarte util...

Și, în fața aerului meu de falsă modestie :

— Ba da, ba da, a insistat.

M-a părăsit întinzîndu-mi o mînă moale :

— Va trebui să veniți să ne vedeți la poliția de securitate...

La cîteva ore după această apariție, șeful meu de birou mi-a întins un plic.

— Obersturmführerul care a venit special să te vadă m-a însărcinat să-ți predau plicul acesta să-l duci în Piața D'Arcy. Da, vei găsi acolo sediul lui Geheime Staatspolizei.

Era pentru prima dată că se pronunța în fața mea numele Gestapo-ului.

— Mergi chiar acum. Ofițerul care a dat acest ordin este o persoană importantă a poliției.

Obersturmführer însemna locotenent în SS.

La sediul Gestapoului am fost primit de un om în civil. După ce i-am întins plicul, am lăsat impresia că vreau să mă retrag.

— Nu plecați, avem de lucru aici pentru dv.

Am protestat, susținînd că sînt angajat de către Crucea Roșie și că sînt afectat poliției gării.

— Regret, dar nu sînt disponibil.

— Ba da, ce era necesar a fost deja făcut, totul este aranjat. Dv. rămîneți aici.

În acel moment, Obersturmführerul meu a traversat camera și cu aceste cuvinte a pus capăt discuției :

— Ordinele poliției germane nu se discută !

Identitatea lui Cap-de-mort nu am aflat-o decît seara. Mi-a făcut-o cunoscută el însuși, într-un salon al hotelului Terminus : Obersturmführer Klaus Barbie". Venise să-mi anunțe soarta ce-mi era rezervată.

— Plec la Paris pentru cîtva timp. La întoarcere, vă iau cu mine. Veți fi interpretul meu. Intenționez să vă instalez mai întîi la Gex — sînt multe de făcut la frontiera elvețiană. Eu nu pot fi acolo în permanență ; prezența dv. îmi va fi utilă. Stăpîniți franceza și ar trebui să cunoașteți pe unii din oamenii ce locuiesc lîngă frontiera țării dv. Știu că există destui elvețieni stabiliți în zona Gex.

— Cunosc regiunea, bineînțeles ! Aici am învățat franceza cînd aveam douăzeci de ani. Am lucrat aici ca păstor, îi cunosc bine pe țăranii francezi și elvețieni. Contactul cu ei îmi va fi ușor.

— Perfect, este exact ce-mi trebuie. Așteptați-mi întoarcerea în Piața D'Arcy. Vă va fi încredințată traducerea unor documente.

L-am privit cu atenție pe cel ce urma să fie șeful meu direct. Acorda, fără îndoială, o mare atenție persoanei sale. Nu era foarte înalt, avea umeri largi și o ușoară tendință de îngrășare. Se ținea drept pentru a-și pune în valoare cei 177 cm. Obrazul îi era plin, tenul roz. Părul, șaten deschis, era ondulat deasupra frunții. Cînd își scotea șapca de ofițer, își trecea cochet degetele prin cîrlionți. Ochii, puțin depărtați sub arcadele foarte stufoase, erau dotați cu o extremă mobilitate. În schimb, bărbia pătrată părea cioplită în marmură. Printre buzele strînse cădeau cuvintele pronunțate răspicat și lent sau susurate mieros. Cînd tăcea și te observa de sus în jos, avea o mină răutăcioasă.

Forma buzelor sale am recunoscut-o pe prima fotografie a lui Altmann pe care am avut-o în mînă la sfîrșitul anului 1971. Cînd compari capetele, din față, ești frapat de proeminența maxilarului stîng, ca și a osului frontal de pe aceeași parte. Această asimetrie este mai izbitoare la Altmann decît la tînărul ofițer SS a cărui cunoștință am făcut-o la Dijon, înaintea inscăunării sale la Lyon. Dar este normal fiziologic ca ea să se agraveze, cu vîrsta, la același individ. Cînd l-am cunoscut, nu am remarcat imediat că avea o mică malformație cu mult mai originală : lobul urechii drepte întors spre exterior, ca la gorile.

Îmi realizasem scopul : a pătrunde acolo, recrutat de lupii nazismului. Pentru a reuși, m-am lăsat transportat timp de săptămîni interminabile ca un colet banal retrimis de la o falsă adresă la alta, tot falsă. Am făcut o navetă smintită de o parte și de alta a liniei de demarcație. Aceasta îmi permisese să apreciez pînă la ce punct Comisia de armistițiu și Crucea Roșie germană serveau drept paravan unor spioni autentici ai S.D-ului. Ei se ascundeau sub aceste măști umanitare cu o mînă de oameni devotați. După Blitzkrieg, „operațiunea Suris".

. . . . . .

În seara primei zile a verii lui 1943, trei camioane înțesate intrau pe poarta Școlii de igienă. Barbie și oamenii săi sar din camioane și împing pe scara pivniței opt prizonieri cu mîinile încătușate la spate. Șapte dintre ei sînt personaje-cheie ale Rezistenței franceze. Al optulea, un medic din Caluire, localitate din imediata apropiere a Lyonului, nu este vinovat decît de faptul că și-a pus la dispoziție casa unor falși pacienți, cu scopul de a se ține o reuniune secretă, la primul etaj. Profesorul André Lassagne venise, cu cîteva zile mai înainte, să-și vadă prietenul, doctorul Bugoujon, și îl convinsese să găzduiască o conferință la nivel înalt a șefilor Rezistenței.

. . . . . .

Nu în ziua aceea, a loviturii de la Caluire, ci patru zile mai tîrziu, am ajuns eu să mă interesez în mod special de acest faimos Max, care era unul din cei opt prizonieri. Cu mîinile legate la spate, ei au fost închiși întîi direct în pivniță.

Mai mulți agenți nemți, între care o femeie, au luat apoi parte, la subsol, la o confruntare. Femeia îi privea cu atenție, rînd pe rînd, pe prizonieri. „Nein", spunea ea, cînd trecea prin fața unui deținut pe care nu îl recunoștea. Cred că filase de o vreme pe anumiți membri ai armatei secrete. În aceeași seară, prizonierii erau luați în evidență la închisoarea din Montluc.

Această zi de luni, 21 iunie 1943, nu a fost pentru mine, la Școala de igienă, decît o zi de rutină sinistră, cu numărul ei de arestări. Însemnătatea istorică a acestor ore și drama care decapitase Rezistența mi-au scăpat. Un singur indiciu la postul meu de observație : după dispoziția sa jovială, am văzut că Barbie era mulțumit de captura sa. Am făcut un tur prin birouri. Imposibil de a afla rangul și titlurile noilor prizonieri. Tot ce am putut ști este că el s-a lăudat că ar fi dat „o lovitură mortală".

Încă de a doua zi, marți 22, atmosfera în biroul IV era întunecată. Șeful avea o mină proastă. Nimic nu mergea. Suferise o lovitură dură. Care ?

Vineri 25, călăul și-a arătat adevărata față. Am fost martorul unei scene revoltătoare. Totul s-a consumat în cîteva secunde. Zăpăcit de sadismul etalat brusc în fața mea și ignorînd în continuare cine era victima, nu m-am gîndit, pentru moment, decît la drepturile batjocorite ale ființei umane. De-abia după aceea, procedînd prin deducție, am știut că dețin proba eșecului lui Barbie în afacerea Moulin. Și, totodată, a responsabilității sale directe în moartea primului președinte al Consiliului Național al Rezistenței. A fost suficient ca, pierzîndu-și controlul, să coboare cu prizonierul scara și, după ce l-a aruncat în pivniță, să pronunțe sub impulsul miniei o anumită frază. Această întîmplare m-a impresionat într-o astfel de măsură, încît nu o pot evoca la trecut.

Ora patru după-amiază. Sînt singur la recepție. Santinela se află pe peron și privește pe sub bolta porticului. Aud sus, la etajele superioare, un zgomot ca de cavalcadă. Cineva aleargă pe scară, trăgînd după el ceva ce se izbește de trepte. Mă uit spre rampa ce duce la primul etaj. Sînt așezat chiar în față. Barbie, fără veston, tîrăște un om de picioare. Ajuns în hol, se oprește un moment să răsufle, cu un picior pe trupul neînsuflețit. Congestionat, cu o șuviță de păr căzută pe frunte, se repede spre pivniță, trăgînd acest trup cu o curea fixată de picioarele legate. Prizonierul are obrazul tumefiat, vesta îi este numai zdrențe.

Cînd revine din pivniță, Barbie are capul lăsat în jos, pumnii strînși, gura într-un rictus isteric. Îl aud clar lătrînd : „Pe ăsta dacă nu crapă în noaptea asta, îl voi sfîrși mîine la Paris". Urcă treptele, tropăind zgomotos.

Aștept schimbul santinelei. Mă aflu în termeni excelenți cu acest soldat. Pot conta pe el cînd vreau să fac un tur prin pivniță.

Imediat ce un altul îi ia locul, îi rostesc soldatului meu cuvintele devenite obișnuite, pe care le-am citat deja : „Am auzit ceva. Vino cu mine, cobor să văd ce se petrece acolo".

Am găsit prizonierul culcat pe brînci chiar pe sol, jumătate dezbrăcat. Vesta, care îi fusese smulsă, zăcea într-un colț. Spatele și pieptul erau însîngerate. L-am întors pe o parte și am pliat ce rămăsese din vestă pentru a i-o pune sub cap, în chip de pernă. Ochii îi erau închiși, dar respira încă. Am șters sîngele ce-i acoperea sprîncenele. Am avut impresia că-și recăpăta cunoștința. Eram dezarmat de tăcerea lui, de această tăcere care valora, fără îndoială, mai mult decît viața sa.

Plantat lîngă mine, soldatul era consternat. Simțeam că aprobă gestul meu. A clătinat capul cu tristețe, repetînd : „Toate acestea se vor termina rău". Sînt sigur că subînțelegea : „...pentru germani".

Am aflat că omul, tîrît ca un cadavru, era prefect. A doua zi, cînd mi-am reluat serviciul, am constatat că martirizatul fusese luat din temnița lui.

Apropierea cu Jean Moulin se impune. Confruntînd ce am văzut și auzit la 25 iunie cu mărturiile tovarășilor lui, nu mi-a fost greu să conchid : Barbie l-a torturat, fără îndoială, pe Moulin. Totul concordă.

S-a stabilit că Moulin a fost transferat la Paris la 26 iunie. Or, el era prefect. Nu fuseseră în ajun doi prefecți toturați în același timp la Gestapoul din Lyon.

La 21 iunie, Barbie nu știa care dintre cei opt prizonieri arestați la Caluire era Max, trimisul generalului de Gaulle. Chiar dacă ar fi fost dispus să-l informeze, Didot (René Hardy) nu a putut să i-l desemneze pe Max, printr-un semnal convenit dinainte, în casa doctorului Dugoujon, pentru simplul motiv că el nu-l văzuse niciodată pînă atunci pe Jean Moulin. Altmann-Barbie susține că soarta lui Max a fost imediat disociată de cea a tovarășilor lui de la Caluire și că, spre deosebire de ceilalți, el n-a fost închis la Montluc. Minciuni ! Moulin avea la el un fals buletin de identitate cu numele Jacques Martel și el figurează sub această denumire în registrul de luare în evidență de la Montluc, în partea de jos a unei pagini : „Jacques Martel, decorator, catolic". (Religia deținutului se preciza sistematic) El este prizonierul din celula 130. Barbie nu menționează deloc pe acest Jacques Martel. Este un prefăcut. El se înverșunează să îl considere Max pe Lassagne. Marți, la plimbare, deținuții merg în cerc unul după altul. Max reușește să-și schimbe locul și să se plaseze în spatele lui Dugoujon. Îi urează curaj. Nu poartă nici o urmă de tortură. Miercuri dimineață, unul din cei trei deținuți care, singuri, îl cunosc pe Max, îi mărturisește lui Dugoujon :

– M-au pus la zid și nu am rezistat. Am vorbit.

– Ce le-ai spus ?

– Oh, nu-mi mai aduc aminte exact. Nu am spus decît lucruri vagi.

La prînz, doi gestapoviști vin să-l caute pe ocupantul celulei 130. Seara, el revine, susținut de doi gardieni, într-o stare lamentabilă. Se scrie cu vopsea pe ușă : Allein (se izolau deținuții politici importanți, al căror interogatoriu se prelungea).

Casa din Caluire, la periferia Lyon-ului, unde a fost arestat Jean Moulin

Toată noaptea este vegheat de doi soldați. Se tem oare că va încerca să se sinucidă ca un anumit prefect al departamentului Eure-et-Loir cu numele de Jean Moulin care, în 1940, a încercat să-și ia viața, mai degrabă decît să cedeze torturii ? A doua zi, la 24 iunie, prizonierul este condus din nou la Școala de igienă. La 25, văd un prefect tîrît în pivniță de către Barbie... Un prefect ? Pînă atunci, unificatorul mișcărilor de rezistență nu era desemnat la Gestapo decît sub numele de Max, sau Rex, sau, de asemenea, Régis. Nu se vorbea de Jean Moulin, de acest prefect care la Chartres ținuse piept nemților și exasperase pe călăi prin caracterul său de fier. Or, dacă biroul IV știe la 25 iunie că Jacques Martel este prefect în viața civilă și nu decorator, este firesc să ne gîndim că, în acel moment, Gestapoul îl cunoaște pe Max sub adevărata sa identitate.

Dar s-ar fi înverșunat oare Barbie în cursul interogatoriilor, dacă deținutul din celula 130 ar fi recunoscut că este numărul unu al reuniunii la nivel înalt de la Caluire ? Era în maniera primului francez care a spus Nu nemților, în teritoriul ocupat de a-i declara lui Barbie, sfidîndu-l : „Max sînt eu ; adevăratul meu nume este Jean Moulin. Asta este tot. Nu vă voi spune nimic altceva".

Una cîte una, el respinge toate propunerile lui Barbie, rămîne insensibil la amenințări. La un moment dat, călăul său îi întinde o foaie de hîrtie și un creion. Îi dă cinci minute pentru a trasa o schemă a organizării M.U.R. (Mișcările Unite ale Rezistenței). Creionul aleargă pe coală. Moulin îi înapoiază hîrtia. A desenat caricatura brutei. Barbie crezuse că, clipa lui de glorie a sosit. Lovitura de la Caluire i se urcase la cap. Spera să trateze el însuși afacerea, cel puțin să o descurce. Nu va fi deposedat de ea, poate, imediat, dacă va duce la bun sfîrșit primele interogatorii. În orice caz, el nu putea să se resemneze cu ideea de a nu fi fost decît gardianul efemer al unui prizonier ilustru. Trebuia, înainte de a-l transfera superiorilor săi, să tragă din această afacere maximum de avantaje. Dar iată că dosarele sale rămîn ridicol de goale ; nu știa despre Max și activitățile lui mai mult decît știuse înainte de a-l avea în mînă. Bilanțul, pe planul informațiilor, era derizoriu. Nu capturase nici un document. Moulin, în salonul de așteptare al doctorului, avusese timp să înghită paginile carnetului său. Barbie mizase totul pe această arestare și, precipitîndu-se la conferința la nivel înalt, se izolase de ariergărzile sale și nu avusese timp să exploreze ramificațiile. Era neputincios în fața tăcerii lui Moulin. O ocazie ratată de a suprima concomitent cu persoana șefului și opera acestuia.

La cîteva ore după ce îl arestase pe Moulin la Caluire, Barbie s-a lăudat față de d'Aubry, șeful de stat major al generalului Delestraint, că îl filase timp de săptămîni și că îi citise toate scrisorile, dezlipindu-le cu abur. Glumea cinic cu prizonierul : „Te-am văzut simbătă 19 iunie, la prînz. De ce nu te-am arestat ? Cum să-ți spun, timpul era frumos, aveai aerul vesel, mi-am zis : «Să-l lăsăm în libertate pînă la capăt»". Acest Barbie, glumeț și sigur de sine, nu mai era, două zile mai tîrziu, decît un ucigaș dezarmat, redus la animalitate criminală. El se înverșunează asupra lui Moulin, deoarece îi este teamă. El a fost asasinul acestuia din cauza fricii de eșec.

„Dacă nu crapă în noaptea asta, îl voi sfîrși mîine la Paris". Revenind din pivniță, era atît de orbit de turbare, încît uita în acel moment consecințele mîniei sale patologice, ale actului său de cîrpaci. O dată trezit din ură, el a măsurat dimensiunile dezastrului de care era responsabil. La Paris, la Berlin, superiorii săi urmau să-i ceară explicații. Oferindu-le un cadavru sau un muribund în loc să dovedească o grijă extremă față de un prizonier depozitar al atîtor secrete și care, chiar mut, era un ostatic din cei mai prețioși, el își risca în mod cert cariera. Era bun pentru trimiterea pe frontul de est ! Imposibil de a șterge urmele violenței sale. Atunci, el s-a grăbit să-i atenueze caracterul stupid, să-și micșoreze responsabilitatea. Făcînd ce ? Livrînd un obscur Jacques Martel șefului Gestapoului din Paris, Boemelburg. Un Jacques Martel care nu mărturisise că este Max.

Martel a fost transportat la Neuilly, în vila rechiziționată pentru Boemelburg. Acolo, el a fost confruntat cu generalul Delestraint și cu André Lassagne. Zăcea pe un divan, obrazul îi era ca ceara, pulsul îi bătea slab. Suferea de un traumatism cranian. „Îl recunoști pe Max ?", au repetat cu insistență gestapoviștii, adresîndu-se lui Delestraint. Răspunsul sec al șefului armatei secrete : „Onoarea militară mă împiedică să îl recunosc pe Max în acest rănit".

Astfel, pentru numărul unu al Gestapoului din Franța problema identificării nu este rezolvată. Raportul privind operațiunea Flora (denumirea codificată a dezmembrării armatei secrete și a Mișcărilor Unite ale Rezistenței), transmis la 29 iunie de către Kaltenbrunner (succesorul lui Heydrich) lui Ribbentrop, nu îl menționează pe Jean Moulin, nici măcar sub numele de Max. Pentru a-și diminua eroarea monumentală, Barbie a ascuns fie că unul din cei opt de la Caluire sfîrșise prin a-l desemna pe Max, fie că Moulin își recunoscuse adevărata identitate. „Da, eu sînt și voi nu veți ști nimic în plus".

Timp îndelungat, Barbie a păstrat într-un sertar al biroului său caricatura desenată de victima sa. O privea des. Părea să țină la ea ca la un fetiș.

(Din „Paris Match")

1000 +1

Profesiuni

Corpul didactic constituie categoria profesională cea mai bine reprezentată (69) în cadrul noii Adunări Naționale franceze. Este urmată de funcționari (54), președinți, directori generali și șefi de întreprinderi (52), medici (39), magistrați, avocați și portărei (38), agricultori și viticultori (25), muncitori (22). Ziariștii și publiciștii, inginerii, micii funcționari, vînzătorii și comercianții au, în total, aproximativ 15 reprezentanți.

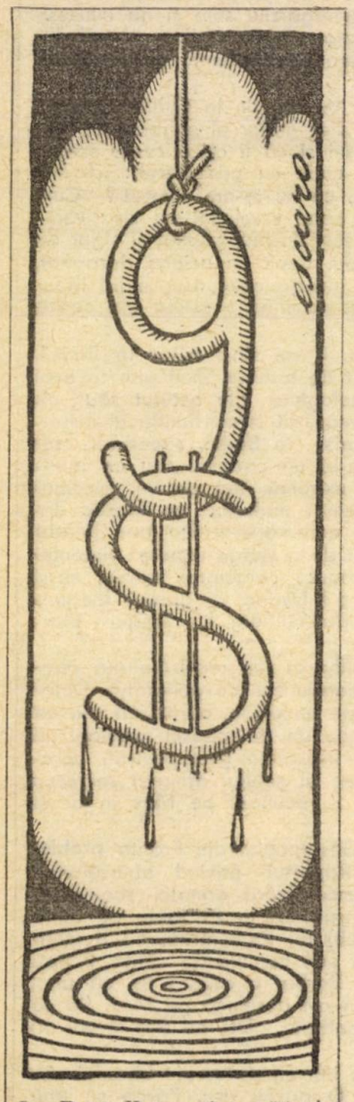

La Bruxelles „cei nouă" și dolarul...

(Din **„Canard enchaîné"**)

Telegramă

Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, Pimen, a adresat o telegramă șefului Bisericii creștine din Cipru, arhiepiscopului Makarios, în care își exprimă sprijinul deplin față de arhiepiscopul Makarios, ca șef legitim al Bisericii creștine din Cipru. În telegramă se spune, de asemenea, că patriarhul Pimen consideră ca ilegală hotărîrea, „care nu are nici o valoare", a celor trei membri ai Sinodului din Cipru, privind privarea de funcțiile eclesiastice a arhiepiscopului Makarios.

Sondaj

Majoritatea locuitorilor Okinawei consideră că în cadrul bazelor militare americane rămase pe insulă după retrocedare continuă să existe arme nucleare, în ciuda repetatelor negări oficiale. Un sondaj al ziarului „Mainichi Shimbun", realizat în cooperare cu ziarul local „Ryukyu Shimpo", arată că 86 la sută din cei interogați cred că în Okinawa mai există încă arme nucleare și 87 la sută sînt convinși că în depozitele bazelor americane se mai află gaze toxice, deși o bună parte din stocuri a fost transferată înainte de retrocedare.

Proiecte

În conferința sa de presă, din 15 martie, președintele Nixon a declarat că biroul de legătură american de la Pekin va fi deschis la 1 mai sub conducerea ambasadorului David Bruce. El a subliniat că deschiderea reciprocă a acestor birouri de legături, la Washington și Pekin, constituie un progres substanțial pe calea dezvoltării relațiilor dintre S.U.A. și China populară. În cursul conferinței sale de presă, președintele Nixon a dezvăluit că intenționează să plece în Europa, America Latină, Africa și Japonia. O primă călătorie ar putea avea loc la începutul verii, iar a doua în toamnă.

Presă

După o pauză de aproape zece ani, agenția China Nouă a deschis un birou de presă la Praga.

Alegerile din Franța: votul a fost, bineînțeles, secret, dar — se pare — doamna de Gaulle n-a votat împotriva... gaulliștilor

Militare

● *Șefii de stat major arabi intenționează să discute luna viitoare problema ocupării de către Israel a unui grup de insule din sudul Mării Roșii. După cum afirmă ziarul „Al Ahram", secretariatul Ligii Arabe pregătește un studiu detaliat pentru șefii de stat major, care urmează să se întîlnească la Cairo la 7 aprilie. Studiul va cuprinde, de asemenea, o strategie a țărilor arabe privind regiunea Mării Roșii. Ziarul „Al Ahram" cheamă la acțiuni urgente cele cinci țări arabe riverane ale Mării Roșii: Egipt, Sudan, Arabia Saudită, Yemnul de nord și Yemenul de sud.*

● *Președintele Nixon s-a angajat să furnizeze Israelului patru escadrile de avioane de vînătoare, precum și asistență tehnică pentru producția unui „Super-Mirage" israelian, scrie ziarul „New York Times", citînd oficialități neidentificate de la Departamentul de Stat și Pentagon. Cotidianul newyorkez precizează că un acord în această problemă ar fi fost încheiat la începutul lunii martie, în timpul vizitei în S.U.A. a primului ministru israelian, Golda Meir. Livrarea noilor avioane Israelului s-ar adăuga celor 42 de „F-4" și aproximativ 80 de „A-4", deja promise de S.U.A., potrivit prevederilor unui acord încheiat în decembrie 1971.*

● *Într-o rezoluție prezentată joi, senatorii democrați cer reducerea substanțială, pe etape, în cursul următoarelor 18 luni, a efectivelor forțelor militare americane staționate în străinătate, care se ridică în prezent la 600 000 de persoane.*

● *Patrick Moynihan, ambasadorul Statelor Unite în India, a fost primit la 15 martie de primul ministru Indira Gandhi, căreia i-a remis un mesaj personal din partea președintelui Nixon, al cărui conținut nu a fost dezvăluit. La încheierea întrevederii, Moynihan a precizat că a abordat cu Indira Gandhi problema livrărilor de arme americane pentru țările din sudul Asiei.*

Optimism

Președintele Venezuelei, Rafael Caldera, a afirmat, în cursul unei conferințe de presă, că este optimist în ce privește o apropiere cu Cuba. El a declarat că Venezuela a angajat un proces de apropiere și armonizare, care dă rezultate pozitive. „Cred că trebuie să privim acest proces cu optimism".

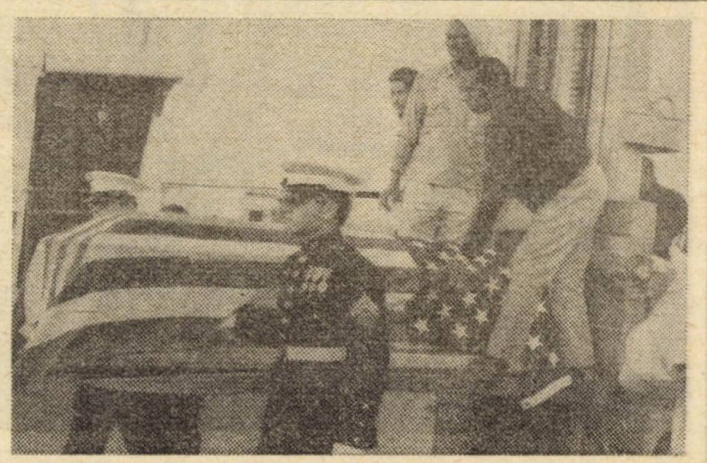

Epilog în tragedia de la Khartum: corpul ambasadorului american este transportat pe calea aerului la Washington

Noul ministru norvegian al protejării mediului înconjurător: Helga Gitmark. Apel la sensibilitatea feminină?

Observatori

Nguyen Thi Binh, ministrul de externe al G.R.P. al Republicii Vietnamului de sud, a declarat, înainte de a părăsi Parisul, că guvernul său va trimite, în curînd, observatori pe lîngă O.N.U., atît la New York cît și la Geneva. G.R.P. este gata „să stabilească și să dezvolte relații de prietenie cu toate țările, indiferent de regimul politic, pe baza respectării independenței și suveranității poporului nostru, păcii în Vietnam și în lume. În acest spirit de pace și dreptate am căutat să dezvoltăm relațiile cu toate țările, îndeosebi cu țările lumii a treia", a adăugat ea, amintind că G.R.P. a stabilit recent relații cu Uganda și Dahomey, ceea ce ridică la 32 numărul statelor cu care G.R.P. întreține relații diplomatice.

Candidatură

La un moment dat, se zvonea în cercurile politice de la Bonn că ministrul de externe Walter Scheel ar avea intenția să candideze, anul viitor, pentru funcția de președinte federal. Săptămîna trecută, Walter Scheel a dat, însă, o dezmințire: „Cei care vorbesc despre așa ceva nu vor, de fapt, decît să mă sîcîie". Revista „Stern", care reproduce aceste cuvinte, adaugă: În calitatea sa de șef al partidului liber-democrat, Scheel vrea să cîștige din nou în alegerile din 1976 și, împreună cu social-democrații cancelarului Brandt, să guverneze, ca ministru de externe, pînă în 1980.

Diplomatice

Ministrul de externe italian, Giuseppe Medici, a anunțat la 15 martie în Camera Deputaților apropiata încheiere a convorbirilor în vederea stabilirii de relații diplomatice între Italia și R. D. Vietnam. Medici a subliniat că țările aliate Italiei și administrația de la Saigon au fost informate despre această hotărîre, care are ca scop „participarea Italiei la contribuția pe care o vor aduce țările C.E.E. la reconstrucția peninsulei indochineze".

Sport

La Dresda a avut loc o întîlnire între delegațiile conducerilor uniunilor sportive din R.D.G. (DTSB) și din R. F. Germania (DSB), conduse de președinții celor două uniuni. S-a hotărît continuarea convorbirilor la o nouă întîlnire, care va avea loc la 10 mai, la Frankfurt pe Main. Președintele Uniunii sportive din R.D.G., M. Ewald, a propus încheierea unui protocol anual ca bază pentru organizarea unor întreceri sportive bilaterale și multilaterale.

Devalorizare

Anecdota săptămînii în „Stern": Anul 1975. Un dialog între doi vest-germani:

– Mi-am cumpărat, zilele trecute, o mașină nouă, zise unul din ei.

– Cît te-a costat?, întrebă celălalt.

– Zece mii.

– Cum? Mărci?

– Nu, doar dolari.

Fraudă

Secretarul general al Partidului Comunist Francez, Georges Marchais, s-a alăturat cererii privind anularea alegerilor legislative în două circumscripții electorale din insulele Reunion, între care aceea în care a fost ales Michel Debré, ministru de stat însărcinat cu apărarea națională. Marchais a cerut, de asemenea, „anularea rezultatului obținut prin fraudă în insula Guadelupa".

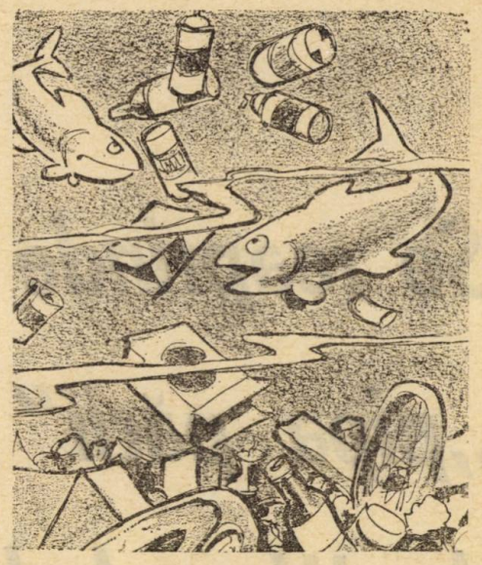

„Detergent, deodorant, praf de curățat, soluție de lustruit... Pe cinstea mea, ce curați trebuie să fie!"

(Din **International Herald Tribune**)

Retragere

Ultimii militari sud-coreeni care mai staționau încă în Vietnamul de sud s-au retras la 14 martie. Statul major al forțelor sud-coreene, aflat sub comanda generalului Lee Sae Ho, a părăsit Saigonul, plecînd spre Seul. În perioada de vîrf a conflictului din Indochina – aprilie 1969 – forțele sud-coreene din Vietnamul de sud numărau 50 200 de oameni. Retragerea lor marchează sfîrșitul prezenței militare aliate (în afară de cea americană), care a participat la războiul din Vietnam alături de Statele Unite (Australia, Noua Zeelandă, Filipine, Tailanda, Taivanul și Spania. Aceasta din urmă a trimis un contingent simbolic de 30 de oameni).

Pace

La Conferința Comitetului pentru apărarea păcii din Polonia, consacrată problemelor dezarmării generale și totale, Josef Czyrankiewicz, militant de stat și de partid, a fost ales președinte al comitetului.

Instantaneu recent: Jean-Paul Sartre

Împrumut

Yemenul de sud va primi împrumuturi și ajutoare totalizînd 37 milioane dolari în conformitate cu acordurile încheiate cu o serie de țări socialiste, a anunțat premierul Ali Nasser Mohammed. Premierul s-a întors simbătă dintr-un turneu în Ungaria, Cehoslovacia, Polonia, U.R.S.S. și Siria.

Amendament

Luînd cuvîntul în fața Adunării Naționale, președintele Tunisiei, Habib Bourguiba, a propus ca în perioadele de tranziție președinția Republicii să fie asumată de primul ministru timp de 45 de zile, termen după care vor trebui organizate alegeri generale. Șeful statului tunisian a aprobat, de asemenea, un al doilea proiect de amendament constituțional, care vizează instaurarea unui control al Adunării asupra guvernului. Acest amendament prevede că Adunarea poate înlătura guvernul prin adoptarea unei moțiuni de cenzură.

***Pictura, veche pasiune:** împărăteasa Nagako a Japoniei a sărbătorit împlinirea a 70 de ani, lucrînd la a treia colecție în album a picturilor sale*

Se reaprinde „pipa păcii" la Wounded-Knee?

O litografie din 1890 : cerşetori indieni din Nevada. Drumul spre vest i-a gonit pe vechii băştinaşi ai acestor locuri de pe pămînturile lor

La începutul acestei săptămîni, Russell Means, conducătorul celor cîteva sute de indieni din tribul „sioux" care au pornit acţiunea de la Wounded-Knee, a făcut guvernului S.U.A. propuneri menite să pună capăt crizei. Propunerile prevăd retragerea trupelor federale care încercuiesc orăşelul, începerea de negocieri între trib şi guvernul federal, menţinerea la Wounded-Knee a unui contingent indian care să participe la normalizarea situaţiei...

Totul a început la 27 februarie, în mica localitate Wounded-Knee, din Dakota de Sud. 450 de indieni înarmaţi prind 11 ostatici albi şi ocupă colinele micului oraş, în jurul unei biserici de lemn. Televiziunea e prezentă, ziarele ţin la curent, în mod constant, despre desfăşurarea tratativelor dintre conducătorii „Mişcării indienilor americani" şi autorităţi. La 1 martie, ostaticii sînt eliberaţi. La 10 martie, se fumează chiar „pipa păcii". Totuşi, în aceeaşi zi, izbucneşte un schimb de focuri între indienii insurgenţi şi forţele federale care asediau, de mai bine de trei săptămîni, Wounded-Knee. La fel s-a întîmplat şi acum cîteva luni, la Custer, tot în Dakota de Sud. Motivul : condamnarea unui alb care ucisese un indian. Indienii au considerat pedeapsa prea uşoară.

În general, indienii revoltaţi reclamă o reformă a „Biroului pentru afacerile indiene" şi respectarea tratatelor încheiate între guvernul american şi „naţiunile indiene", tratate încheiate în timpul legendarei cuceriri a Vestului, în secolul trecut. Este vorba, în fapt, de 371 de tratate pe care indienii le consideră încălcate de către autorităţile guvernamentale. Aceste multiple încălcări, dintre care unele destul de recente, privesc deturnarea rîurilor şi acapararea pămînturilor în posesia tradiţională a indienilor. Restabilirea vechilor drepturi indiene — e de la sine înţeles — afectează numeroase interese economice : pe cele ale marilor agricultori, ale companiilor miniere, diferitelor industrii şi chiar municipalităţi.

Aproape 500 000 de indieni trăiesc astăzi în rezervaţii. 40 la sută din ei sînt şomeri. Media de vîrstă este sub 50 de ani. Există şi aşa-numiţii indieni „integraţi" ; sînt 300 000 şi locuiesc, mai ales, în cartierele sărace ale oraşelor americane. Dintre aceştia se recrutează, îndeobşte, militanţii cei mai radicali ai „Mişcării indienilor americani" (American Indian Movement — A.I.M.). Ei sînt, de fapt, cei care, în noiembrie anul trecut, au ocupat sediul „Biroului pentru afaceri indiene" de la Washington ; tot ei au condus revolta de la Custer şi pe aceea de la Wounded-Knee.

Indienii au în Statele Unite drept la vot, la serviciu militar, plătesc impozite şi pot părăsi rezervaţiile fără autorizaţie specială. Protestează, însă, împotriva discriminării în învăţămînt şi muncă, precum şi împotriva condiţiilor sanitare din rezervaţii. Purtătorul de cuvînt al Mişcării indiene de la Wounded-Knee (în traducere „Genunchiul rănit") a declarat că indienii vor să-şi reglementeze singuri afacerile şi să se integreze în viaţa americană.

Cei care, de la sfîrşitul lui februarie încoace, au atras atenţia asupra lor, sînt o parte a tribului indian „sioux" din vest, stabilit la apus de Missouri . Ei înşişi sînt o parte din ceea ce cîndva purta denumirea globală de „marea naţiune Sioux". Existau — informează Maurice Rascle, într-un documentat articol din „Le Monde" — trei mai ramuri : sioux-ii din răsărit, stabiliţi în Minnesota ; sioux-ii din centru, stabiliţi în partea orientală a statelor Dakota de Nord şi Dakota de Sud, la răsărit de Missouri ; în fine, sioux-ii din vest, autorii actualei revolte. Prin anul 1750, aceştia din urmă au trecut fluviul Missouri şi au poposit în zona marilor cîmpii. Încă înainte de 1800, ei adoptaseră ceea ce s-a numit în limbajul specialiştilor „cultura de cîmpie". Pe vremea aceea, au descoperit calul şi au devenit admirabili călăreţi, încît un general american vedea în ei cea mai bună cavalerie uşoară din lume. Erau şi excelenţi vînători de bizoni.

Ca mai toate triburile de cîmpie, societatea sioux-ilor era organizată în diferite asociaţii militare, ai căror membri îndeplineau serviciul de poliţie al taberei, erau însărcinaţi cu securitatea expediţiilor, cu pregătirea marilor vînători colective, cu păstrarea disciplinei în operaţiunile militare importante. Specialist în problemele indienilor din S.U.A., Maurice Rascle mai face o precizare : sioux-ii au fost cei care au răspîndit, printre triburile din cîmpie, portul superbei diademe de pene de vultur atît de mult popularizată de filmele western. De-a lungul secolului al XIX-lea, era cunoscută pînă departe faima lor de buni ostaşi cu calităţi de legendară bravură şi iscusinţă în mînuirea armelor. În 1800, erau în număr de 12 000, în 1850 — de 13 500, iar la recensămîntul din 1890 ajunseseră la 16 426. Sioux-ii din vest erau divizaţi în şapte triburi, dar dintre ele trei sînt de departe cele mai cunoscute, prin importanţa efectivelor şi îndrăzneala războinică a membrilor lor : tribul „Hunkpapa", cel al „Arşilor" şi „Oglala". Aceştia din urmă sînt strămoşii revoltaţilor din Wounded-Knee (în 1850 erau 3 000, dintre care 800 războinici de meserie).

Sioux-ii occidentali au fost aproape într-o continuă stare de război cu mai toate triburile indiene învecinate. În schimb, raporturile lor cu albii au fost, iniţial, paşnice. Primul tratat între ansamblul aşanumitei „naţiuni sioux" şi guvernul Statelor Unite a fost semnat în 1805. Numai unul din triburi — cel al tetonilor —

În jurul bisericii din Wounded-Knee, 400 de indieni înarmaţi ţin la distanţă forţele de ordine guvernamentale

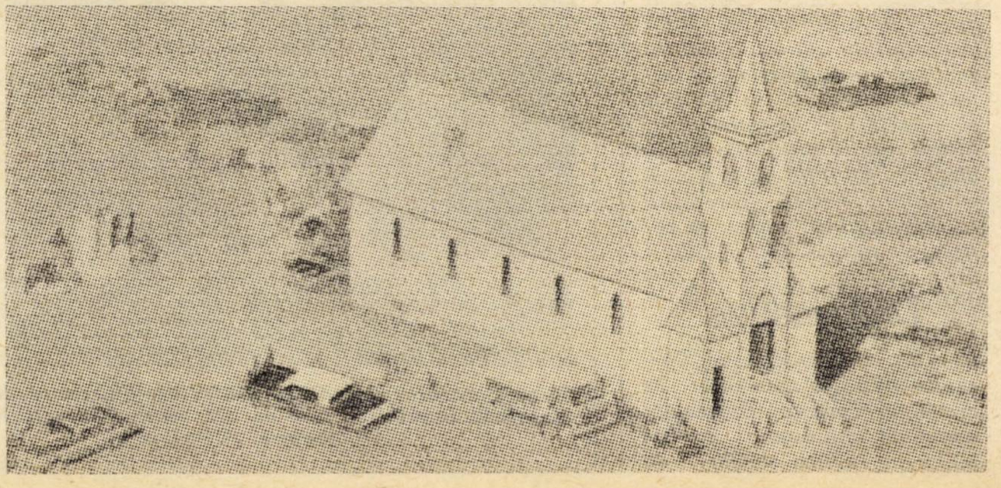

În acele zile, la Wounded-Knee

a semnat, el singur, mai multe tratate de pace și prietenie cu Statele Unite, în 1825.

Dar, cu timpul, raporturile s-au înrăutățit. Prea frecventa și brutala peregrinare a emigranților spre vest, pe drumul Oregonului, sîngeroasa represiune, în 1862, a revoltei indienilor din Minnesota și uciderea în masă a cirezilor de bizoni de către albi i-au determinat pe indieni, începînd din 1863, să aleagă calea războiului. Astfel, între 1866 și 1868 s-au succedat fără întrerupere lupte, în regiunea Wyoming, între forțele americane și triburile sioux — Cheyenne și Arapahos — sub conducerea lui Oglala Red Cloud („Nor roșu"). La 29 aprilie 1868, printr-un tratat semnat la Fort-Laramie, sioux-ii din vest au acceptat să se stabilească, împreună cu triburile aliate, în marea rezervație care se întindea pe toată jumătatea occidentală a actualului stat Dakota de Sud.

Dar goana după aur a emigranților a pus capăt fragilului armistițiu. Și, aceasta — pentru că aurul se găsea mai ales pe colinele sfinte ale sioux-ilor, la Black Hills. Avalanșa de prospectori în această regiune a fost resimțită de indieni ca o insuportabilă pîngărire. În 1876, în luptele din Montana, sioux-ii și Cheyenne-ii au repurtat o serie de victorii sub conducerea unor destoinici șefi, precum Sitting Bull (aparținînd tribului Hunkpapa), și indianul Oglala, Crazy Horse („Cal nărăvaș"). Celebră a fost, mai ales, victoria de la Little Big Horn („Micul Corn Mare") asupra regimentului 7 de cavalerie al colonelului Custer. Dar, euforia victoriei n-a durat mult : Crazy Horse este omorît, la 5 septembrie 1877, la Fort-Robinson (Nebraska), cîteva luni după ce a fost nevoit să se supună necondiționat albilor, alături de cei 100 000 de indieni Oglala. Marea rezervație sioux a fost atunci considerabil amputată (în 1876), apoi fărîmițată (în 1889) în șase rezervații mici, dintre care una, cea de la Pine-Ridge, în Dakota de Sud — teatrul actualei revolte. Doar războinicul Sitting Bull („Taurul") și cîțiva din membrii tribului său și-au găsit refugiul în Canada, unde au zăbovit pînă în 1881. În 1890, situația devine din nou alarmantă în rezervațiile sioux. Armata ia noi măsuri de securitate. Se produc ciocniri, iar la 15 decembrie, într-una din bătălii, își pierde viața și Sitting Bull, de-abia reîntors în regiunea sa de baștină. În fine, urmează cel mai mare masacru de la Wounded-Knee, în rezervația Pine-Ridge. De atunci, sioux-ii occidentali s-au stabilit în cele șase rezervații din Dakota de Nord și Dakota de Sud, și în cea de la Fort-Peck, din Montana.

Avînd o suprafață de 1 500 000 de acri, cu alte cuvinte 600 000 hectare, rezervația de la Pine-Ridge, locuită de sioux-ii Oglala, este cea mai întinsă, după cea a indienilor Navajo. În 1960, trăiau, aici, 8 200 de indieni, iar în 1970 — 11 500. Dar, mai multe mii de confrați de-ai lor locuiesc în afara rezervației, la periferia marilor orașe. Guvernul american a luat, în anul 1950, o serie de măsuri pentru a acorda de lucru în industrie indienilor din rezervații. Indienii posedă o limbă — denumită lakota — iar, din 1971, sînt obligați să urmeze un program de educație bilingvă.

Starea lor materială rămîne însă precară. Solul rezervației este sărac, iar jumătate din pămînturi sînt închiriate unor albi, la prețuri sub nivelul curent. Lipsa de calificare a indienilor nu le dă posibilitatea să exercite meserii mai evoluate. În 1969, procentajul șomerilor se ridica, în rezervația Pine-Ridge, la 52 la sută din populația activă. Se așteaptă o ameliorare mai substanțială a situației lor ; între altele, vor putea, deocamdată, să-și cinstească oficial eroii. Totuși, indienii din rezervație nu par să se încălzească prea mult la gîndul că, spre sfîrșitul anului 1980, se va fi terminat, la Black Hills, nu departe de orășelul Custer, un monument înalt de 150 de metri, sculptat în stîncă și reprezentînd pe legendarul șef Oglala, Crazy Horse, într-o poziție ecvestră, cu pletele în vînt.

Paul Munteanu

CONTRAPUNCT

Asfalt și psihologie

Radu Budeanu

Un eminent psihiatru francez, dr. Pierre Delteil, a elaborat un studiu a cărui calitate a fost entuziast apreciată de sociologi. Abordînd spinoasa problemă a demografiei automobilului (galopantă, știm cu toții), domnia-sa a tras concluzii pertinente în special în ceea ce privește psihologia omului de la volan : „Șoferul formează împreună cu mașina sa un complex original, dominat de eliberarea unor impulsuri instinctuale amplificate paroxistic de forța mecanică a automobilului".

Așadar, lăsînd la o parte numeroasele tipuri de mașini și suficienta varietate temperamentală a automobiliștilor, pe șoselele Franței anul trecut poliția rutieră a avut de-a face cu aproape 11 milioane de complexe originale care, depășind instinctul paroxistic obișnuit, au produs accidente. Unsprezece milioane de contravenții pe an înseamnă începutul unei drame administrative, căci ele se acumulează, se organizează și se fișează conform unor criterii riguroase care, în ultimă instanță, ar trebui să conducă la adoptarea unor măsuri. Și pe drept cuvînt. În afara repartizării bonurilor de amenzi și a selectării dosarelor șoferilor recalcitranți, ceea ce provoacă adevărate frisoane este întinderea haotică a cîmpului de luptă rutier : 3 milioane de răniți și 130 000 de morți în zece ani. Operînd retrospectiv, un grup de experți francezi au furnizat de curînd clientelei cîteva date din care rezultă că hecatomba de pînă acum este încă nimic în comparație cu viitorul sîngeriu : parcul de automobile al Franței s-a dublat în zece ani, densitatea cantității de mașini pe unitatea de suprafață rutieră s-a dublat în șapte ani în orașe, a devenit de cinci ori mai mare pe șosele, urmînd ca în următorii zece ani să se ajungă în orașe la calmul absolut : blocarea circulației. Pînă atunci, se estimează că automobilele își conservă șanse mărite să secere din plin vieți omenești și să afecteze, în proporții corespunzătoare, integritatea corporală a cîtorva zeci de milioane de cetățeni, indiferent de vîrstă, sex și profesiune.

Sfidînd destinul implacabil, poliția rutieră franceză s-a pus pe treabă. În primul rînd, și-a îngroșat rîndurile. Apoi, a îmbogățit inventarul restricțiilor. În sfîrșit, publicînd un raport care a ridicat părul măciucă celor care l-au studiat fără idei preconcepute, a determinat organizarea unui experiment care, cap la cap, însumează 2 500 de kilometri. Este vorba de limitarea pe anumite autostrăzi și drumuri a vitezei (al cărei exces a furnizat anul trecut o creștere de 25 la sută a accidentelor rutiere). Experții francezi apreciază că, în curînd, viteza peste 80 de kilometri pe oră va deveni ultima nostalgie sălbatică a complexului original, instinctual și paroxistic — al omului de la volan. Oare ? Automobilul aduce statului francez, prin taxe, impozite și... contravenții, 22,5 miliarde de franci anual. Statul plătește în schimb, 6,5 miliarde pentru drumuri și întreținerea poliției rutiere. Această sensibilă diferență, cu implicații (oarecum) previzibile, nu înseamnă nimic în comparație cu ofensiva publicitară a industriei de automobile. Dincolo de formă, de culoare, de fotolii, volan, bord și alte asemenea, automobilul se lansează vajnic pe piață și provoacă apetituri pasionale în masă, datorită, în primul rînd, cailor putere. Fără cît mai mulți cai putere, sufletul comerțului de automobile n-ar mai avea nici un suport.

Și cum marile firme producătoare înțeleg să-și înfigă adînc picioarele în pămîntul gras al pieței, cursa pentru obținerea de viteze sporite își mărește ritmul văzînd cu ochii. Încît, vrînd-nevrînd, psihologii, sociologii și experții, luați de valul marelui business care se lovește de peretele restrictiv al poliției, se scufundă în plină psihologie abisală : cu cît o mașină mănîncă asfaltul mai repede cu atît nu va mai avea, propriu-zis, cum. Va fi poliția inhibată de presiunea industriașilor, vor fi industriașii stimulați de impulsurile pasionale ale clientelei sau va modela restricția rutieră „complexul original" al șoferilor ? Pronostic — zero.

СОВЕТСКАЯ РОССИЯ
MOSCOVA

„RELAȚIILE CU JAPONIA SĂ FIE AȘEZATE PE O BAZĂ JURIDICĂ"

Leonid Zamiatin
director general al agenției TASS

UNIUNEA SOVIETICĂ este, din mai multe puncte de vedere, un partener firesc al Japoniei.

Avem cu ce face comerț într-o perspectivă de mulți ani. În același timp, în țara noastră sînt bine cunoscute mărfurile de înaltă calitate de producție japoneză. In plus, comerțul sovieto-japonez nu este supus acelor fenomene pe care le încearcă, din timp în timp, unele țări capitaliste, datorită contradicțiilor și zguduirilor la bursele valutare.

Dezvoltarea relațiilor economice creează de la sine o atmosferă favorabilă extinderii colaborării reciproc avantajoase. Este un fapt incontestabil și confirmat prin caracterul relațiilor sovieto-japoneze.

Între U.R.S.S. și Japonia s-au instaurat contacte politice cu caracter regulat. Acestea au loc la diferite niveluri. Asemenea întîlniri și convorbiri dau posibilitatea schimburilor de opinii asupra evenimentelor ce se petrec în lume, găsirii unui înalt grad de înțelegere reciprocă în problemele internaționale de interes pentru ambele țări. După cum se știe, țara noastră a fost întotdeauna adeptă a dezvoltării unor astfel de contacte.

Actuala situație internațională se caracterizează prin faptul că în lume au loc căutări de căi pentru colaborarea pașnică, pentru destinderea încordării și întărirea încrederii. Domeniul colaborării cuprinde nu numai economia, ci și schimburile tehnico-științifice, legăturile culturale. Toate acestea sînt aplicabile și dezvoltării relațiilor sovieto-japoneze.

Este clar însă și faptul că a sosit timpul să se pună o bază juridică trainică relațiilor sovieto-japoneze. A sosit timpul ca aceste relații să fie dezvoltate pe o bază stabilă, să fie reglementate problemele rămase din timpul celui de-al doilea război mondial. Toate acestea ar crea un nou climat în relațiile sovieto-japoneze, ar duce la o adîncire a contactelor în toate domeniile, inclusiv în sfera politică.

În cuvîntările sale, L. I. Brejnev, secretarul general al C.C. al P.C.U.S., a subliniat, nu o dată, că țara noastră năzuiește spre o înțelegere reciproc acceptabilă asupra întregului cerc de probleme în discuție. Este însă clar, spunea el, că rezultatele pozitive ale tratativelor pot fi așteptate numai în cazul în care partea japoneză va manifesta aceeași năzuință.

Presa japoneză, expunînd mesajul primului ministru Tanaka, pe care ambasadorul japonez din Moscova l-a înmînat zilele trecute tovarășului L. I. Brejnev, subliniază că Japonia năzuiește, de asemenea, la îmbunătățirea relațiilor japono-sovietice. Se arată că una dintre căile spre această ameliorare o constituie încheierea tratativelor începute anul trecut între miniștrii afacerilor externe, cu privire la semnarea tratatului de pace sovieto-japonez.

L. I. Brejnev, relevînd încă de pe atunci acordul ambelor părți de a duce tratative în vederea încheierii tratatului de pace, spunea : „În ce ne privește, noi sîntem gata să stabilim și să dezvoltăm o largă colaborare reciproc avantajoasă cu Japonia, atît pe plan economic, cît și pe plan politic, avînd în vedere că o asemenea colaborare va sluji cauza păcii". Această poziție reflectă linia exprimată de partidul nostru la cel de-al XXIV-lea Congres, linie spre întărirea păcii în Extremul Orient și bazinul Pacificului.

Japonia este o mare putere, vecina noastră, iar țara noastră dorește să trăiască cu ea în condiții de bună-vecinătate, să aibă cu ea relații bune. Dar acest proces depinde nu numai de o singură parte. El depinde și de abordarea acestei probleme de către Japonia. În istorie, chiar în cea recentă, au existat din păcate perioade sumbre, cînd forțele militariste din Japonia au dus țările noastre la conflicte armate. Aceste vremuri au intrat în domeniul trecutului și este foarte important ca, în complexa situație contemporană, țările noastre — Uniunea Sovietică și Japonia — ca și alte țări, să-și canalizeze eforturile spre întărirea păcii, spre înfăptuirea securității popoarelor.

Țara noastră a declarat, în repetate rînduri, că dezvoltarea relațiilor sovieto-japoneze nu este îndreptată împotriva vreunor terțe țări. Dimpotrivă, există convingerea fermă că normalizarea acestor relații se va reflecta favorabil asupra evoluției situației din lume. În țara noastră se consideră că această sarcină este importantă și actuală. Îndeplinirea ei va sluji nu numai interesele celor două țări ale noastre, ci interesele tuturor popoarelor, ea va juca un rol considerabil în politica mondială.

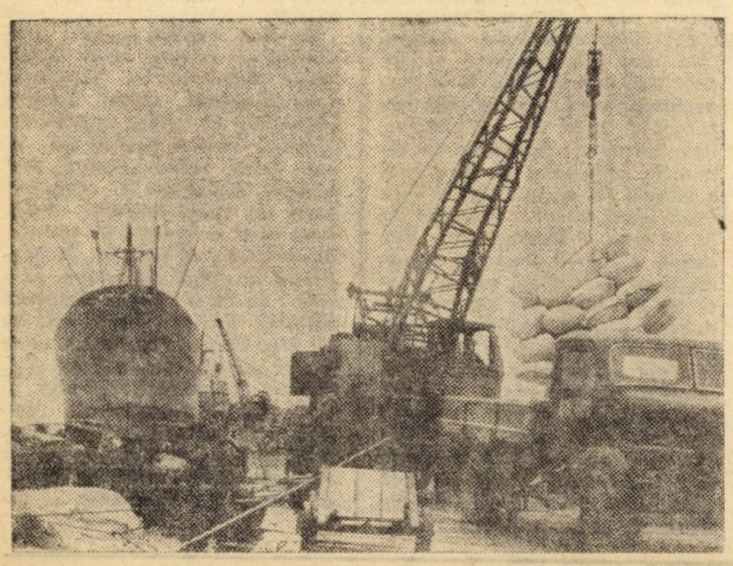

Portul Haifong (R.D. Vietnam). După restabilirea păcii, activitate febrilă

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPESTA

CONVORBIRI FRUCTUOASE

Cu prilejul vizitei sale în Statele Unite, Vályi Péter, vicepreședinte al Guvernului Revoluționar Muncitoresc-Țărănesc Ungar, a avut o convorbire cu corespondenții din Washington ai presei ungare, privind rezultatele discuțiilor și întrevederilor cu conducătorii guvernului american și cu oamenii de afaceri din S.U.A.

SCOPUL vizitei noastre, a spus Vályi Péter, a fost dezvoltarea relațiilor comerciale și economice bilaterale, respectiv a condițiilor adecvate în acest sens. El a relevat că negocierile au cuprins două grupe majore de probleme : pregătirea încheierii unui acord comercial, respectiv reglementarea unor revendicări reciproce în suspensie din perioada interbelică și postbelică, privind drepturile patrimoniale. Bunăoară — a precizat vicepremierul ungar — de la începutul anilor '50, cînd guvernul american a reziliat acordul comercial în vigoare, practic nu am mai avut un astfel de acord cu S.U.A., iar, de atunci, partea americană a refuzat să aplice clauza națiunii celei mai favorizate în domeniul relațiilor comerciale dintre cele două țări. Cu prilejul actualei vizite, delegația ungară a discutat cu reprezentanții guvernului american asupra măsurilor reciproce necesare în vederea realizării unui nou acord comercial. În acest scop, între organele comerciale ungare și americane vor începe o serie de tratative, sperăm încă în cursul acestui an.

Vályi Péter a menționat că volumul comerțului ungaro-american este deocamdată mult prea redus, valoarea globală a

schimburilor, în ambele sensuri, limitîndu-se doar la 40-50 milioane dolari anual, ceea ce înseamnă că ponderea S.U.A. în comerțul exterior ungar este sub 1 la sută. Această pondere redusă este urmarea măsurilor discriminatorii pe care le aplică Statele Unite. Din acest motiv, exportul ungar spre S.U.A. este stînjenit într-o serie de domenii prin tarife vamale deosebit de ridicate, domenii care, de altminteri, ar putea oferi bune posibilități de debușeu industriei ungare. Ca urmare a acestei situații, nivelul importului provenit din S.U.A. este de asemenea redus, întrucît și noi am fixat tarife vamale mai ridicate pentru mărfurile americane, în raport cu cele aplicate produselor celorlalte țări capitaliste dezvoltate.

Cînd S.U.A. vor pune capăt discriminărilor, putem conta pe o importantă creștere a exportului. În acest caz, firește, partea ungară va aplica aceleași măsuri față de importul provenit din Statele Unite pe care le aplică, de pildă, în cazul importurilor sale din țările vest-europene.

Partenerii americani la negocieri l-au informat pe Vàlyi Péter că guvernul american intenționează să supună Congresului, în viitorul apropiat, un amplu proiect de lege în domeniul comerțului, în cadrul căruia, printre altele, se are în vedere reglementarea comerțului Est-Vest și, în acest context, aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate în comerțul cu țările socialiste. În acest sens, de pildă, conducătorii unuia din cele mai mari concerne americane pentru mașini agricole și industria chimică — concern cu care, de pe acum, Ungaria întreține relații foarte active — s-au pronunțat în termeni foarte optimiști privind posibilitățile de dezvoltare a pieței lor în Ungaria. De asemenea, au manifestat un interes viu față de perspectivele relațiilor comerciale cu Ungaria cunoscute personalități ale cercurilor de afaceri americane, printre care David Rockefeller, președintele lui „Chase Manhattan Bank", care a vizitat recent numeroase țări socialiste europene, inclusiv Ungaria. Același interes viu s-a remarcat cu prilejul întîlnirii dintre membrii delegației ungare cu membrii Comisiei pentru comerț din Senatul american, întîlnire care s-a desfășurat într-un climat cordial.

În încheierea declarației sale, Vàlyi Péter a relevat că tema principală a convorbirilor sale fructuoase cu conducătorii americani a fost aceea a relațiilor economice și comerciale între cele două țări, dar au fost abordate și probleme legate de cooperarea tehnico-științifică și culturală.

MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

REFORMA MONETARĂ ȘI STRATEGIA DEZVOLTĂRII

ÎN CURSUL anului 1973, toate organizațiile și forurile O.N.U. care se ocupă de problemele colaborării internaționale, în primul rînd U.N.C.T.A.D., E.C.O.S.O.C. și Adunarea Generală, vor examina aplicarea strategiei internaționale pentru al doilea deceniu de dezvoltare. Analiza periodică (la fiecare doi ani) a progresului înregistrat în înfăptuirea strategiei de dezvoltare este considerată drept un mijloc indispensabil pentru depistarea lipsurilor și deficiențelor, precum și pentru îmbunătățirea continuă și completarea strategiei.

Încă de la începutul definirii strategiei internaționale de dezvoltare pentru al doilea deceniu a fost limpede că, în condițiile actuale, nu pot fi cuprinși toți factorii, toate condițiile și problemele, nu este posibilă previzunea tendințelor pentru întregul deceniu. De aceea, s-a ajuns la concluzia că strategia de dezvoltare trebuie să aibă un caracter dinamic, să fie mereu completată și adaptată, pentru a răspunde cît mai bine noilor condiții și cerințe ale dezvoltării.

Ținînd seama de faptul că majoritatea măsurilor și acțiunilor asupra cărora s-a căzut de acord în cadrul strategiei internaționale de dezvoltare sînt de competența U.N.C.T.A.D., este limpede că rolul U.N.C.T.A.D. în urmărirea modului de înfăptuire a strategiei este de o importanță

Val de greve în Marea Britanie. În imagine: muncitorii de la căile ferate britanice au părăsit lucrul

REFLECTOR

Un interviu al directorului ziarului „Nhan Dan"

Într-un interviu acordat unui grup de ziariști americani, Hoang Tung, director al ziarului „Nhan Dan", cel mai mare ziar din R. D. Vietnam, a declarat că, după părerea sa, este „primejdios să se afirme, fără rezerve, că am trecut de la o situație de război la o situație de pace". „Dacă nu există o încetare a focului în Vietnamul de sud, atunci primejdia izbucnirii războiului persistă. Atîta timp cît în Vietnamul de sud nu este realizată o încetare a focului, există și posibilitatea ca războiul să cuprindă și alte regiuni ale Vietnamului de sud și Indochinei". „Cred că poporul american este îngrijorat din cauza lui Thieu. Nu vă lăsați duși prea departe de Thieu".

Referindu-se la deminarea portului Haifong, Tung a arătat: „Americanii nu au detonat decît o singură mină, nici mai mult nici mai puțin. În momentul instalării minelor, oficialitățile americane au declarat că ele pot fi înlăturate cu ajutorul dragoarelor de mine. Acum, ele afirmă că oamenii de știință americani pot realiza minele, dar nu le pot distruge. Cred că Statele Unite încearcă să le folosească drept mijloc de negocieri".

Referindu-se la soluționarea problemelor laoțiană și cambodgiană, Tung a afirmat că aceasta trebuie să fie realizată de țările respective. „În ce ne privește, facem tot ceea ce ne stă în putință să consolidăm pacea în Vietnam și în întreaga Indochină. Dar, totodată, războiul în Cambodgia continuă și situația este destul de complicată. Dorința noastră este ca războiul să înceteze total în întreaga Indochină și să trecem la o eră nouă, iar fiecare țară din Indochina să-și soluționeze problemele politice prin mijloace pașnice. Problema centrală, care confruntă acum Vietnamul de nord, este reconstrucția agriculturii și industriei". „Vietnamul de nord pornește de la ideea că Statele Unite doresc pacea. Dorim să stabilim relații normale cu Statele Unite, adică neintervenția reciprocă în treburile interne. Dorim să avem relații diplomatice, comerciale și culturale cu Statele Unite, bineînțeles pe picior de egalitate", a afirmat Tung.

Referindu-se la reunificarea nordului și sudului Vietnamului, Tung a subliniat: „Politica noastră nu este aceea a folosirii forței pentru reunificarea țării. Problema urgentă în Vietnamul de sud este încheierea conflictului, pentru ca cele două părți din Vietnamul de sud să-și poată soluționa problemele prin mijloace politice. Sîntem convinși că soluționarea problemei politice în Vietnamul de sud nu este ușoară. Ea nu poate fi grabnic soluționată, dar noi avem răbdare. Dorim să coexistăm cu sud-vietnamezii", a afirmat, în încheiere, Tung.

(Agenția U.P.I.)

deosebită. La cea de-a III-a sesiune a U.N.C.T.A.D., s-a hotărît ca această sarcină să fie încredințată organului executiv suprem al acestei instituții — Consiliului pentru comerț și dezvoltare — care se va întruni la fiecare doi ani într-o sesiune specială, pe cît posibil la nivel ministerial. O primă sesiune de acest fel va avea loc la sfîrșitul lunii aprilie la Geneva.

Dar acțiunile legate de urmărirea modului în care se înfăptuiește strategia internațională de dezvoltare nu pot fi separate de acțiunile care se vor desfășura în cadrul reformei sistemului monetar internațional și al tratativelor comerciale multilaterale. Aceste acțiuni trebuie să ducă la adoptarea unei noi structuri de relații economice internaționale, care să reflecte o diviziune internațională a muncii mai rațională, fapt care va crea posibilități mai bune pentru țările în curs de dezvoltare în vederea progresului rapid al economiilor lor naționale. Prin urmare, orice modificare în domeniul relațiilor monetare, financiare și comerciale internaționale va avea o influență directă asupra înțelegerilor și obligațiunilor cuprinse în strategia internațională de dezvoltare. Pentru țările în curs de dezvoltare, aceasta prezintă o importanță deosebită. În primul rînd, ele trebuie să lupte pentru participarea cu drepturi egale la adoptarea hotărîrilor privind noul sistem monetar și comercial, iar, în al doilea rînd, trebuie să asigure coordonarea cît mai strînsă a eforturilor depuse de ele în cadrul acțiunilor privind reforma monetară, tratativele comerciale multilaterale și îmbunătățirea strategiei internaționale de dezvoltare. Necesitatea coordonării și îmbinării eforturilor lor în cadrul forurilor internaționale care vor examina aceste probleme este atît de evidentă, încît se impune găsirea de urgență a unor forme instituționale suplimentare de colaborare a grupului „celor 77" de țări în curs de dezvoltare. Mai ales, ținînd seama de faptul că, la mijlocul lunii septembrie 1973, va avea loc la Geneva întrunirea G.A.T.T. la nivel ministerial, care să formuleze directivele pentru începerea tratativelor comerciale multilaterale și pentru crearea comitetului de tratative, ținînd seama de faptul că la adunările anuale ale Fondului Monetar Internațional și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, prevăzute pentru luna septembrie, va începe examinarea proiectelor de reformă a sistemului monetar internațional.

În ultima vreme, au crescut prețurile produselor japoneze, în special cele ale obiectelor de consum și ale biletelor de tren. Pentru stoparea acestei tendințe, s-au organizat diverse mitinguri și demonstrații

Perioada în care ne aflăm poate fi considerată, fără îndoială, drept o cotitură în istoria relațiilor economice internaționale. În același timp, aceasta este și o șansă pentru țările în curs de dezvoltare ca, prin acțiuni hotărîte, să asigure ca noul sistem să reflecte cît mai adecvat cerințele lor specifice și să apere cît mai bine interesele și drepturile lor. Deși, prin adoptarea în anul 1970 a strategiei internaționale pentru al doilea deceniu de dezvoltare, s-a încheiat o perioadă importantă a luptei țărilor în curs de dezvoltare pentru schimbarea situației actuale nedrepte în relațiile economice internaționale, moștenite din trecutul colonialist, acest document internațional a fost conceput și elaborat în cadrul unui sistem comercial și monetar internațional a cărui valabilitate nu a fost pusă sub semnul întrebării, în pofida numeroaselor revendicări ale țărilor în curs de dezvoltare. Aceasta înseamnă că, în ciuda insistențelor țărilor în curs de dezvoltare, strategia s-a bazat pe sistemul comercial și monetar internațional în vigoare. Astăzi, în perioada crizei monetare și a altor evenimente care au avut loc pe arena economică internațională după adoptarea strategiei de dezvoltare, cînd se pune problema reformei radicale a acestui sistem din necesitatea stabilizării și reglementării relațiilor între țările dezvoltate, este indiscutabil că trebuie operate modificări corespunzătoare, aduse completări importante și strategiei internaționale de dezvoltare.

Acesta este un motiv în plus pentru a se întreprinde diferite acțiuni internaționale pe o bază foarte largă. În legătură cu aceasta, trebuie amintită încă o acțiune paralelă, întreprinsă de țările în curs de dezvoltare pentru schimbarea situației economice existente pe plan mondial. Astfel, în cursul anului 1973 se va întruni la Geneva grupul de lucru al U.N.C.T.A.D., alcătuit din reprezentanți ai 40 de țări, care este însărcinat să elaboreze proiectul Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor în relațiile reciproce, asupra căruia s-a convenit în cadrul celei de-a III-a sesiuni a U.N.C.T.A.D. de la Santiago de Chile.

Paralel cu analiza modului de înfăptuire a strategiei internaționale de dezvoltare, va fi examinat și raportul grupului

CONTRAPUNCT

Ultimele zile ale duminicii britanice

Duminica este, în Anglia, sfîntă și plictisitoare. Mulți britanici se tem sau speră ca situația să se schimbe acum.

În fața snack bar-ului din Hyde Park, ambasadorul vest-german este nevoit să aștepte răbdător, alături de sutele de britanici, pentru o ceașcă de ceai fierbinte ; iar asta durează mult atunci cînd în Marea Britanie este duminică. Duminica, în Anglia, cafenelele sînt închise, ceaiurile dansante interzise, jucătorii de fotbal profesioniști nu apar pe teren, pentru chelnerii din multe restaurante și discoteci este zi de odihnă. La fel și pentru caii de curse. Acasă, englezul mănîncă „roastbeef", „yorkshire pudding" și mazăre din frigider. Acestor fade preparate culinare li se adaugă și o modă de duminică adecvată : eleganța cenușie. Cetățenii englezi sînt nevoiți să moțăie și să cultive liniștea plictisitoare. Duminica britanică a fost etichetată de către poetul Jeames Elroy Flecker ca „mereu la fel, interminabilă", iar Karel Čapek obișnuia să spună că are un caracter „distructiv, prin infinita ei plictiseală".

Intrarea Angliei în Piața comună — se tem tradiționaliștii — va însemna, de acum încolo, și sfîrșitul tihnei lor. „Ne temem de duminica vest-europeană" — a recunoscut H. J. W. Legerton, secretarul general al societății londoneze, „Lord's Day Observance Society", care, de 142 de ani, luptă pentru ca duminica britanică să rămînă, într-adevăr, britanică. Liga este împotriva muncii duminica, a ziarelor de duminică, refuză călătoriile la sfîrșit de săptămînă și tot ce intră în această categorie, în afară de vizitarea bolnavilor și mersul la biserică.

În secolul trecut, liga a încercat să interzică duminica circulația trenurilor, și doar cu greu politicienii au reușit, în anul 1892, să impună ca muzeele să rămînă deschise duminica. După primul război mondial, membrii acestei ligi au reușit să închidă cinematografele dar, în 1932, s-a dat din nou aprobare pentru spectacolele de duminică ; cu indicația expresă, ca, din încasări, să se facă donații în scopuri de binefacere.

În Anglia, negustorii evrei, a căror religie le permite să lucreze duminica, pot deschide magazinele timp de patru ore. În același timp, liga are toate motivele să fie nemulțumită pentru faptul că, în curînd, și mahomedanii vor putea face comerț duminica, întrucît ziua lor liberă este vinerea.

Influența străină nefastă și-a făcut deja apariția : în curînd — în măsura în care sindicatele își vor da aprobarea — teatrele vor putea să prezinte spectacole duminica. Parlamentul a ratificat chiar o lege în acest sens. De asemenea, în bodegi va fi voie să se servească duminica mai mult de cinci ore și jumătate.

Pentru prima oară, expoziția internațională a automobilului a fost deschisă, anul trecut, într-o zi de duminică, iar finala campionatului internațional de tenis de la Wimbledon a fost amînată, din cauza ploii, pentru o zi de duminică. Însuși prințul Philip a avut un meci cu echipa sa de polo, în această zi de odihnă, iar, fapt încă și mai îngrijorător, regina a asistat la meci.

(Din **Der Spiegel**)

de experți internaționali privind îmbinarea deceniului dezvoltării cu deceniul dezarmării. Este știut că Adunarea Generală a O.N.U., concomitent cu adoptarea strategiei internaționale de dezvoltare, a proclamat deceniul în curs (1971-1980) drept deceniu al dezarmării și a recomandat să fie găsite modalitățile și mijloacele pentru îmbinarea deceniului dezvoltării cu deceniul dezarmării, în așa fel încît anumite fonduri, disponibile prin adoptarea măsurilor de dezarmare, să fie folosite pentru accelerarea dezvoltării sociale și economice a țărilor în curs de dezvoltare.

Dacă țările dezvoltate ar aloca sub formă de asistență pentru dezvoltare numai 4% din fondurile cheltuite pentru înarmare, atunci ar fi înfăptuit în mod automat obiectivul strategiei internaționale de dezvoltare, adică transferul a 0,70% din venitul național brut al țărilor dezvoltate în contul asistenței financiare pentru țările în curs de dezvoltare.

Ținînd seama de toate acestea, în cursul acestui an se vor desfășura numeroase acțiuni internaționale importante, care vor exercita influență directă asupra aplicării strategiei internaționale de dezvoltare, precum și asupra poziției viitoare a țărilor în curs de dezvoltare în relațiile economice internaționale. Interesele reglementării durabile a acestor relații în lumea contemporană, care se caracterizează printr-o interdependență tot mai mare, impun ca în relațiile respective să-și găsească o expresie deplină cerințele și interesele specifice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Mircea Cevorovici
reprezentant permanent al R.S.F.I. pe lîngă Oficiul O.N.U. la Geneva

PROFIL

DAGFINN VAARIK

ministrul afacerilor externe al Norvegiei

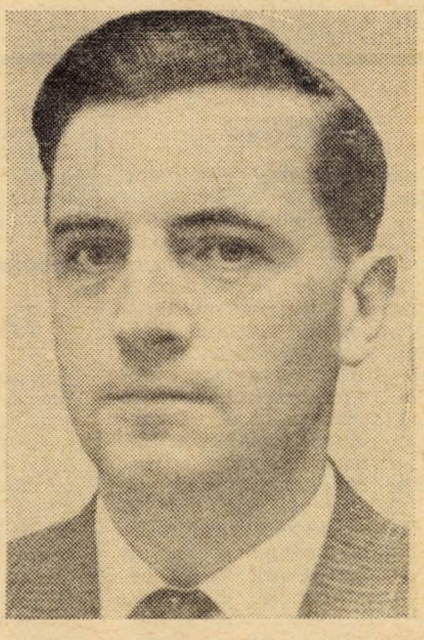

In urma referendumului organizat în Norvegia, la 25 septembrie 1972, în legătură cu aderarea acestei țări la Comunitatea Economică Europeană, referendum favorabil, după cum este cunoscut, oponenților intrării în Piața comună, s-a format un nou guvern reunind reprezentanți ai partidelor de Centru, Creștin-Popular și Liberal (Venstre). În noul cabinet norvegian, funcția de ministru al afacerilor externe i-a revenit lui Dagfinn Vaarik.

Născut în 1924 la Leinstrand, noul șef al diplomației norvegiene este diplomat în științe economice al Universității din Oslo. Se dedică, din tinerețe, activității politice. Între anii 1952 și 1961, Dagfinn Vaarik deține funcția de secretar al grupului parlamentar al Partidului de Centru. În 1961, este ales deputat în Storting (Parlamentul norvegian) și își începe activitatea publicistică la „Nationen", organul Partidului de Centru. Doi ani mai tîrziu, devine redactorul șef al acestei publicații. În 1970, actualul ministru de externe norvegian a fost ales vicepreședinte al Partidului de Centru.

Dagfinn Vaarik este pentru a treia oară membru al unei echipe guvernamentale. Ministru de finanțe în cabinetul condus de John Lyng (1963), Vaarik va deține, între 1965 și 1971, portofoliul prețurilor și salariilor în guvernul Per Borten. De-a lungul anilor, el s-a remarcat ca un oponent constant al aderării țării sale la Piața comună.

Declarația-program din 24 octombrie 1972 a noului guvern al Norvegiei, referindu-se la problemele de politică externă, indică preocupările diplomației norvegiene în direcția consolidării relațiilor cu țările socialiste din Europa. Favorabil găsirii mijloacelor pentru asigurarea unui climat de destindere pe continentul european, guvernul de la Oslo — se arată în aceeași declarație — se angajează să susțină activ eforturile în vederea convocării conferinței general-europene pentru securitate și cooperare.

JENMINJIBAO

PEKIN

RELAȚII DIPLOMATICE ÎNTRE R. P. CHINEZĂ ȘI SPANIA

GUVERNUL Republicii Populare Chineze și guvernul Spaniei au semnat un comunicat comun cu privire la stabilirea relațiilor diplomatice între cele două țări, la 9 martie 1973, hotărînd să stabilească relațiile diplomatice la nivel de ambasade și să facă schimb de ambasadori în următoarele trei luni.

Hotărîrea celor două guverne a fost adoptată în conformitate cu dorința comună și interesele celor două popoare. Este în folosul dezvoltării relațiilor lor prietenești. Noi salutăm această hotărîre.

Spania are o istorie îndelungată. Poporul spaniol este un popor curajos și muncitor. Contribuția sa la dezvoltarea culturii mondiale a lăsat o impresie adîncă poporului chinez și altor popoare din lume. Guvernul și poporul chinez susțin cu consecvență că relațiile între țări, independent de sistemele lor sociale, trebuie să se bazeze pe respectul reciproc față de suveranitatea și integritatea lor teritorială, pe neagresiunea reciprocă, pe neamestecul în treburile interne, pe egalitatea și avantajul reciproc și pe coexistența pașnică. Aceste poziții principiale au cîștigat sprijinul tot mai multor țări și, pe baza acestor principii, am stabilit relații diplomatice cu majoritatea țărilor lumii.

Guvernul Republicii Populare Chineze este singurul guvern legal al Chinei. Provincia Taivan este o parte inalienabilă a teritoriului Republicii Populare Chineze. Eliberarea Taivanului este dorința comună și o problemă internă a poporului chinez. Poporul chinez se opune cu fermitate unor absurdități ca „două Chine", „o Chină, un Taivan", „o Chină, două guverne", „statutul Taivanului urmează să fie stabilit" etc.

Orice încercare de a se crea „un Taivan independent" nu este admisibilă și nu va avea loc niciodată. Guvernul chinez se preocupă serios de compatrioții din Taivan. Sîntem hotărîți să eliberăm teritoriul sacru al țării, provincia Taivan.

Există sentimente de prietenie între popoarele chinez și spaniol, deși cele două țări sînt îndepărtate. Stabilirea relațiilor diplomatice între China și Spania a deschis o nouă pagină în istoria relațiilor dintre cele două țări. Credem că, prin eforturile comune ale celor două părți, se vor întări și se vor dezvolta continuu legăturile prietenești dintre popoarele chinez și spaniol.

Colombo. Întrevedere între Sirimavo Bandaranaike, primul ministru al Republicii Sri Lanka, și Gemal Biedici, președintele Consiliului Executiv Federal al R. S. F. Iugoslavia

POSTA REDACȚIEI

Managua

Tudor Dragoș, Timișoara. 1. La sediul Națiunilor Unite de la New York, Comitetul C.E.P.A.L. (Comisia Economică a O.N.U. pentru America Latină) a ținut, între 16 și 18 ianuarie, o reuniune pe tema reconstrucției orașului Managua și a redresării economiei statului Nicaragua, afectat de puternicul cutremur de la 23 decembrie. Cifrele furnizate relevă faptul că au fost distruse complet, sau aproape complet, peste 60 de mii de locuințe (din cele 70 de mii existente), refacerea economiei cerînd peste un miliard de dolari. Toate țările membre ale C.E.P.A.L. (cele latino-americane, plus Canada, S.U.A., Marea Britanie, Franța, Olanda) au răspuns la chemarea secretarului executiv, Enrique Iglesias, de a oferi ajutor. Ministrul economiei din Nicaragua, Juan José Martínez, a arătat că suma de un miliard de dolari „înseamnă un procentaj minim pentru țările dezvoltate, în timp ce pentru Nicaragua semnifică un efort practic imposibil de realizat cu mijloace proprii, pentru că reprezintă de nouă ori venitul anual al țării pe 1972". Iată pierderile în cifre, furnizate de Buletinul oficial al C.E.P.A.L., care ne sosește în redacție : 8 000—10 000 de morți; 20 000 de răniți, 220 000 —250 000 de refugiați; 27 km² din capitală afectați, din care 13 km² distruși total și 14 km² aproape total, incluzînd sistemele de canalizare, distribuire a luminii, apei, telecomunicațiile. Trebuie evacuați peste 7 milioane de metri cubi de dărîmături. Au fost distruse 95 la sută din atelierele și fabricile mici din Managua, 4 spitale, cu un total de 1 650 de paturi, echivalînd cu 40 la sută din totalul existent în țară, 956 de săli de clasă ; au rămas fără lucru 51 700 de persoane.

Marcela Petrescu, Timișoara. Venezuela nu aderase în 1963 la Grupul andin. A rămas însă o colaboratoare apropiată. Prin recenta sa aderare, a devenit a șasea țară membră.

Telescoape-gigant

Mihaela Iliescu, studentă, Cluj. Despre telescoape optice gigant, revista noastră a mai scris. De data aceasta, cîteva date despre noul telescop de la Observatorul național din Kitty Peak (Arizona). Dotat cu o oglindă avînd 4 metri diametru, el va permite astronomilor americani, membri ai A.U.R.A. (Asociația a 12 universități specializate în cercetări astronomice), nu numai să studieze pulsarii și sursele razelor „X", locurile celor mai strălucitoare galaxii care se găsesc în Univers, cît și cele mai violente explozii înregistrate.

Instalat la 2 100 metri altitudine, la 83 kilometri vest de orașul Tucson — noul telescop este al doilea din lume, după cel de pe muntele Palomar (California), a cărui oglindă are cinci metri diametru. El va fi însă depășit, în cîtva timp, de un altul, a cărui oglindă va avea șase metri diametru, construit în Uniunea Sovietică, urmînd a fi instalat lîngă Zelincuk, în nordul Caucazului. Vom reveni cu alte amănunte.

Vasile Iordănescu, Lugoj, jud. Timiș. Așa arată „cutia neagră" a unui Boeing. Misiunea ei este de a înregistra în fiecare clipă toate evenimentele ce se petrec la bordul unui avion. În fotografia de mai jos, o reproducem pe cea a avionului civil libian, doborît de forțele aeriene israeliene. În nr. 10 al revistei, am publicat înregistrarea ultimelor șase minute dinaintea sfîrșitului tragic al cursei civile-114 libiene.

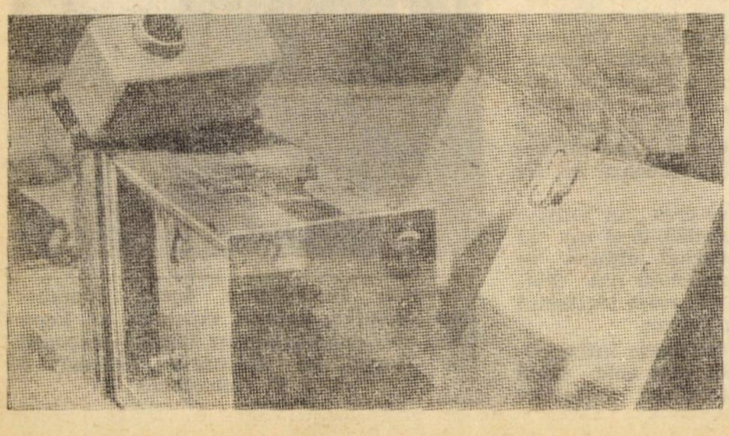

Pacte militare

N. G. Nicolaescu, Craiova. 1. **N.A.T.O.** (North Atlantic Treaty Organization) — organizația militară a alianței atlantice ; înființată la 4. IV. 1949, la Washington ; membrii fondatori : Belgia, Danemarca, Franța, Marea Britanie, Islanda, Italia, Canada, Luxemburg, Olanda, Norvegia, Portugalia și S.U.A.; Grecia și Turcia au aderat la N.A.T.O. la 25. II. 1952; R.F.G. — la 23. X. 1954. Franța se retrage la 30. VI. 1966 din organizația militară, rămîne însă membră a alianței atlantice. Prin acest act, Franța își retrage toate forțele sale armate de sub comanda integrată a N.A.T.O. Acest moment a trădat necesitatea unei „reforme" interne a N.A.T.O. ; este, de altfel, unul din simptomele elocvente ale caracterului artificial al pactului, în flagrantă contradicție cu cerințele destinderii europene.

Zona de acțiune a N.A.T.O.: în principal — Europa occidentală (zona statelor membre), America de Nord, regiunea maritimă a Atlanticului de nord. a) Organele de conducere civile : Consiliul ministerial — cel mai înalt organ de decizie politică, militară, economică, financiară ; Consiliul permanent al N.A.T.O. este alcătuit din ambasadorii N.A.T.O. ai țărilor membre și acționează între ședințele Consiliului ministerial ; Secretariatul N.A.T.O. b) Organele militare de conducere : Comitetul militar, Comitetul militar permanent reprezentativ, Grupul permanent.

2. **S.E.A.T.O.** (South East Asia Treaty Organization) — organizația militară a Asiei de sud-est ; înființată, la inițiativa S.U.A., la 8. IX. 1954, la Manila (i se mai spune și Pactul de la Manila). Membrii fondatori : Australia, Franța, Marea Britanie, Noua Zeelandă, Pakistan, Filipine, S.U.A., Tailanda. Pakistanul s-a retras la 14 iulie 1972 din acest pact, iar Franța și-a redus participarea la statutul de simplu observator. De altfel, în ultima vreme — și, mai ales, după încheierea acordurilor de pace asupra Vietnamului — S.E.A.T.O. manifestă o evidentă uzură. După venirea la putere a unor partide laburiste în Australia și Noua Zeelandă, noii lideri politici și-au exprimat oficial intenția lor de dezangajare militară în raport cu obligațiile asumate în cadrul organizației.

3. **CENTO** (Central Treaty Organization); tratat militar la care participă Marea Britanie, Iran, Pakistan și Turcia (Statele Unite nu sînt membre, dar participă în cadrul Comitetelor economic și militar; în același timp, ele au semnat tratate militare separate cu statele membre ale CENTO — Iran, Turcia și Pakistan); pactul a fost înființat la 21. VIII. 1959, la Ankara.

4. **A.N.Z.U.S.** (Australia-New Zealand-United States-Pakt) ; pact militar încheiat la 1. IX. 1951, în San Francisco, la inițiativa S.U.A., între Australia, Noua Zeelandă și Statele Unite.

Alte organizații asiatice : **A.N.Z.U.K.** — organizație de securitate regională la care participă cinci state : Australia, Marea Britanie, Malayezia, Singapore, Noua Zeelandă. Sub impulsul Australiei și Noii Zeelande — ca și în perspectiva retragerii prezenței militare britanice la est de Suez — se discută despre o profundă restructurare a bazelor și obiectivelor A.N.Z.U.K. și chiar despre o eventuală desființare „în etape". **A.S.E.A.N.** (Association of South East Asian Nations) — organizație a cinci state din zonă : Filipine, Indonezia, Malayezia, Tailanda, Singapore. **A.S.P.A.C.** (Asian and Pacific Council) — Consiliul asiatic și pacific, înființat la 16 VI 1966. Membri : Australia Japonia, Malayezia, Taivan, Noua Zeelandă, Filipine, Coreea de sud, Administrația Saigoneză și Tailanda. Are un caracter, în principal, economic. Trece, de mai multă vreme, printr-un proces de vădită eroziune. **A.N.Z.A.C.** (Australia-New Zealand Army Corps) — alianță încheiată în timpul războiului, în 1944, la Canberra între cele două state din regiune. Odată cu restructurările din cadrul diverselor organizații asiatice (și, în primul rînd, S.E.A.T.O.), se proiectează o reanimare, pe alte baze, a vechiului tratat de colaborare. Vederile politice foarte apropiate ale guvernelor laburiste de la Wellington și Canberra constituie una din premise.

Otto Gwiazdomorschi, Bîrlad. Vă mulțumim pentru contribuția dv. Așteptăm ca, în măsura posibilului, să ne trimiteți și partea a doua a articolului promis.